

UNIVERZA V LJUBLJANI
BIOTEHNIŠKA FAKULTETA
ODDELEK ZA KRAJINSKO ARHITEKTURO

Mojca MEŽEK

**IDEJNA ZASNOVA BORILNICE NA PROSTEM KOT
NOVE ŠPORTNO TURISTIČNE PONUDBE MESTNIH
PARKOV**

DIPLOMSKO DELO

Univerzitetni študij

Ljubljana, 2009

UNIVERZA V LJUBLJANI
BIOTEHNIŠKA FAKULTETA
ODDELEK ZA KRAJINSKO ARHITEKTURO

Mojca MEŽEK

**IDEJNA ZASNOVA BORILNICE NA PROSTEM KOT NOVE
ŠPORTNO TURISTIČNE PONUDBE MESTNIH PARKOV**

DIPLOMSKO DELO
Univerzitetni študij

**DESIGNING AN OUTDOOR GYM FOR MARTIAL SPORTS AS A
SUPPLEMENT TO RECREATION AND TURISM IN CITY PARKS**

GRADUATION THESIS
University studies

Ljubljana, 2009

Diplomsko delo je zaključek univerzitetnega študija krajinske arhitekture na Biotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani.

Študijska komisija Oddelka za krajinsko arhitekturo je za mentorico diplomskega dela imenovala prof. dr. Ano Kučan in za recenzenta prof. dr. Davorina Gazvoda.

Komisija za oceno in zagovor:

Predsednik: prof. Alojzij Drašler
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta,
Oddelek za krajinsko arhitekturo

Član: prof. dr. Ana Kučan
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta,
Oddelek za krajinsko arhitekturo

Član: prof. dr. Davorin Gazvoda
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta,
Oddelek za krajinsko arhitekturo

Datum zagovora:

Naloga je rezultat lastnega raziskovalnega dela. Podpisana se strinjam z objavo svojega diplomskega dela v polnem tekstu na spletni strani Digitalne knjižnice Biotehniške fakultete. Izjavljam, da je naloga, ki sem jo oddala v elektronski obliki, identična tiskani verziji.

Mojca Mežek

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA

ŠD	Dn
DK	UDK 711.559: 712.25 (043.2)
KG	šport/športna igrišča/borilni športi/borilne veščine/odprt javni prostor/mestni prostor/športni parki/Tivoli/Kodeljevo/šport na prostem/rekreacija na prostem/borilnica na prostem/zunanji športni objekti
AV	MEŽEK, Mojca
SA	KUČAN, Ana (mentor)
KZ	SI-1000 Ljubljana, Jamnikarjeva 101
ZA	Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za krajinsko arhitekturo
LI	2009
IN	IDEJNA ZASNOVA BORILNICE NA PROSTEM KOT NOVE ŠPORTNO TURISTIČNE PONUDBE MESTNIH PARKOV
TD	Diplomsko delo (univerzitetni študij)
OP	XI, 120 str., 3 pregl., 135 sl., 64 vir.
IJ	sl
JI	sl/en
AI	Število ljudi, ki se ukvarja z vadbo borilnih športov ali veščin narašča, prostori, v katerih vadba poteka pa so velikokrat neustrezni za tovrstno vadbo. Hkrati se pojavlja problem vadbe borilnih veščin v toplem delu leta, ko telovadnice osnovnih, srednjih šol in podobno, postanejo prevroče za vadbo. Vadba ne le borilnih veščin ampak tudi drugih skupinskih športov (aerobika, joga, rekreacija ipd) je na prostem v vseh pogledih kvalitetnejša. Naloga raziskuje zasnovo športnega igrišča na prostem, prilagojenega za vadbo borilnih športov in borilnih veščin. Od tu izhaja tudi ime »borilnica«. Takega športnega igrišča na prostem zaenkrat še ni. Njegova prednost je multifunkcionalnost, saj je zasnovano tako, da je primerno tudi za druge skupinske vadbe, kot so aerobika, joga, rekreacija starejših in podobno. To omogočajo univerzalne dimenzije površin, različni tipi »stacionarnih« športnih podlag od mehkih do trših ter specifična organizacija prostora, ki omogoča kvalitetno skupinsko vadbo na prostem. Prvi del naloge se ukvarja s predstavitvijo koncepta borilnice na prostem, njenih uporabnikov, dejavnosti in športov, ki se lahko odvijajo v njej. Opisuje kakšne vplive bi borilnica na prostem lahko imela na svojo okolico in podaja smernice za zasnovo takega prostora ter umeščanje v že obstoječe strukture športno rekreativnih površin. V nadaljevanju naloga išče primerne lokacije znotraj mestne občine Ljubljana, kamor bi se borilnica na prostem lahko umeščala. Izmed dvanajstih obravnavanih športno rekreacijskih površin v Ljubljani izbere sedem lokacij, ki ustrezajo vnaprej opredeljenim merilom primerne lokacije. Izmed teh lokacij nato izbere dve testni lokaciji, park Tivoli in športni park Kodeljevo, na katerih se loti idejne zasnove borilnice na prostem.

KEY WORDS DOCUMENTATION

DN	Dn
DC	UDC 711.559: 712.25 (043.2)
CX	Sport/sport courts/martial sports/martial arts/open public space/urban space/sport parks/Tivoli/Kodeljevo/outdoor sports/recreation/outdoor gym/outdoor sports facilities
AU	MEŽEK, Mojca
AA	KUČAN, Ana (supervisor)
PP	SI-1000 Ljubljana, Jamnikarjeva 101
PB	University of Ljubljana, Biotechnical Faculty, Department of Landscape Architecture
PY	2009
TI	DESIGNING AN OUTDOOR GYM FOR MARTIAL SPORTS AS A SUPPLEMENT TO RECREATION AND TURISM IN CITY PARKS
DT	Graduation Thesis (University studies)
NO	XI, 120 p., 3 tab., 135 fig., 64 ref.
LA	sl
AL	sl/en
AB	There's a growing number of people who take an interest in practice or professional training of martial arts and sports today, but places where they can workout are usually not sufficiently equipped for that kind of activity. At the same time practice of martial arts and sports in an unsuitable places (elementary or high schools gyms) appears to be a big problem in warm part of the year, when it gets too hot to practise indoors. That's why martial arts and sports as well as other group workouts (aerobics, yoga, recreation for seniors etc) are better to be practised outdoors in every aspect. The thesis is researching a design of outdoor sport court adapted to martial arts and sports. It's called an outdoor gym for martial arts and sports. The advantage of an outdoor gym for martial arts and sports is its multifunctional use. It's designed in a way, that it can be used also for other group workouts like aerobics, yoga, recreation for seniors etc. Its universal dimensions, four types of sport grounding (from soft to firm) and specific space arrangement enables that. First part of the thesis is concerned with the concept of outdoor gym for martial arts and sports, its users, activities that are going on in it and presentation of all kinds of different sports that can be adapted in this outdoor gym. Furthermore the thesis is looking for suitable locations within the main urban area of Ljubljana, for the reason of best accessibility. Seven locations were chosen to be compared by the predefined criteria for their attractiveness. among these seven locations, two test locations are selected, on which the outdoor gym for martial arts and sports is designed, one in Tivoli park and the other in the sport park Kodeljevo.

KAZALO VSEBINE

Ključna dokumentacijska informacija	III
Key words documentation	IV
Kazalo vsebine.....	V
Kazalo slik	IX
1 UVOD	1
1.1 OPREDELITEV PROBLEMA	3
1.2 CILJI NALOGE IN DELOVNE HIPOTEZE	3
1.2.1 Cilji naloge	3
1.2.2 Delovne hipoteze	4
1.3 DELOVNI POSTOPEK IN METODE DELA	4
1.4 PREDVIDENI REZULTATI IN NJIHOVA UPORABA	5
2 ŠPORTNA INFRASTRUKTURA	6
2.1 ORGANIZACIJA ŠPORTA V SLOVENIJI	6
2.2 OPREDELITEV POJMA ŠPORTNA INFRASTRUKTURA	7
2.3 RAZMERE NA PODROČJU ŠPORTNE INFRASTRUKTURE V SLOVENIJI..	8
3 KONCEPT BORILNICE NA PROSTEM.....	10
3.1 OPREDELITEV POJMA »BORILNICA NA PROSTEM«.....	10
3.2 RAZVOJ ŠPORTNO REKREATIVNE RABE ZELENIH POVRŠIN	11
3.3 RAZVOJ BORILSTVA – BOJ ZA OBSTANEK ALI ŠPORT?	11
3.3.1 Svetovna zgodovina borilstva	11
3.3.2 Zgodovina borilstva pri nas	13
3.3.3 Popularnost v današnjem času	14
3.4 PROSTOR ZA VADBO	16
3.5 UPORABNIKI BORILNICE NA PROSTEM.....	18
3.6 VRSTE ŠPORTOV ZA VADBO V BORILNICI NA PROSTEM.....	19
3.6.1 Borilni športi in veščine ter njihovo združevanje v različne sklope.....	19
3.6.1.1 Prvi sklop: talno borjenje (»parterno« borjenje).....	20
3.6.1.2 Drugi sklop: pokončno borjenje (»stand up fight«).....	20
3.6.1.3 Tretji sklop: pokončno borjenje v boksarskem ringu	21
3.6.1.4 Četrti sklop: pokončno borjenje s športnim orožjem ali brez.....	21

3.7	FUNKCIONALNI DIAGRAMI RAZPOREDITVE TELOVADNIH POVRŠIN V BORILNICI NA PROSTEM GLEDE NA ZDRUŽEVANJE BORILNIH ŠPORTOV IN VEŠČIN.....	23
3.7.1	Izhodišča	23
3.7.1.1	Standardi za tekmovalna borišča ali vadišča znotraj posameznih borilnih športov	24
3.7.1.2	Standardi pokritih športnih površin za borilne športe po Neufertu	25
3.7.1.3	Opredelitev športne površine po Leskovcu	27
3.7.1.4	Izsledki opazovanja skupin vadečih v posameznih borilnih športih	28
3.7.2	Funkcionalni diagrami razporeditve telovadnih površin v borilnici na prostem glede na združevanje borilnih športov in veščin.....	30
3.7.3	Izbor funkcionalnega diagrama za zasnovo borilnice na prostem	40
3.8	TABELA PREDNOSTI, SLABOSTI, PRILOŽNOSTI IN NEVARNOSTI ZA ZASNOVO BORILNICE NA PROSTEM.....	41
4	ISKANJE USTREZNIH LOKACIJ ZA BORILNICO NA PROSTEM.....	42
4.1	DEJAVNOSTI BORILNICE NA PROSTEM.....	42
4.2	VPLIVI BORILNICE NA PROSTEM NA OKOLICO.....	43
4.3	OPREDELITEV MERIL ZA USTREZNOST LOKACIJE	45
4.3.1	Ustrezna raba prostora	46
4.3.2	Prostorske zahteve	46
4.3.3	Dostopnost	47
4.3.4	Opremljenost z osnovno komunalno infrastrukturo.....	47
4.3.5	Naravne in krajinske kvalitete	47
4.3.6	Prisotnost drugih zunanjih športnih igrišč	47
4.4	OBMOČJE ISKANJA USTREZNE LOKACIJE	48
4.4.1	Obstoječe športno rekreacijske površine	50
4.4.1.1	Lokacija 1: Letno telovadišče Ilirija.....	50
4.4.1.2	Lokacija 2: Športni center Gib.....	53
4.4.1.3	Lokacija 3: Športni center Savsko naselje.....	55
4.4.1.4	Lokacija 4: Športni center Triglav in stadion Bežigrad.....	57
4.4.1.5	Lokacija 5: Športni park Ilirija	59
4.4.1.6	Lokacija 6: Športni park Kodeljevo	61
4.4.1.7	Lokacija 7: Športni park Krim.....	63
4.4.1.8	Lokacija 8: Športni park Ljubljana.....	65
4.4.1.9	Lokacija 10: Park Tivoli	69
4.4.1.10	Lokacija 11: Športni park Trnovo	71
4.4.2	Predvidene športno rekreacijske površine	72
4.4.2.1	Lokacija 12: Športni park Stožice	72

4.5	SEZNAM USTREZNIH LOKACIJ IN IZBOR TESTNE LOKACIJE ZA ZASNOVO BORILNICE NA PROSTEM	74
4.5.1	Izbor testne lokacije	74
5	ZASNOVA BORILNICE NA PROSTEM ZNOTRAJ IZBRANIH LOKACIJ	75
5.1	RAVNA PLOSKEV – OSNOVNI GRADNIK BORILNICE NA PROSTEM	75
5.2	ISKANJE POVRŠINE ZA ZASNOVO BORILNICE NA PROSTEM ZNOTRAJ IZBRANIH TESTNIH LOKCIJ	77
5.3	LOKACIJA A / ŠPORTNI PARK TIVOLI / POVRŠINE 1, 2 IN 3	82
5.3.1	Površina 1	82
5.3.1.1	Ureditvena situacija 1 (Merilo 1:250)	87
5.3.1.2	Prerez 1 (Merilo 1:200)	88
5.3.1.3	Prostorski prikaz 1 (P1)	89
5.3.2	Površina 2	90
5.3.2.1	Ureditvena situacija 2 (Merilo 1:250)	95
5.3.2.2	Prerez 2 (Merilo 1:200)	96
5.3.3	Površina 3	97
5.3.3.1	Ureditvena situacija 3 (Merilo 1:250)	102
5.3.3.2	Prerez 3 (Merilo 1:200)	103
5.4	LOKACIJA B / ŠPORTNI PARK KODELJEVO / POVRŠINA 4.....	104
5.4.1	Površina 4	104
5.4.1.1	Ureditvena situacija 4 (Merilo 1:250)	109
5.4.1.2	Prerez 4 (Merilo 1:200)	110
5.4.1.3	Prostorski prikazi 2, 3 in 4 (P2, P3 in P4)	111
6	ZAKLJUČEK	113
7	POVZETEK	115
8	VIRI	117
8.1	CITIRANI VIRI.....	117
8.2	DRUGI VIRI	120

ZAHVALA

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1: Pregled standardiziranih tekmovalnih borišč ali vadišč znotraj sklopov borilnih športov in veščin (Vir: glej preglednico, stolpec <i>Vrsta borilnega...</i>)	24
Preglednica 2: Kratka analiza prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti za borilnico na prostem	41
Preglednica 3: Seznam lokacij, ki ustrezajo merilom za zasnovo borilnice na prostem	74

KAZALO SLIK

Slika 1: Pogled v novi športni park Stožice (Sadar Vuga ... in Studio Akka, 2009)	8
Slika 2: Pogled na prenovljeni stadion Bežigrad (Zavod za..., 2009)	8
Slika 3: Koncept borilnice na prostem	10
Slika 4: Stenska slikarija iz Krete, ki upodablja borca pri borbi s pestmi (Savate Zveza ..., 2009)	12
Slika 5: Poslikava lončene posode, s prizorom borbe (Savate Zveza ..., 2009)	12
Slika 6: Bronasti kipec boksarja, ki počiva po borbi (Savate Zveza ..., 2009)	12
Slika 7: Mozaik rimskega boksarja s povitimi rokami do višine komolcev (Savate Zveza ..., 2009)	12
Slike 8, 9, 10, 11: Slikarije borb z živalmi in borb med borci na lončenih posodah iz antične Grčije (Savate Zveza ..., 2009)	12
Sliki 12, 13: Znamenita bronasta Vaška situla (Gale, 1997:26); v sredini prizor borbe s pestmi	13
Slika 14: Bronasta situla iz Etrurije (Gale, 1997:27); podoben prizor borbe s pestmi kot pri predhodnih slikah	13
Slike 15, 16, 17 in 18: Prikaz nekaterih pokritih športnih površin na nacionalnem inštitutu za šport in fizično izobraževanje INSEP v Franciji (INSEP ..., 2009)	17
Slika 19: Različni uporabniki borilnice na prostem	18
Slika 20: Vrste športov v borilnici na prostem	19
Slike 21, 22, 23: Prikaz vadbe drugih skupinskih športov na prostem (Joga ..., 2009; Sejem ..., 2006; Arena ..., 2009)	19
Slika 24: Združevanje borilnih športov in veščin v štiri sklope	20
Slike 25, 26, 27: Primeri borilnih športov 1. sklopa (IJF ..., 2009; FILA ..., 2009; FIAS ..., 2009)	20
Slike 28, 29, 30: Primeri borilnih športov 2. sklopa (IAF ..., 2009; Akademija Capoeira Slovenija, 2009; WKF ..., 2009)	21
Slika 31, 32, 33: Primeri borilnih športov 3. sklopa (AIBA..., 2009; FIS..., 2009; IFMA..., 2009)	21
Slika 34, 35, 36: Primeri borilnih športov 4. sklopa (Šola mečevanja..., 2009; FIE..., 2009; WTCCF..., 2009)	22
Slika 37: Coning združevanja podobnih borilnih športov in razvrščanje na različne telovadne površine	22
Slika 38: Borišče za boks po Neufertu (Neufert, 2008)	25
Slika 39: Borišče za judo po Neufertu (Neufert, 2008)	26
Slika 40: Borišče za karate po Neufertu (Neufert, 2008)	26
Slika 41: Borišče za rokoborbo po Neufertu (Neufert, 2008)	27
Slika 42: Borišče za sabljanje po Neufertu (Neufert, 2008)	27
Slika 43: Prikaz »sparring« para in območja prostora, ki ga potrebuje za neovirano vadbo borilnih veščin	29
Slika 44: Prekrivanje varnostnih con med »sparring« pari	29

Slika 45: Prikaz osnovne prostorske enote oz. telovadne površine borilnice na prostem (A), ki dimenzijsko ustreza tudi za postavitev tekmovalnih borišč različnih sklopov borilnih športov (B, C, D, E)	30
Slika 46: Prikaz funkcionalnega diagrama 1	32
Slika 47: Prikaz funkcionalnega diagrama 2	33
Slika 48: Prikaz funkcionalnega diagrama 3	34
Slika 49: Prikaz funkcionalnega diagrama 4	35
Slika 50: Prikaz funkcionalnega diagrama 5	36
Slika 51: Prikaz funkcionalnega diagrama 6	37
Slika 52: Prikaz funkcionalnega diagrama 7	38
Slika 53: Prikaz funkcionalnega diagrama 8	39
Slika 54: Izbrani funkcionalni diagram (dolžine v metrih)	40
Slika 55: Dejavnosti borilnice na prostem	43
Slika 56: Faze v postopku načrtovanja in izvedbe borilnice na prostem	44
Slika 57: Merila za ustreznost lokacije (v najboljšem primeru je ustrezna lokacija presek oz.izpolnjevanje vseh meril)	45
Slika 58: Prostori, ki so potrebni za delovanje borilnice na prostem	46
Slika 59: Območje iskanja primerne lokacije (sivo označene površine se izpuščajo)	48
Slika 60: Prikaz možnih lokacij znotraj območja iskanja (kartografska podlaga: Google Maps, 2009)	49
Slika 61: Shema Letnega telovadišča Ilirija	50
Slika 62: Letno telovadišče Ilirija danes (foto: Mežek, 2009)	51
Slika 63: Shema Športnega centra Gib	53
Slika 64: Shema Športnega centra Savsko naselje	55
Slika 65: Shema športnega centra Triglav in stadiona Bežigrad	57
Slika 66: Shema Športnega parka Ilirija	59
Slika 67: Nekatere površine v športnem parku Ilirija (foto: Mežek, 2009)	60
Slika 68: Shema Športnega parka Kodeljevo	61
Slika 69: Shema Športnega parka Krim	63
Slika 70: Shema Športnega parka Ljubljana	65
Slika 71: Shema Športnega parka Svoboda	67
Slika 72: Shema športnega dela parka Tivoli	69
Slika 73: Shema Športnega parka Trnovo	71
Slika 74: Novi športni park Stožice (Sadar Vuga ... in Studio Akka, 2009)	72
Slika 75: Horizontalna ravna ploskev	75
Slika 76: Vertikalna ravna ploskev	75
Slika 77: Skica nepravilnega in pravilnega zastiranja površine	76
Slika 78: Delno zastiranje v primerih izbranih lokacij	76
Slika 79: Prikaz površin 1, 2, in 3 znotraj športnega parka Tivoli	79
Slika 80: Prikaz površine 4 znotraj športnega parka Kodeljevo	81
Slika 81: Shema površin 1, 2 in 3	82
Slike 82, 83, 84: Obstoječe stanje površine 1 (foto: Mežek, 2009)	82
Slika 85: Prikaz obstoječe situacije površine 1 na geodetskem načrtu	83

Slike 86: Črtni tloris idejne zasnove borilnice na prostem na površini 1	83
Slika 87: Coning površin (površina 1)	84
Slika 88: Komunikacije (površina 1)	84
Slika 89: Zelene površine (površina 1)	85
Slika 90: Urbana / športna oprema (površina 1)	85
Slika 91: Zastiranje pogledov (površina 1)	86
Slika 92: Ureditvena situacija 1	87
Slika 93: Obstoječi prerez 1	88
Slika 94: Prerez 1 po ureditveni situaciji 1	88
Slika 95: Prostorski prikaz 1 (glej ureditveno situacijo 1 – P1)	89
Slike 96, 97, 98, 99: Obstoječe stanje površine 2 v Parku Tivoli (foto: Mežek, 2009)	90
Slika 100: Prikaz obstoječe situacije površine 2 na geodetskem načrtu	91
Slike 101: Črtni tloris idejne zasnove borilnice na prostem na površini 2	91
Slika 102: Coning površin (površina 2)	92
Slika 103: Komunikacije (površina 2)	92
Slika 104: Zelene površine (površina 2)	93
Slika 105: Urbana / športna oprema (površina 2)	93
Slika 106: Zastiranje pogledov (površina 2)	94
Slika 107: Ureditvena situacija 2	95
Slika 108: Obstoječi prerez 2	96
Slika 109: Prerez 2 po ureditveni situaciji 2	96
Slike 110: Obstoječe stanje površine 3 v parku Tivoli (foto: Mežek, 2009)	97
Slika 111: Prikaz obstoječe situacije površine 3 na geodetskem načrtu	98
Slike 112: Črtni tloris idejne zasnove borilnice na prostem na površini 3	98
Slika 113: Coning površin (površina 3)	99
Slika 114: Komunikacije (površina 3)	99
Slika 115: Zelene površine (površina 3)	100
Slika 116: Urbana / športna oprema (površina 3)	100
Slika 117: Zastiranje pogledov (površina 3)	101
Slika 118: Ureditvena situacija 3	102
Slika 119: Obstoječi prerez 3	103
Slika 120: Prerez 3 po ureditveni situaciji 3	103
Slika 121: Shema površine 4	104
Slika 122: Obstoječe stanje površine 4 v športnem parku Kodeljevo (foto: Mežek, 2009)	104
Slika 123: Prikaz obstoječe situacije površine 4 na geodetskem načrtu	105
Slike 124: Črtni tloris idejne zasnove borilnice na prostem na površini 4	105
Slika 125: Coning površin (površina 4)	106
Slika 126: Komunikacije (površina 4)	106
Slika 127: Zelene površine (površina 4)	107
Slika 128: Urbana / športna oprema (površina 4)	107
Slika 129: Zastiranje pogledov (površina 4)	108
Slika 130: Ureditvena situacija 4	109

Slika 131: Obstoječi prerez 4	110
Slika 132: Prerez 4 po ureditveni situaciji 4	110
Slika 133: Prostorski prikaz 2 (glej ureditveno situacijo 4 – P2)	111
Slika 134: Prostorski prikaz 3 (glej ureditveno situacijo 4 – P3)	111
Slika 135: Prostorski prikaz 4 (glej ureditveno situacijo 4 – P4)	112

1 UVOD

S povečanim obsegom prostega časa, smo priča vedno večjemu interesu do prostočasnih dejavnosti, med katere sodita tudi šport in rekreacija. V povezavi s tem, se pojavljajo tudi večje potrebe po površinah, namenjenih športnim dejavnostim, predvsem skupinski vadbi.

Druženje in igra sta pomemben del ukvarjanja s športom in rekreacijo in sovpadata s popularnostjo skupinskih vadb. Med oblike skupinske vadbe štejemo tudi borilne veščine. Čeprav borilne veščine nekateri pojmujejo kot individualni šport, so v resnici mnogo bolj podobne skupinskemu športu kot na primer nogometu, aerobiki in podobno. Njihova vadba poteka v večjih ali manjših skupinah pod vodstvom trenerja.

Površine, na katerih poteka vadba borilnih veščin, so različne. Svojevrstnost se kaže predvsem v uporabi različnih podlag, rekvizitov in druge opreme, malo manj pa tudi v dimenzijah same površine. V Sloveniji se vadba borilnih veščin odvija predvsem v telovadnicah osnovnih in srednjih šol in večnamenskih športnih dvoranah, manj pa v specializiranih športnih centrih, saj je teh zaenkrat malo.

Poleti se veliko športnih dejavnosti seli na zunanje športne površine, saj telovadnice postanejo prevroče. Vendar vročina ni edini razlog za vadbo na prostem. Predvsem so bistvene svež zrak, odprtost prostora, neposreden stik z naravo, vizualne kvalitete prostora in drugo.

Diplomska naloga se bo ukvarjala z načrtovanjem športnega igrišča na prostem, namenjenega borilnim veščinam in drugim oblikam skupinske vadbe, saj tovrstnega igrišča za vadbo na prostem še nimamo. Ker je urejanje zelenih površin zapleteno poseganje v prostor, bo naloga poskušala borilnico na prostem načrtovati čimbolj premišljeno in jo umestiti v že obstoječe strukture mestnih parkov oziroma športno rekreativnih površin na najmanj vsiljiv način.

Potrebno bo opredeliti merila ustreznosti lokacije, kamor bi borilnico na prostem lahko umestili in raziskati ali takšne lokacije že obstajajo. Možne ustrezne lokacije smo iskali v

tistem delu Mestne občine Ljubljana, ki se nahaja znotraj avtocestnega obroča. Vzrok za to so razdalje, ki še vzpodbujajo uporabo okolju prijaznejših prevoznih sredstev, kot so kolesa, mestni potniški promet in podobno.

1.1 OPREDELITEV PROBLEMA

Šport je zdrava oblika preživljanja prostega časa, obenem ima tudi močan socialni naboj, saj omogoča druženje preko skupnih interesov. Borilni športi so v tem pogledu le del celotne športne ponudbe, vendar interes zanje v zadnjem času močno narašča. Pri borilnih športih ne gre le za fizično vadbo in druženje, ampak tudi za zdravo obliko sproščanja prebitka tako negativnih kot pozitivnih čustev.

Prav tako so lahko borilni športi lepa oblika miselne igre, podobno kot šah. Gre za spoštovanje vnaprej določenih pravil, preizkušanje različnih taktik, scenarijev in spretnosti. Vadba borilnih športov pri nas, poteka večinoma v telovadnicah osnovnih in srednjih šol, manj pa v specializiranih centrih. V poletnih mesecih so omenjene telovadnice manj ustrezne zaradi vročine in slabega prezračevanja.

Vadba na prostem je v vseh pogledih bolj koristna. Kot ena izmed možnosti se kaže zasnova borilnice na prostem. Borilnica na prostem je oblika športnega igrišča, ki je posebej prilagojeno borilnim športom in veščinam. Kot tako bi jo lahko smiselno umeščali v mestne zelene površine, kot so športni parki in druge javne športno rekreativne površine.

Problem, ki ga naloga izpostavlja, je torej skupinska vadba borilnih veščin v poletnih mesecih, ko pokriti športni objekti postanejo prevroči, ter kaže na rešitev v obliki borilnice na prostem. Pri tem se pojavlja vprašanje, kako zasnovati borilnico na prostem in ji poiskati nekaj smiselnih lokacij v Ljubljani.

1.2 CILJI NALOGE IN DELOVNE HIPOTEZE

1.2.1 Cilji naloge

Z nalogo bom skušala doseči naslednje cilje:

- zasnovati borilnico na prostem in poiskati ustrezne lokacije, na katerih bi borilnica na prostem lahko prispevala h kakovostnejši in pestrejši rekreativni ponudbi.
- izdelati idejno zasnovo borilnice na prostem na izbranem primeru, ki bi ga lahko kot model uporabili tudi na drugih lokacijah.

- pokazati, kako se borilnica na prostem lahko vključuje v širši prostor oziroma v že obstoječe strukture športnega parka ali drugih rekreacijskih površin na iskanih primerih.
- izdelati smernice za zasnovo zunanjih športnih igrišč, prilagojenih za različne borilne športe.

1.2.2 Delovne hipoteze

Idejne zasnove borilnice na prostem se bo naloga lotila na predpostavki, da bi take borilnice lahko bistveno prispevale h kakovostnejši vadbi, obenem pa bi pomenile tudi privlačno programsko in prostorsko obogatitev mestne krajine (v smislu nadgradnje tipologije odprtih športnih površin in njihovih navezav na širši prostor mestnih parkov).

1.3 DELOVNI POSTOPEK IN METODE DELA

V delovnem postopku izdelave naloge se bom lotila:

- pregleda literature z morebitnimi podobnimi primeri pri nas in po svetu, pregleda prostorskih standardov in zahtev za športne površine različnih borilnih športov itd.
- določanja meril za zasnovo borilnice na prostem ter izdelave smernic za zasnovo tovrstnih športnih igrišč v prihodnje
- določanja meril za ustreznost lokacije za zasnovo borilnice na prostem.
- terenskih ogledov obstoječih športno rekreacijskih površin, površin ob grajenih športnih objektih, ki še nimajo ustreznih odprtih športnih površin, mestnih parkov, degradiranih območij, površin na mestnem obrobju, ki so namenjene širitvi mesta oz. urbanizaciji.
- izdelave analiz območij in primerjalnih študij lokacij na podlagi terenskih ogledov,
- določanja natančnega obsega in razporeditve vseh površin znotraj območja borilnice na podlagi ponovne podrobne analize izbrane lokacije,
- morda tudi oblikovanja nove, parkovne opreme za vsestransko, sodobno in ekonomično uporabo borilnice na prostem.

1.4 PREDVIDENI REZULTATI IN NJIHOVA UPORABA

Predvidevam, da bo možno:

- s terenskim ogledom, v 4. točki omenjenih površin, zbrati podatke o trenutnem stanju površin in primernosti za morebitno zasnovo borilnice. Mnogo literature in svetovni splet namreč podajajo že zastarele podatke.
- na podlagi preučitve prostorskih in drugih potreb za vadbo borilnih športov, ter nekaterih prostorskih standardov v zvezi z zasnovo športnih površin, zasnovati osnovno prostorsko enoto za borilnico na prostem. Le na podlagi poznavanja osnovne prostorske enote borilnice je možno zasnovati borilnico na prostem, ki bo ustrezala hkrati večim borilnim športom tako prostorsko kot tudi v drugih pogledih.
- izdelano idejno zasnovo borilnice na izbrani lokaciji uporabiti kot model tudi na drugih ustreznih odprtih prostorih.

2 ŠPORTNA INFRASTRUKTURA

2.1 ORGANIZACIJA ŠPORTA V SLOVENIJI

Organizacija športa v Sloveniji, poteka na naslednjih ravneh:

1. Ministrstvo za šolstvo in šport

Vodi in povezuje aktivnosti vseh subjektov, ki sodelujejo pri izvedbi Nacionalnega programa športa (v nadaljevanju NPŠ).

2. Olimpijski komite Slovenije - OKS

V skladu z Zakonom o športu, sodeluje pri izpeljavi NPŠ.

3. Izvajalci letnega programa športa

Po Zakonu o športu, so izvajalci letnega programa športa:

- športna društva,
- nacionalne panožne športne zveze in zveze športnih društev
- Olimpijski komite Slovenije,
- zavodi, gosp. družbe, zasebniki in druge org., registrirane za opravljanje dej. v športu,
- ustanove, ustanovljene za opravljanje dej. v športu in so splošno koristne in neprofitne,
- vrtci, osnovne šole, srednje šole, gimnazije, višje strokovne šole in visokošolski zavodi.

4. Strokovno-razvojne naloge za NPŠ opravljajo Inštitut za šport pri Fakulteti za šport Univerze v Ljubljani, in Strokovni sveti nacionalnih panožnih športnih zvez ter drugih nacionalnih in lokalnih športnih zvez.

5. Strokovni svet za šport

Sodeluje v izvedbi NPŠ na ravni države in v skladu z Zakonom o športu.

6. Fundacija za šport

Njena osnovna dejavnost je financiranje oz. sofinanciranje športne dej., gradnje športnih objektov, raziskovanja in razvoja športa, založništva v športu.

7. Inšpektorat za šolstvo in šport

Opravlja nadzor nad izpolnjevanjem pogojev za opravljanje nalog v športu nacionalnega pomena, namensko porabo javnih sredstev, upravljanjem in namensko uporabo javnih športnih objektov, izpolnjevanjem standardov in normativov za izvajanje letnega programa, izpolnjevanjem z zakonom določenih pravil za organizacijo tekmovanj, opravljanjem prehodnih in obdobjih zdravstvenih pregledov in zlorabo temeljnih človekovih pravic športnikov.

2.2 OPREDELITEV POJMA ŠPORTNA INFRASTRUKTURA

Izraz zajema vse vrste športnih objektov in površin tako atletske in nogometne stadione, športne dvorane, drsališča, kopališča in bazene kot tudi teniška igrišča, smučišča in smučarske skakalnice, golf igrišča, hipodrome, velodrome, strelišča in druge objekte.

Po Zakonu o športu (Zakon ..., 2009), ki opredeljuje športno infrastrukturo v členih od 17 do 22, lahko povzamemo nekaj teh opredelitev.

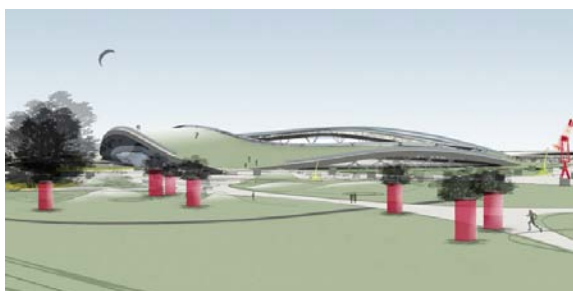
- Športni objekti so za športno dejavnost opremljene in urejene površine in prostori.
- Javni športni objekti, so športni objekti, ki so lastnina od države ali lokalnih skupnosti.
- Mreža javnih športnih objektov obsega obstoječe javne športne objekte, merila za načrtovanje novih in za posodobitev obstoječih športnih objektov.
- Javni športni objekt se mora uporabljati v javno dobro in za namen, za katerega je bil zgrajen in urejen. Če se javnemu športnemu objektu namembnost spremeni, se mora zagotoviti nadomestni javni športni objekt.
- Športna društva, ki izvajajo letni program imajo za izvajanje nacionalnega programa, pod enakimi pogoji, prednost pri uporabi javnih športnih objektov pred drugimi izvajalci. Obvezni športni programi šolske športne vzgoje, ki se izvajajo v (na) javnih športnih objektih, imajo prednost pred izvajalci letnega programa.
- Način vzdrževanja, uporabe, upravljanja in koriščenja javnih športnih objektov se opredeli s pogodbo.
- Normative, standarde in priporočila za načrtovanje, graditev, opremljanje in vzdrževanje športnih objektov, ki jih uporabljajo izvajalci letnega programa, predpiše minister po pridobljenem mnenju ministra, pristojnega za prostor. Normativi, standardi in priporočila iz prejšnjega odstavka se upoštevajo tudi za športne objekte, ki so zasebna lastnina in v katerih se izvaja profitna dejavnost v športu.

2.3 RAZMERE NA PODROČJU ŠPORTNE INFRASTRUKTURE V SLOVENIJI

V Sloveniji športna društva, za uporabo javne športne infrastrukture kot so telovadnice osnovnih in srednjih šol, dvorane športnih centrov, stadioni in podobno, plačujejo najemnino lastnikom, ki so običajno občine. Pri uporabi imajo prednost tista športna društva, ki so izvajalci letnega programa športa. Športna infrastruktura je, za izvajanje nekaterih športnih programov, dotrajana in neprimerna.

Nacionalni program športa predvideva 3 m² nepokritih in 0,5 m² pokritih vadbenih površin na prebivalca Slovenije. Glede na to, so razmere po Sloveniji, po podatkih Zbornika 7. kongresa športne rekreacije, različne.

V slovenski prestolnici, so po omenjenih podatkih, razmere izrazito slabe. Ljubljana na tem področju zaostaja za večino krajev Sloveniji. Glede na to, da je Ljubljana tudi središče univerzitetnega življenja, je strašljiv podatek, da Univerza v Ljubljani v zadnjih 30 letih ni zgradila nobene športne dvorane, kljub dejstvu, da imajo študentje šport radi in da se je njihovo število v zadnjih 30 letih potrojilo. Šele pred kratkim se je začelo na področju športne infrastrukture v Ljubljani premikati na bolje (Zbornik..., 2008).

Slika 1: Pogled v novi športni park Stožice (Sadar Vuga ... in Studio Akka, 2009)

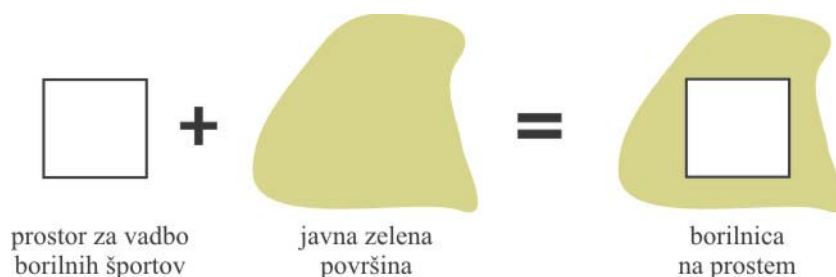
Slika 2: Pogled na prenovljeni stadion Bežigrad (Zavod za..., 2009)

Načrtovanje izgradnje novega športnega parka v Stožicah, prenovitve »Plečnikovega stadiona« za Bežigradom, novega plavalnega centra na Iliriji, novih gimnastičnih prostorov in podobno kažejo na pozitivne spremembe. Vendar po besedah pred. spec. Dušana Gerloviča, profesorja športne vzgoje na Fakulteti za šport, obstaja bojazen, da se bo tudi v Ljubljani pripetil sindrom »prireditvenih športnih objektov«, ki nikakor ne morejo služiti

namenu »vadbenih športnih objektov«, ki so nujno potrebni za izvajanje kvalitetne vsebinske vadbe velikega števila »športno lačnih prebivalcev Ljubljane« (Gerlovič, 2008).

V Celju in Mariboru so razmere na področju športne infrastrukture solidne. Maribor pa namerava nekaj manjkajoče športne infrastrukture dograditi tudi preko projekta Univerzijade 2013. Na drugi strani, je na Primorskem problem velikega pritiska lokalnih političnih lobijev pri reševanju problematike športne infrastrukture, ki se močno navezuje na športni turizem in samo komercializacijo športa, društvom pa je uporaba objektov velikokrat otežena, kar pomeni propad društvenih programov in samega športa na obali (Gerlovič, 2008).

3 KONCEPT BORILNICE NA PROSTEM

Slika 3: Koncept borilnice na prostem

Zgornja slika, z enostavno matematično enačbo, pojasnjuje koncept postavitve prostora za vadbo borilnih športov na odprto javno zeleno površino. Pri tem se porajajo naslednja vprašanja:

- kje bomo iskali primerno lokacijo za vzpostavitev takega prostora,
- kako se bo tak prostor vključeval v že obstoječe strukture izbrane lokacije,
- kako razviti standardizacijo za oblikovanje takega prostora,
- kako zasnovati različne športne podlage za različne skupine borilnih športov tako, da se izognemo postavljanju in razstavljanju blazin po vsaki vadbi, torej zasnovati stalno prisotne športne podlage ustrezne mehkobe,
- kako zagotoviti zastore za senco in blaženje nezaželenih pogledov,
- drugo.

3.1 OPREDELITEV POJMA »BORILNICA NA PROSTEM«

Osnovna ideja govori o zasnovi športnega igrišča na prostem, prilagojenega za vadbo borilnih športov in veščin. Od tod tudi ime »borilnica«. Skozi nastajanje naloge se je izkazalo, da je takšno igrišče ustrezno tudi za druge oblike skupinske vadbe kot so aerobika, joga, rekreacija starejših in podobno. To omogočajo univerzalne dimenzije površin, različni tipi športnih podlag, od mehkih do trših, ter specifična organizacija prostora, ki omogoča kakovostno skupinsko vadbo na prostem.

Takšna površina je lahko del športne infrastrukture nekega športnega parka (kot del športno rekreativne ponudbe parka) ali pa deluje kot samostojna športna infrastruktura, v obliki centra borilnih športov in veščin z notranjimi in zunanjimi površinami,

specializiranimi za to vrsto športa. Naloga se bo osredotočila na raziskavo prve možnosti umeščanja zasnovane borilnice na prostem v že obstoječo športno infrastrukturo izbranega parka, ker se to v danem trenutku zdi bolj smiselno.

3.2 RAZVOJ ŠPORTNO REKREATIVNE RABE ZELENIH POVRŠIN

Simoneti (1997:44) v svoji knjigi Mestne zelene površine izpostavlja ugotovitev, da se pomen narave za človeka v mestu odrazi prav v javnih zelenih površinah.

S hitro rastjo prebivalstva, omejenimi pogoji mobilnosti, skromno odmerjenim prostim časom, resnimi ekološkimi problemi industrijskih mest, se pojavi zavestno urejanje velikih javnih zelenih površin.

Z naraščanjem obsega prostega časa, se pojavi tudi potreba po večji fizični dejavnosti, zato so začele v javnih parkih nastajati posebne površine za dejavne rabe. Javne zelene površine začnejo pridobivati na pomenu, posameznim parkom pa se pridružijo območja z različnimi nameni, na primer igralni parki, razne tematske površine (živalski vrt), mestni gozdovi in športno rekreativna območja z igrišči, napravami in objekti za rekreacijo.

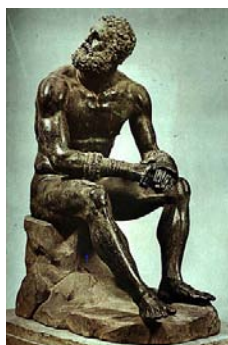
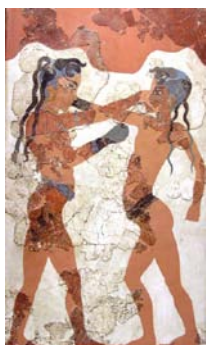
Simoneti (1997:52) tudi trdi, da se je razvoj športno rekreativne rabe zelenih površin celo tako razmahnil, da so danes načrtovalci v zadregi, kako naj jih obravnavajo.

3.3 RAZVOJ BORILSTVA – BOJ ZA OBSTANEK ALI ŠPORT?

3.3.1 Svetovna zgodovina borilstva

V preteklosti, ko je bil človek evolucijsko na nižji stopnji razvoja, je za obrambo uporabljal pesti. Uporaba okončin je bila del vsakdanjega boja za obstanek. Kasneje, s fizičnim razvojem, se pri uporabi okončin v obrambne namene, razvijejo tudi spretnosti. Nastanejo prva pravila in načini borbe, kar vpliva na razvoj tehnike in taktike. Prve borbe so bile grobe in nevarne, Sumerci pa naj bi jih gojili že pred 7000 leti, o čemer pričajo tudi upodobitve, najdene v ruševinah starega sumerskega templja (Gale, 1997).

Podobne upodobitve najdemo na jamskih slikarijah, posodah, skulpturah in reliefih v Egiptu, Grčiji, Eritreji, Rimu in Indiji. Borba s pestmi, imenovana tudi »pestenje«, je v Evropo prispela iz Egipta in Mezopotamije, najprej na Kreto, nato na Peloponez v Mikene, ki so bile v tistem času v močnem kulturnem razcvetu. Številne slikarije na vazah upodabljajo borce, ki so se najprej borili proti živalim, kasneje pa tudi med seboj, z rokami in nogami (Savate Zveza ..., 2009).

Slika 4: Stenska slikarija iz Krete, ki upodablja borca pri borbi s pestmi (Savate Zveza ..., 2009)

Slika 5: Poslikava lončene posode, s prizorom borbe (Savate Zveza ..., 2009)

Slika 6: Bronasti kipec boksarja, ki počiva po borbi (Savate Zveza ..., 2009)

Slika 7: Mozaik rimskega boksarja s povitimi rokami do višine komolcev (Savate Zveza ..., 2009)

Slike 8, 9, 10, 11: Slikarije borb z živalmi in borb med borci na lončenih posodah iz antične Grčije (Savate Zveza ..., 2009)

Zapise o borjenju zasledimo tudi v epskih pesnitvah. Tekmece v borbah opeva Homer v Iliadi, v Vergilovem epu o potovanju trojanskega kraljeviča Eneja (Eneida), pa najdemo opis takratnih boksarskih rokavic – »cestusov« (Gale, 1997).

V Šparti in Atenah, je bilo učenje borbe s pestmi obvezni del v naborniških in vojaških šolah, v Atenah pa so v boljših gimnazijah imeli posebne prostore za trening imenovane korikeone (»*corikeon*«), v katerih so se mladi urili v »pestenju« popolnoma goli. V korikeonih je potekal trening na rekvizitih, kar pomeni, da so udarjali v posebne boksarske vreče korikuse (»*corykus*«), ki so predhodnice današnjih boksarskih vreč za udarjanje. Grki

pa se niso učili le pestenja, sčasoma so razvili tudi sistem borjenja, v katerega so poleg rok vključili še noge. Veščina se je imenovala »*Pankration*«, ki pomeni borbo s polno močjo, brez zaščitne opreme, z uporabo rok, nog, prijemanja in metov (Savate Zveza..., 2009).

Iz Grčije se je umetnost borjenja selila v Rim, kjer so gladiatorski borci v surovih spopadih, v katerih je šlo za življenje in smrt, zabavali tako premožne rimske meščane kot tudi nižje sloje, obojim pa je bilo skupno ne zanimanje za šport, pač pa uživanje v spektaklu krvi. Znan je bil namreč slogan: »*panem et circenses!*« (»kruha in iger!«).

Prav Rimljani so bili prvi, ki so določili posebne trge in poljane, namenjene okrutnim borbam gladiatorjev. Ta podatek je bil odločilen za postavitev »ringa« kot posebnega mesta za borbo (Savate Zveza..., 2009).

3.3.2 Zgodovina borilstva pri nas

O obstoju borilnih veščin na slovenskih tleh priča že znamenita Vaška situla. Na bronasti situli iz Vač iz obdobja od leta 800 do 350 pr.n.št. je upodobitev dveh golih boksarjev, širokih ramen in krepke rasti, pesti imata obtežene še z utežmi. Borita se za čelado z dolgo perjanico na posebnem stojalu. Stojita v normalnem levem gardu – z levo nogo naprej. Podoben prizor je moč najti tudi na bronasti etruščanski situli iz 5.stol. pr.n.št. iz Italije (Gale, 1997).

Sliki 12, 13: Znamenita bronasta Vaška situla (Gale, 1997:26); v sredini prizor borbe s pestmi
Slika 14: Bronasta situla iz Etrurije (Gale, 1997:27); podoben prizor borbe s pestmi kot pri predhodnih slikah

Rimska Emona je poznala gladiatorske boje s pestmi. Rimljani naj bi nekaj pred našim štetjem v ilirsko-keltskem naselju postavili vojaški tabor v obliki kvadrata, kar je bila kasneje osnova za Emono (Savate Zveza..., 2009).

Janez Vajkard Valvasor v svoji knjigi *Slava vojvodine Kranjske* opisuje skupinske boje na Ljubljani iz leta 1210. Vodilni možje mesta naj bi ob mestnem prazniku priredili veselico, kjer so se na mostu skupinsko spopadli ekipe Krakovčanov in Trnovčanov. Borce so padali v vodo, zmagala je ekipa, v kateri je na koncu ostalo več mož, za nagrado pa so dobili sod vipavskega vina (Valvasor, 1978).

3.3.3 Popularnost v današnjem času

Herman Berčič in Boris Sila v članku *Ukvarjanje prebivalstva Slovenije s posameznimi športnimi zvrstmi – 2006*, med drugim tudi razvrščata športne panoge po odstotkih udejstvovanja za leto 2000, 2004 in 2006. V njuni tabeli, je zajetih 50 različnih športov, med njimi tudi borilni športi. Po njunih podatkih, so borilni športi po odstotkih udejstvovanja leta 2000 uvrščeni na 30. mesto, leta 2004 se povzpnejo na 27. mesto, leta 2006 pa že na 22. mesto, kar kaže na trend naraščanja udejstvovanja v tem športu (Berčič H., Sila B, 2007).

V primerjavi med obema spoloma o pogostosti ukvarjanja s posameznimi športi, so borilni športi pri ženskah na visokem četrtem mestu od zajetih tridesetih različnih športov, pri moških pa celo na tretjem mestu. Po množičnosti sicer ne zelo visoko, a po organiziranosti in sistematičnosti vadbe gre za visoko kotirajočo aktivnost, ki od sodelujočih zahteva resen in reden pristop ne glede na to, ali gre za rekreativne ali tekmovalne oblike vadbe (Sila, 2007).

Zanimiva je tudi primerjava prvih desetih športnih aktivnosti po povprečnem številu vadb glede na tip krajevnega skupnosti. Opredeljene so tri kategorije: mestna, primestna in vaška skupnost. V vaškem okolju so borilni športi na tretjem mestu po povprečnem številu vadb, pred njimi imajo večje število vadb le hoja in jutranja gimnastika. V primestnem okolju

borilne športe iz tretjega na četrto mesto izrine košarka, v mestnem okolju pa se borilni športi zopet pojavijo na tretjem mestu (Sila, 2007).

Razlogov za naraščanje popularnosti borilnih športov je več. Gotovo je eden izmed razlogov večji delež prostega časa v našem vsakdanjiku, ki ga želimo preživeti aktivno, energično, v stiku z naravo in drugimi ljudmi.

Jeršič (1999) pravi, da je za novejši razvoj rekreacije na prostem, pomembno predvsem :

- večanje obsega prostega časa,
- prevrednotenje prostega časa (prosti čas pomeni za mnoge »nasprotni svet« napram delovnemu vsakdanjiku; z naraščanjem obsega prostega časa poteka vzporedno tudi sprememba njegovega vrednotenja),
- aktivno preživljanje prostega časa (od začetka sedemdesetih let se vse bolj krepi težnja po aktivnem preživljanju prostega časa),
- obnavljanje telesnih in duševnih moči (številni ljudje žele izkoristiti prosti čas za obnavljanje in krepitev telesnih in duševnih moči),
- hedonizem (želja po veselju, zabavi in uživanju življenja je protiutež poklicnemu delu),
- uživanje narave (prijazno okolje je eden pomembnih dejavnikov pri udejstvovanju v prostem času),
- zanimanje za »umetno« naravo in pokrajino (težnje po večji kakovosti se ne kažejo samo v zahtevah po prijaznem okolju, temveč tudi v večanju zanimanja za tehnične prostočasne objekte, ter v želji po njihovi dovršenosti, ki zagotavlja udobje),
- individualizacija in multifunkcionalno preživljanje prostega časa (z večanjem splošne izobrazbene ravni in informiranosti prebivalstva se krepi želja po razlikovanju od drugih).

Popularnost borilnih veščin in športov je povezana tudi s predvajanjem filmov ter izidi knjig s tovrstno tematiko. Znani so filmi »*Karate Kid*«, »*Kickboxer*«, »*Rocky*«, filmi z Bruce Lee-jem ter številni drugi. Z razvojem filmske industrije in posebnih efektov pa je tudi vse več filmov v katerih se uporabljajo orožja (meči, sablje ipd.). Taki so na primer filmi »*Star Wars*«, »*The Lord of the Rings*« ipd. Vsem je skupen motiv dobrega, ki zmaga nad zlim.

3.4 PROSTOR ZA VADBO

Kot že rečeno so v stari Grčiji za vadbo borilnih veščin poznali posebne prostore imenovane korikeone, v katerih so mladi Grki vadili popolnoma goli. Vadba je bila del njihovega izobraževanja, podobno kot je danes pri nas v šolah športna vzgoja.

Površine za vadbo borilnih veščin lahko ločimo na **notranje** in **zunanje** športne površine.

NOTRANJE ŠPORTNE POVRŠINE

Na področju udarjalnega borilstva pri nas, so razmere še precej na začetku. Do vzpostavitve mreže t.i. borilnic oziroma športnih prostorov, prilagojenih posebej za borilne športe in veščine, so se ljudje, ki se s tem ukvarjajo, prisiljeni zadovoljiti s površinami kot so: telovadnice osnovnih in srednjih šol, pokrite površine športnih centrov, kulturni domovi, avle izobraževalnih zavodov, športni prostori Slovenske vojske, zaklonišča, zasebni športni prostori in podobno.

Telovadnice osnovnih in srednjih šol v svojih načrtih niso predvidevale tovrstnih športov, zato niso ustrezno opremljene, specializirani športni centri, prilagojeni posebej samo za borilne veščine, pa so v Sloveniji redki.

V tujini obstaja cel kup pokritih borilnic oziroma centrov za borilne športe, eden takih primerov je nacionalni inštitut za šport in fizično izobraževanje INSEP v Franciji.

Začetki INSEP segajo v leto 1937 z nastankom nacionalnega inštituta za šport NSI. Kako pomemben je ta inštitut pove podatek, da jih med francoskimi nosilci medalj olimpijskih iger v Atenah 2004 skoraj dve tretjini prihaja iz INSEP. Na 32 ha zunanjih in notranjih površin za različne športe, najdejo mesto tudi borilni športi (INSEP ..., 2009).

Spodnje slike prikazujejo primer pokritih borilnic na INSEP, kakršnih v Sloveniji zaenkrat še nimamo.

Slike 15, 16, 17 in 18: Prikaz nekaterih pokritih športnih površin na nacionalnem inštitutu za šport in fizično izobraževanje INSEP v Franciji (INSEP ..., 2009)

Borilne veščine mnogi pojmujejo kot individualni šport, kar pa v praksi drži le delno. Vadba borilnih veščin je bolj podobna »timskim« športom, kot so nogomet, košarka itd. Vadba poteka v manjši ali večji skupini, ki jo vodi trener. Prostor za take skupine mora biti primerno velik, opremljen s primernimi *športnimi podlagami* (blazine za učenje padcev, blazine za talno borjenje itd), *športnimi rekviziti* (boksarske vreče, ščiti – fokuserji, boksarski ring, fitnes naprave ipd), *garderobami*, *sanitarijami* in podobno.

ZUNANJE ŠPORTNE POVRŠINE

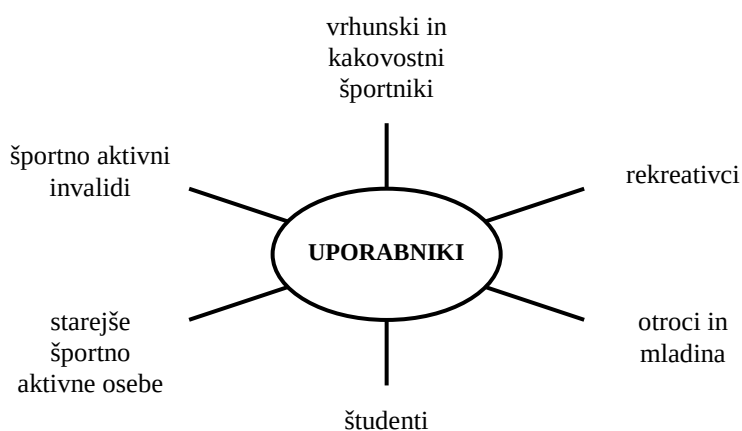
Zunanjih športnih površin posebej prilagojenih za borilne športe in veščine pri nas zaenkrat nimamo, saj ni niti smernic niti standardov za postavitev zunanjih športnih igrišč prilagojenih posebej za borilne športe in veščine. Vendar pa očitno obstaja velika želja po vadbi na prostem. V poletnih mesecih, je možno opaziti v parkih in na različnih športno rekreacijskih površinah navdušence Capoeire, Thai chi chuana, Savata, Joge in drugih vadb, ki svoj prostor najdejo kar na travi, asfaltnih ali tartanskih ploščadih. Vsako leto potekajo tudi številni poletni tabori in šole borilnih veščin v obmorskih krajih, kjer treningi

potekajo pretežno kar na zunanjih igriščih za košarko, nogomet in podobno. Vadba je zaradi neustrezne podlage velikokrat omejena.

Tudi v tujini ni primerov borilnic na prostem, nekaj podobnega lahko najdemo le na Tajskem. Ugodna klima na Tajskem omogoča, da so nekateri športni prostori velikokrat odprtega tipa. Ponavadi gre za borilne kampe, ki so komercialno naravnani in predvsem namenjeni tujcem kot turistična ponudba.

Borilnica na prostem sodi med zunanje športne površine in je posebej prilagojena za potrebe vseh borilnih športov.

3.5 UPORABNIKI BORILNICE NA PROSTEM

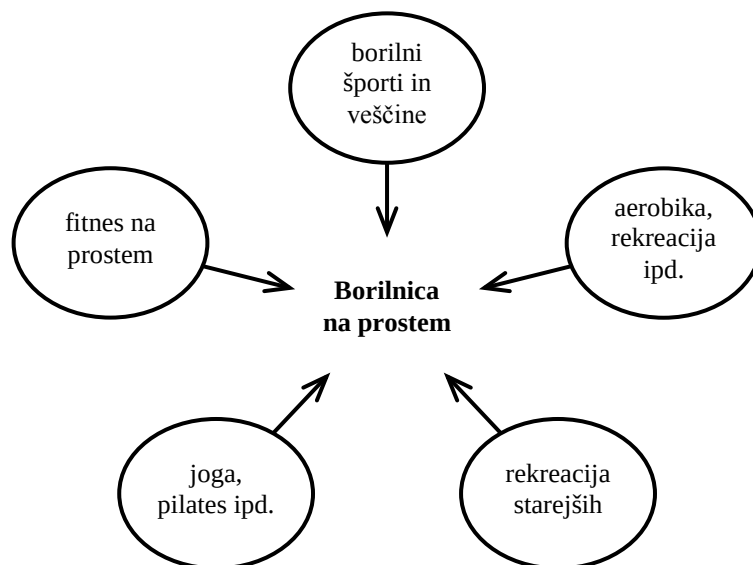
Slika 19: Različni uporabniki borilnice na prostem

Borilnica na prostem predvideva širok krog uporabnikov. Poleti omogoča vadbo vrhunskim in kakovostnim športnikom, rekreativnim športnikom, otrokom, mladini, študentom in starejšim športno aktivnim ljudem ter invalidom, ki se ukvarjajo s športom. Poleg specializirane opreme za vadbo borilnih športov, zagotavlja aktivno in kvalitetno preživljanje prostega časa v naravnem ambientu sredi urbaniziranega okolja.

3.6 VRSTE ŠPORTOV ZA VADBO V BORILNICI NA PROSTEM

V borilnici na prostem poteka vadba:

- borilnih športov in veščin,
- drugih skupinskih športov, kot so aerobika, rekreacija upokoјencev, joga, pilates in podobno.

Slika 20: Vrste športov v borilnici na prostem

Slike 21, 22, 23: Prikaz vadbe drugih skupinskih športov na prostem (Joga ..., 2009; Sejem ..., 2006; Arena ..., 2009)

3.6.1 Borilni športi in veščine ter njihovo združevanje v različne sklope

V današnjem času poznamo množico borilnih veščin in športov. Za potrebe diplomske naloge, bom obravnavala osemnajst vrst borilnih športov in veščin in sicer aikido, boks, capoeiro, francoski boks-savate, judo, ju jitsu, karate, kendo, kikkoks, mečevanje, rokoborbo, sabljanje, sambo, sumo, taekwondo, tai chi chuan, tajski boks in wushu.

Vsaka borilna veščina ima specifične prostorske zahteve. Možno je združevanje do neke mere, kar omogoča bolj funkcionalno izrabo prostora. Po dimenzijah prostora, sem vse borilne veščine uvrstila v eno skupino.

Manjša je možnost združevanja glede zahtev za vrsto podlage telovadne površine. Glede na to, sem jih združevala v štiri večje sklope borilnih športov.

Slika 24: Združevanje borilnih športov in veščin v štiri sklope

3.6.1.1 Prvi sklop: talno borjenje (»parterno« borjenje)

V ta sklop so vključeni tisti borilni športi in veščine, katerih borba se odvija pretežno na tleh, ali pa se izvajajo popolni ter delni meti nasprotnika, zato potrebujejo ustrezno mehko podlago. Na notranjih površinah se največkrat uporabljajo sestavljive »tatami« blazine, debeline 4 centimetrov. Borilni športi 1. sklopa: judo, ju jitsu, rokoborba, sambo in sumo.

Slike 25, 26, 27: Primeri borilnih športov 1. sklopa (IJF ..., 2009; FILA ..., 2009; FIAS ..., 2009)

3.6.1.2 Drugi sklop: pokončno borjenje (»stand up fight«)

Vadba borilnih športov tega sklopa se odvija pretežno v pokončnem položaju, možni pa so tudi spotiki, rušenja in delni meti nasprotnika. Za tako vadbo mehka podlaga ni primerna saj ovira pokončno borbo, idealna pa je srednje mehka površina, ki v primeru padca zagotavlja varen pristanek. Značilne so sestavljive, kompaktnejše »tatami« blazine,

debeline od 2 do 2,5 centimetrov. Borilni športi 2. sklopa: aikido, capoeira, karate, taekwondo, tai chi chuan in wushu.

Slike 28, 29, 30: Primeri borilnih športov 2. sklopa (IAF ..., 2009; Akademija Capoeira Slovenija, 2009; WKF ..., 2009)

3.6.1.3 Tretji sklop: pokončno borjenje v boksarskem ringu

Tretji sklop zajema borilne športe, ki se odvijajo v boksarskem ringu, podlaga pa je podobna kot v drugem sklopu. Telovadne površine tega sklopa zato izgledajo skoraj identično površinam iz drugega sklopa s to razliko, da se v njih vgradi nastavke, ki omogočajo postavitve sestavljivih boksarskih ringov in boksarskih vreč, kadar je to potrebno.

Borilni športi 3. sklopa: boks, francoski boks-savate, kimboks in tajski boks.

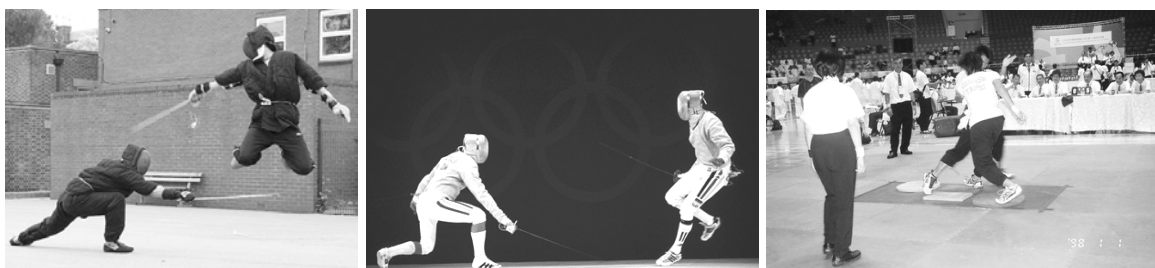

Slika 31, 32, 33: Primeri borilnih športov 3. sklopa (AIBA..., 2009; FIS..., 2009; IFMA..., 2009)

3.6.1.4 Četrty sklop: pokončno borjenje s športnim orožjem ali brez

Borilni športi iz četrtega sklopa so glede podlage manj zahtevni. To so predvsem borilni športi, pri katerih je poudarek na zgornjih okončinah v kombinaciji s športnim orožjem ali brez ter borilni športi, pri katerih se uporabljajo vse okončine, padci pa niso značilni. Za njih je primerna trša oz. srednje trda podlaga iz finega asfalta ali še boljše iz tartana.

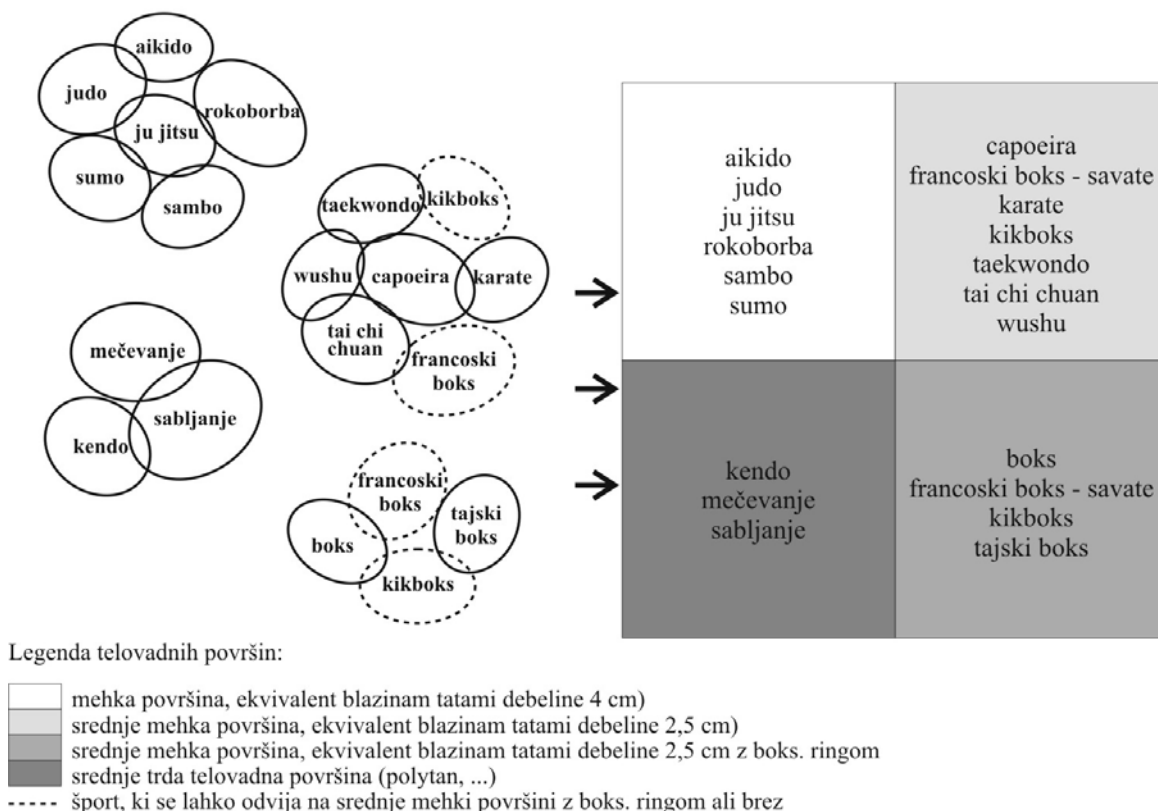
Borilni športi 4. sklopa: capoeira, kendo, mečevanje-canne de combat, sabljanje, tai chi chuan in wushu.

Slika 34, 35, 36: Primeri borilnih športov 4. sklopa (Šola mečevanja..., 2009; FIE..., 2009; WTCCF..., 2009)

Nekatere borilne športe bi bilo možno umestiti v več sklopov. Taka sta naprimer francoski boks in kikkoks. Lahko bi ju uvrstili tudi v 2. sklop borilnih športov. Vadba teh dveh športov lahko poteka na srednje mehki podlagi z boksarskim ringom in na srednje mehki podlagi brez boks. ringa.

Spodnja slika prikazuje coning združevanja podobnih borilnih športov in razvrščanje na različne športne površine z različnimi podlagami.

Slika 37: Coning združevanja podobnih borilnih športov in razvrščanje na različne telovadne površine

3.7 FUNKCIONALNI DIAGRAMI RAZPOREDITVE TELOVADNIH POVRŠIN V BORILNICI NA PROSTEM GLEDE NA ZDRUŽEVANJE BORILNIH ŠPORTOV IN VEŠČIN

3.7.1 Izhodišča

Smernic in meril za zasnovo igrišča na prostem, prilagojenega za vadbo borilnih veščin, nimamo, zato so bila izhodišča:

- standardi za tekmovalna borišča ali vadišča znotraj posameznih borilnih športov (glej spodnjo preglednico),
- standardi pokritih športnih površin za borilne športe po Neufertu (Neufert, 2008),
- opredelitev športne površine po Leskovcu (Leskovec, 1999)
- izsledki opazovanja skupin vadečih v posameznih borilnih športih
- povezovanje oz. združevanje borilnih športov in veščin v sklope (glej poglavje 3.6.1 *Borilni športi...*)

3.7.1.1 Standardi za tekmovalna borišča ali vadišča znotraj posameznih borilnih športov

Preglednica 1: Pregled standardiziranih tekmovalnih borišč ali vadišč znotraj sklopov borilnih športov in veščin (Vir: glej preglednico, stolpec *Vrsta borilnega športa*...)

sklop	Vrsta borilnega športa in viri za izdelavo pregl.	Standardi borišč ali vadišč	
		Oblika:	Dimenzije v metrih [m], stranice: a , b ; premer = p
1. sklop	AIKIDO (IAF ..., 2009)	ni predpisana	Dimenzije niso predpisane, vadbeni prostor podoben kot pri judu.
	JUDO (IJF ..., 2009)	Dvojni kvadrat + varnostni kvadrat	$a_1 = 7$ (borbena cona) $a_2 = 8 - 10$ (opozorilni kvadrat) $a_v = 13 - 14$ (16) (varnostni kvadrat)
	JU JITSU (IJF ..., 2009)	Dvojni kvadrat + varnostni kvadrat	$a_1 = 6 - 8$ (borbena cona) $a_2 = 10$ (opozorilni kvadrat) $a_v = 11 - 12$ (varnostni kvadrat)
	ROKOBORBA (FILA ..., 2009)	Trojni krog + varnostni krog ali oktagon.	$p_1 = 1$ (središčni krog), $p_2 = 7$ (notranji krog), $p_3 = 9$ (zunanji krog) $p_v = 12$ (varnostni krog)
	SAMBO (FIAS ..., 2009)	Dvojni krog, notranji in zunanji	$p_1 = 6 - 9$ (notranji krog), $p_2 = 11 - 14$ (zunanji krog)
	SUMO (IFS ..., 2009)	Krog + kvadrat (»dohyo«)	$p = 4'55$ (krog), $a = 5'5$ (kvadrat)
2. sklop	CAPOEIRA (Akademija Capoeira ..., 2009)	Krog (»roda«)	Zaenkrat še ni tekmovalen šport, prikaz borjenja na treningih poteka v »rodi« (krogu), ki ga tvorijo ostali vadeči. Dimenzije še niso predpisane.
	KARATE (WKF ..., 2009)	Kvadrat + varnostni kvadrat	$a_1 = 8$ (borilni kvadrat) $a_v = 12$ (varnostni kvadrat)
	TAEKWONDO (WTF ..., 2009)	Kvadrat + varnostni kvadrat	$a_1 = 8$ (borilni kvadrat) $a_v = 12 - 14$ (varnostni kvadrat)
	TAI CHI CHUAN (WTCCF ..., 2009)	Dvojni krog + kvadrat	$p_1 = 2$ (središčni krog), $p_2 = 6$ (krog), $a = 8$ (kvadrat)
	WUSHU (Sanshou) (IWUF ..., 2009)	Kvadrat + varnostni kvadrat	$a_1 = 8$ (borilni kvadrat) $a_v = 12$ (varnostni kvadrat)
3. sklop	BOKS (AIBA ..., 2009)	Kvadrat (boks. ring) + varnostna cona	$a = 4'9 - 6'1$ (znotraj vrvi boks. ringa) cona ringa izven vrvi, na vsaki strani = $0'85$ varnostna cona izven ringa, na vsaki strani = $2 - 5$
	FRANCOSKI BOKS – SAVATE (FIS ..., 2009)	Kvadrat (»tatami« podlaga ali boks. ring) + varnostna cona	<u>»Tatami« podlaga:</u> $a = 6$ Varnostna cona = 2 <u>Boks.ring:</u> dimenzije standardne, kot pri boksu
	KIKBOKS (WAKO ..., 2009)	Kvadrat (»tatami« podlaga ali boks. ring) + varnostna cona	<u>»Tatami« podlaga:</u> $a = 6 - 8$ Varnostna cona ~ 2 <u>Boks.ring:</u> dimenzije standardne, kot pri boksu
	TAJSKI BOKS (IFMA ..., 2009)	Kvadrat (boks. ring) + varnostna cona	Standardne dimenzije boks. ringa, kot pri boksu
4. sklop	KENDO (FIK ..., 2009)	kvadrat	$a = 9 - 11$ varnostna cona okrog = $1'5$
	MEČEVANJE (Šola mečevanja ..., 2009)	Dvojni krog + varnostna cona	$p_1 = 6$ (notranji krog), $p_2 = 9$ (zunanji krog) varnostna cona okrog = 2
	SABLJANJE (FIE ..., 2009)	Podolgovat pravokotnik (»pista«) + varnostna cona okrog	$a = 14$ $b = 1'5 - 2$ varnostna cona okrog = $1'5 - 2$

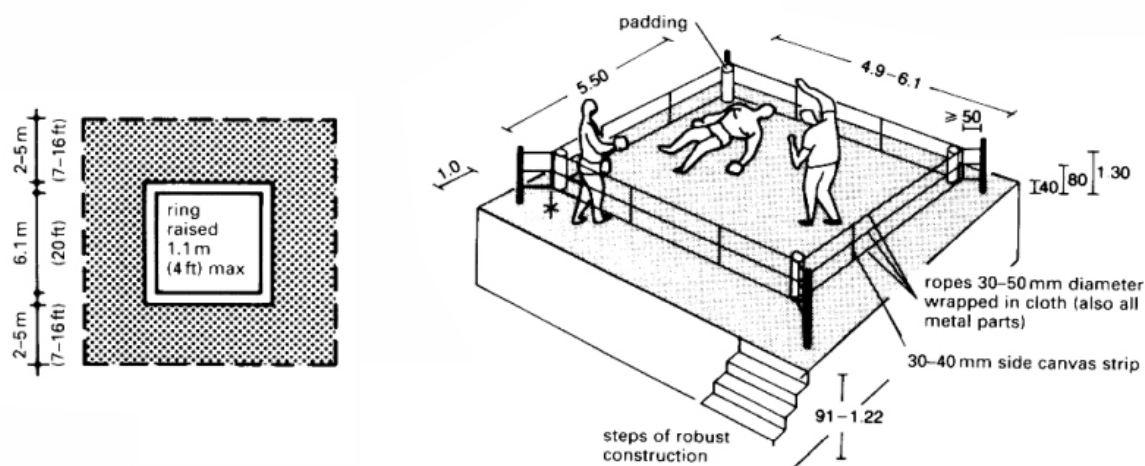
3.7.1.2 Standardi pokritih športnih površin za borilne športe po Neufertu

Priročnik *Projektiranje v stavbarstvu* (Neufert, 2008), podaja smernice za načrtovanje pokritih površin oz. tekmovalnih borišč za nekaj borilnih športov in sicer za boks, judo, karate, rokoborbo in sabljanje. Površine obravnava posamezno, za vsak borilni šport posebej, v času tekmovanja. Ne omenja površin za skupinsko vadbo borilnih športov in večšin izven tekmovanja.

Borilnica na prostem, s katero se ukvarja diplomska naloga, teži k združevanju takšnih površin za dosego večje funkcionalnosti in ugoditev večjemu številu borilnih športov hkrati. Pri tem daje poudarek na organizaciji površin za potrebe skupinske vadbe, ki poteka skozi celo leto oziroma vadbena obdobja, medtem ko so tekmovanja redkejša.

Boks

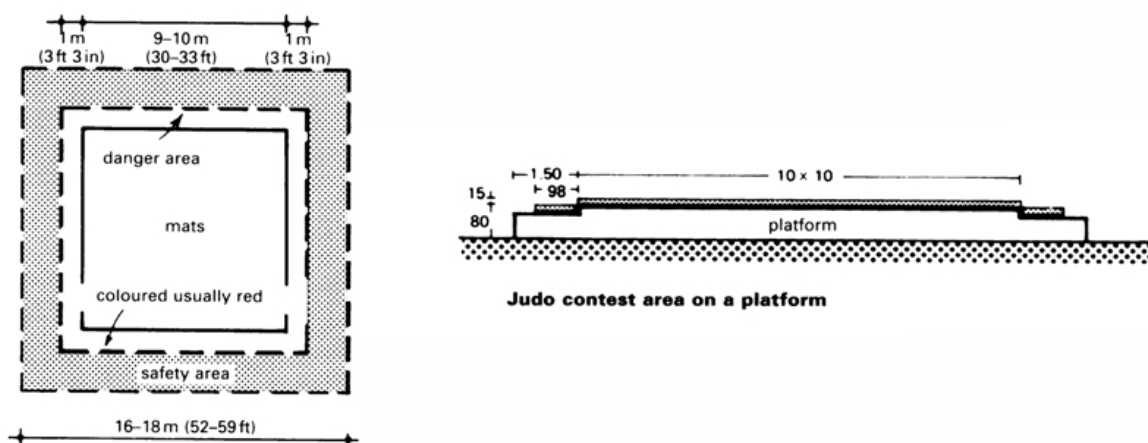
Stranica kvadratnega boksarskega borišča znaša od 4,9 do 6,1 metra. Varnostna cona z vseh strani obdaja borišče v širini od 2 do 5 metrov. Borba se odvija v boksarskem ringu, ki je dvignjen od tal za 91 cm ali največ za 1,22 metra.

Slika 38: Borišče za boks po Neufertu (Neufert, 2008)

Judo

Kvadratno borišče za judo, ima stranico dolžine od 9 do 10 metrov. Borišče z vseh strani obdaja opozorilna cona, širine 1 meter. To cono obdaja še dodatna varnostna cona. Borba se lahko odvija na ploščadi, na kateri je tekmovalna površina dvignjena za 15 centimetrov.

Slika 39: Borišče za judo po Neufertu (Neufert, 2008)

Karate

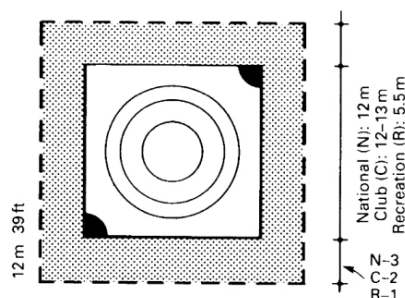
Borišče za karate je kvadratne oblike, s stranico dolžine od 6 do 10 metrov. Obdaja ga varnostna cona, širine od 2 do 5 metrov.

Slika 40: Borišče za karate po Neufertu (Neufert, 2008)

Rokoborba

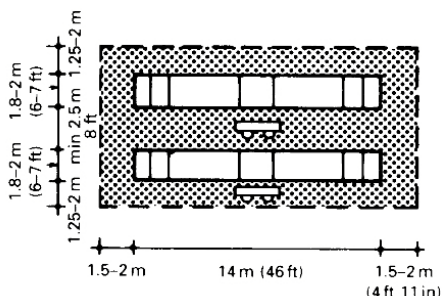
Borišče za rokoborbo ima obliko kroga, postavljenega znotraj kvadrata. Dimenzije tega kvadrata se razlikujejo glede na nivo tekmovanja (državni, mednarodni ipd). Osnovna dimenzija stranice je 5 metrov, lahko pa meri tudi do 8 metrov. Borišče obdaja varnostna cona.

Slika 41: Borišče za rokoborbo po Neufertu (Neufert, 2008)

Sabljanje

Borišče za sabljanje se imenuje »pista« in je pravokotne oblike. Ker ima sabljanje izrazito linijsko borbo, je borišče zelo podolgovato. Spodnja slika prikazuje dve borišči za sabljanje z dimenzijami.

Slika 42: Borišče za sabljanje po Neufertu (Neufert, 2008)

3.7.1.3 Opredelitev športne površine po Leskovcu

Leskovec (1999) opredeljuje oziroma deli športno površino na:

- **igralni prostor – IP** (igralna površina), kjer veljajo pravila igre oziroma tekme. Zraven spada tudi varnostni prostor (VP), kot površina, ki je potrebna poleg igralnega prostora za varno odvijanje igre oziroma tekme.

- **tekmovalni prostor – TP** (tekmovalna površina), potreben za izvajanje oz. organiziranje tekmovalnega dela športno rekreativne prireditve. Poleg same tekmovalne površine spada sem tudi spremljajoča interna površina oziroma prostor (SIP), ki je potreben za normalno organiziranje tekme. Sem prišteva servisne prostore za aktivne udeležence tekme in rekvizite, brez površin za gledalce.

$$\mathbf{TP = IP + VP}$$

$$\mathbf{VP = TP - IP}$$

- **funkcionalni prostor – FP** (funkcionalna površina), ki je potreben za varno in normalno izvajanje oziroma organiziranje tekme. Sem spada še spremljajoča javna površina oziroma prostor (SJP), ki je potreben za humano in estetsko razmestitev funkcionalnih površin v okolju. To so zelenice, nasadi, poti in ostalo, brez parkirnih površin.

$$\mathbf{FP = TP + SIP}$$

$$\mathbf{SIP = FP - TP}$$

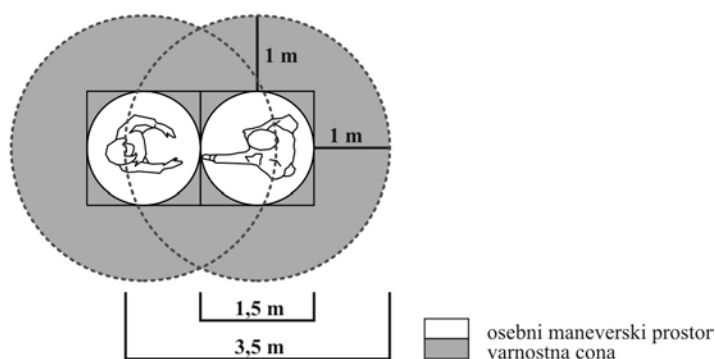
- **»planerski prostor« – PP** (»planerska površina«), ki je potreben za varno in normalno izvajanje oziroma organiziranje tekme v humanem oziroma estetskem okolju.

$$\mathbf{PP = FP + SJP}$$

$$\mathbf{SJP = PP - FP}$$

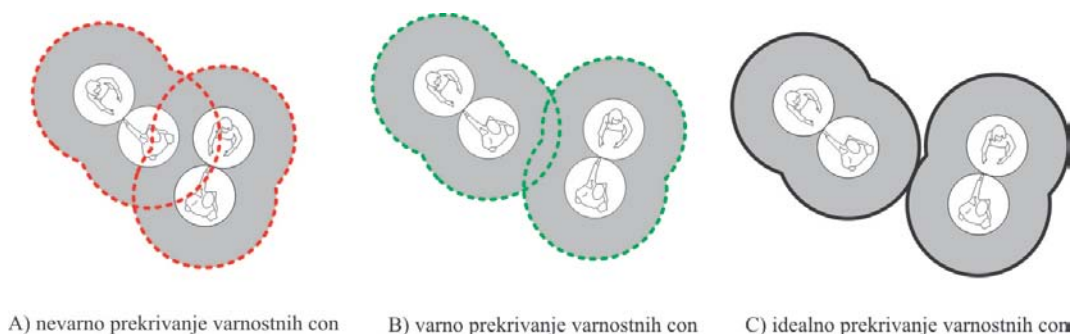
3.7.1.4 Izsledki opazovanja skupin vadečih v posameznih borilnih športih

Izsledki opazovanj in raziskovanj so pripeljali do ugotovitev, da je za nemoteno vadbo borilnih športov v paru oz. za »spariranje«, potreben osebni manevrski prostor kroga premera 1,5 metra okoli vsakega od njiju ter še dodatno varnostno cono (»bufer« cono) na razdalji do 1 metra od območja manevrskega prostora.

Slika 43: Prikaz »sparring« para in območja prostora, ki ga potrebujeta za neovirano vadbo borilnih veščin

Varnostne cone različnih parov se med seboj lahko prekrivajo, ne smejo pa preseči meje osebnega manevrskega prostora posameznika. Znotraj posameznega para to seveda ne velja.

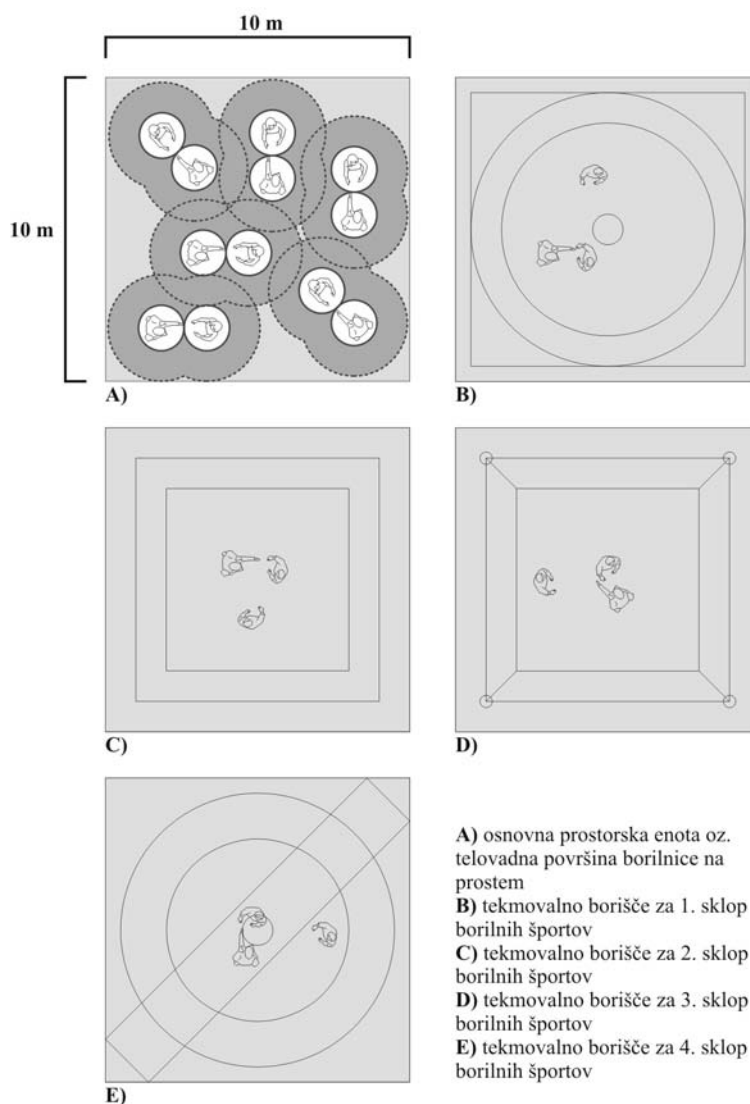
A) nevarno prekrivanje varnostnih con

B) varno prekrivanje varnostnih con

C) idealno prekrivanje varnostnih con

Slika 44: Prekrivanje varnostnih con med »sparring« pari

Raziskati in ugotoviti je bilo treba najbolj ustrezno velikost osnovne telovadne površine, ki bi ustrezala vadbi različnih borilnih športov ter standardiziranim boriščem za tekmovanja v različnih borilnih športih. Ob upoštevanju podatkov iz preglednice 3, standardov za pokrito dvorano za borilne športe, opazovanju skupin vadečih in ob upoštevanju prostora, ki ga potrebuje posamezen »sparring« par, se je za najboljšo obliko izkazal kvadrat s stranicami dolžine 10 metrov, ki omogoča lagodno vadbo šestim »sparring« parom pod vodstvom trenerja (glej spodnjo sliko).

Slika 45: Prikaz osnovne prostorske enote oz. telovadne površine borilnice na prostem (A), ki dimenzijsko ustreza tudi za postavitev tekmovalnih borišč različnih sklopov borilnih športov (B, C, D, E)

3.7.2 Funkcionalni diagrami razporeditve telovadnih površin v borilnici na prostem glede na združevanje borilnih športov in veččin

Po ugotovitvi velikosti in oblike osnovne prostorske enote borilnice na prostem, sem se lotila izdelave različnih funkcionalnih diagramov borilnice na prostem in njenega izgleda v času vadbe ter v času tekmovanj.

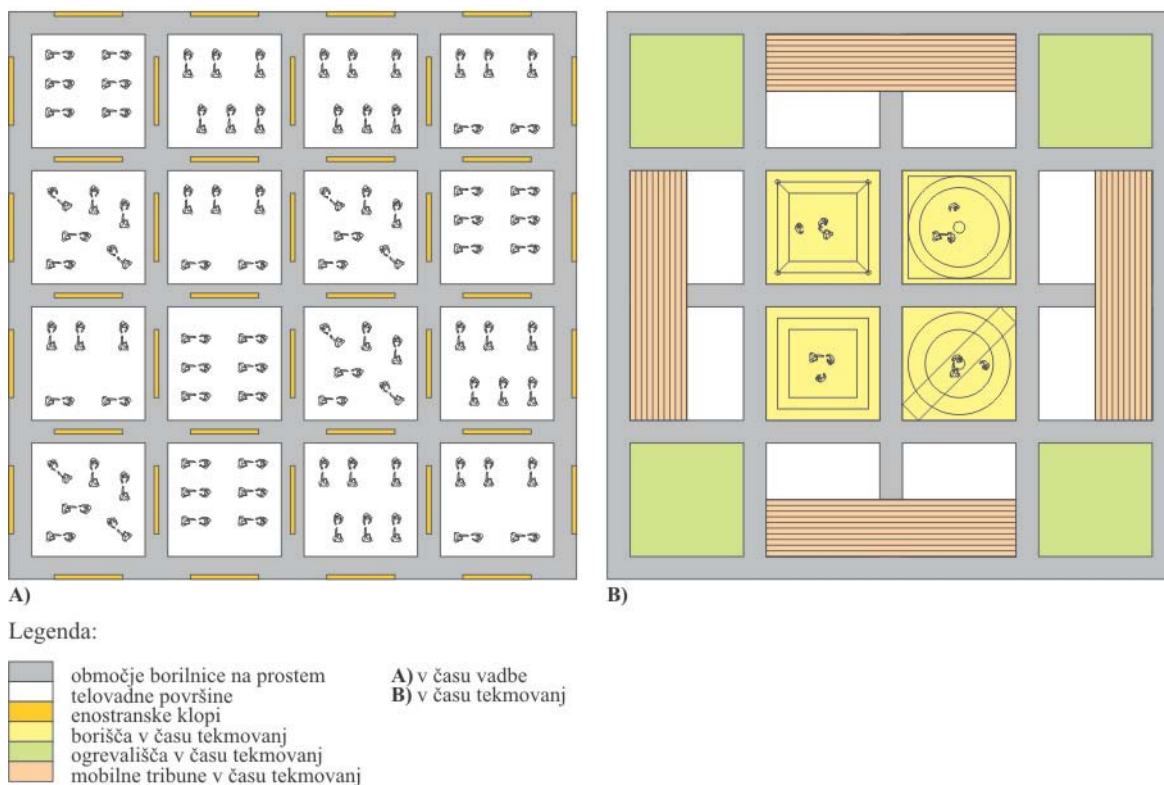
Uporaba kvadrata ali pravokotnika omogoča največjo izkoriščenost prostora. Osnovna prostorska enota je ena telovadna površina, oblike kvadrata s stranico dolžine 10 metrov. Površina osnovne prostorske enote znaša 100 m^2 . Na njej varno trenira hkrati šest parov.

V primeru večje skupine, je smiselno združevanje dveh ali več osnovnih prostorskih enot, če diagram to dopušča.

Obravnavanih 18 borilnih športov in veščin, je možno združevati v 4 sklope. V vsakem sklopu so približno (povprečno) štirje borilni športi ali veščine. Če vsakemu sklopu namenimo od štiri do pet telovadnih površin velikosti 100 m^2 , dobimo od 16 do 20 enot s površino od 1600 m^2 do 2000 m^2 . Upoštevajoč dejstvo, da so med enotami potrebne komunikacijske in druge površine, katerim namenimo od 500 m^2 do 1000 m^2 , dobimo skupne površine od 2100 m^2 do 3000 m^2 . Zaokrožena sredina med spodnjo in zgornjo mejo skupne površine, znaša 2500 m^2 . To površino bom uporabila za testno površino, potrebno za zasnovo borilnice na prostem.

Na primeru kvadrata s površino 2500 m^2 , sem razvila osem različnih funkcionalnih diagramov, ki so opisani v nadaljevanju.

■ Diagram 1

Slika 46: Prikaz funkcionalnega diagrama 1

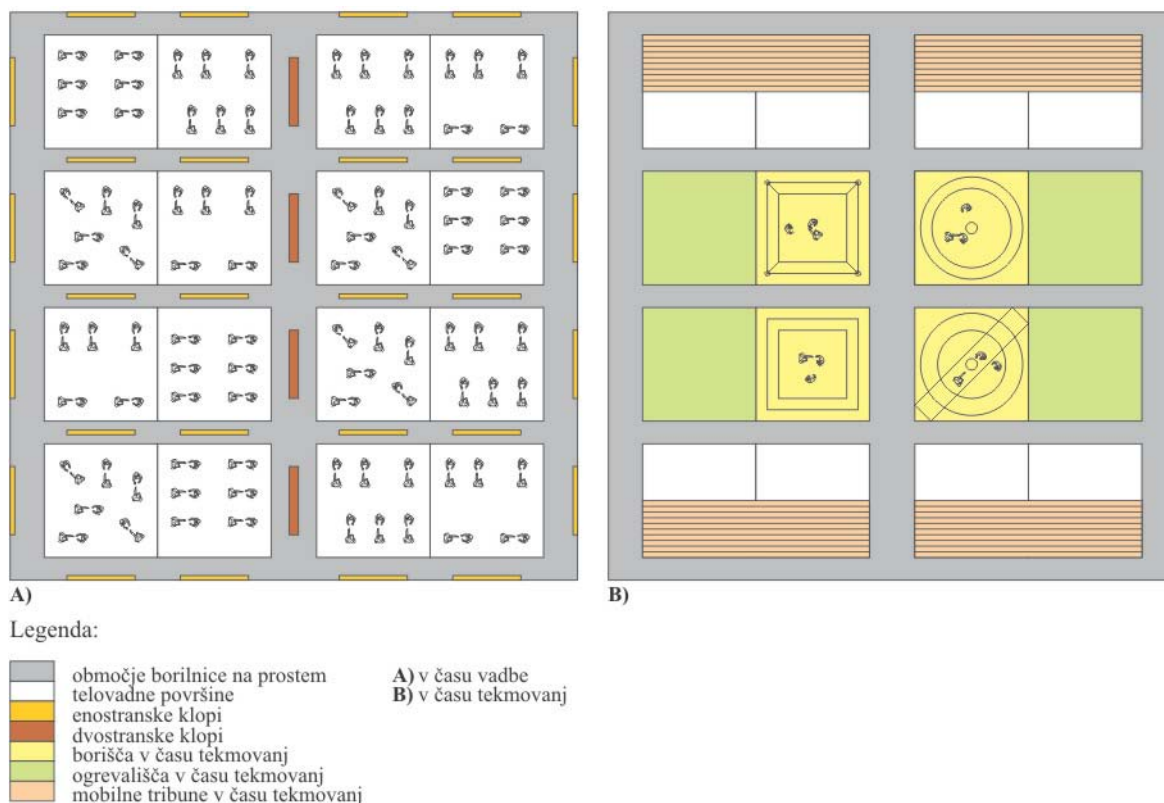
Gre za izrazito rastrsko razporeditev osnovnih telovadnih površin tako, da stoji vsaka kot samostojen element celotne postavitve. To se lahko izkaže kot slabost, saj ne dopušča združevanja posameznih površin v večje površine v primeru večjih skupin. Na spodnji sliki levo, vidimo primer diagrama borilnice v času vadbe, na desni pa v času tekmovanj, ko se telovadne površine začasno spremenijo v tekmovalna borišča, ogrevališča ter tribune. Dobimo štiri borišča za različne tipe borjenja v središču, tribune na vsaki strani ter po eno ogrevališče za vsak sklop borilnih športov v vsakem kotu borilnice na prostem.

Št. osnovnih telovadnih površin: 16

Št. večjih telovadnih površin I. stopnje: 0

Št. večjih telovadnih površin II. stopnje: 0

■ Diagram 2

Slika 47: Prikaz funkcionalnega diagrama 2

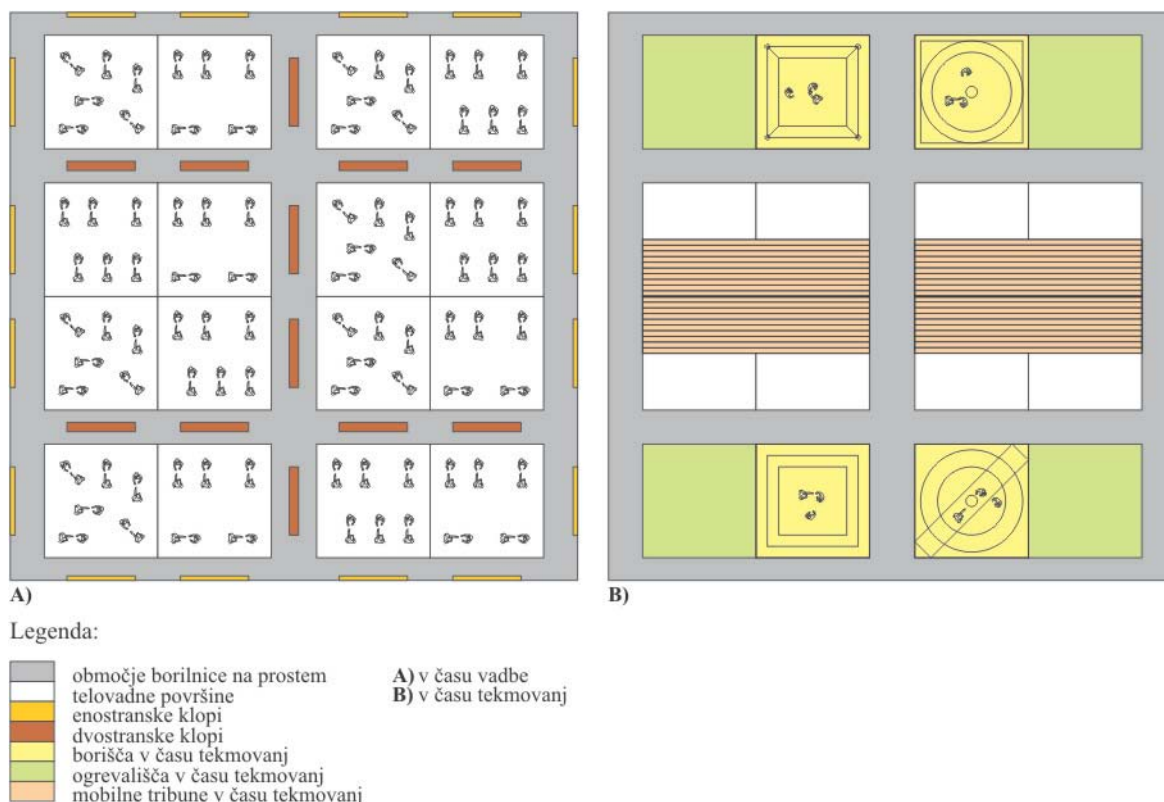
Ta razporeditev telovadnih površin dopušča združevanje I. stopnje. Tako združevanje omogoča, da iz šestnajstih osnovnih telovadnih površin poljubno tvorimo maksimalno osem večjih površin za primere večjih skupin uporabnikov. V času tekmovanj taka razporeditev telovadnih površin omogoča začasno postavitev štirih borišč za različne tipe borjenja v središču, levo in desno od borišč ogrevališča, severno in južno od borišč pa tribune za gledalce.

Št. osnovnih telovadnih površin: 16

Št. večjih telovadnih površin I. stopnje: 8

Št. večjih telovadnih površin II. stopnje: 0

■ Diagram 3

Slika 48: Prikaz funkcionalnega diagrama 3

Ta diagram razporeja osnovne enote bolj dinamično od prejšnjih diagramov. Šestnajst osnovnih telovadnih površin je možno združevati v večje telovadne površine na dva načina. I. stopnja združevanja prinese osem večjih telovadnih površin v primerih večjih skupin. Možna pa je tudi II. stopnja združevanja, po kateri dobimo dve največji možni telovadni površini velikosti po 400 m². Površini zadoščata uporabi zelo velikih skupin ali v primeru gostujočih skupin iz drugih krajev ali tujine zaradi udeležbe raznih izobraževalnih seminarjev borilnih veščin, poletne šole borilnih športov in veščin in podobno.

V času različnih tekmovanj je to postavitve telovadnih površin možno spremeniti v različne tipe tekmovalnih borišč, katerih slaba stran je morda v tem, da ne morejo zasesti središčne pozicije, saj to zasedajo telovadne površine, ki so med seboj sklenjene. Sklenjenost telovadnih površin ne pride v poštev za tekmovalna borišča, saj morajo biti ta ločena zaradi varnosti, postavitve stranskih sodnikov, nadzornika borišča, »zapisniških« miz in podobno. Postavitve tekmovalnih borišč je možna le na robovih, ločeno po dva borišča na vsak rob borilnice na prostem. S tem se izgubi koncept tekmovalne arene, kjer

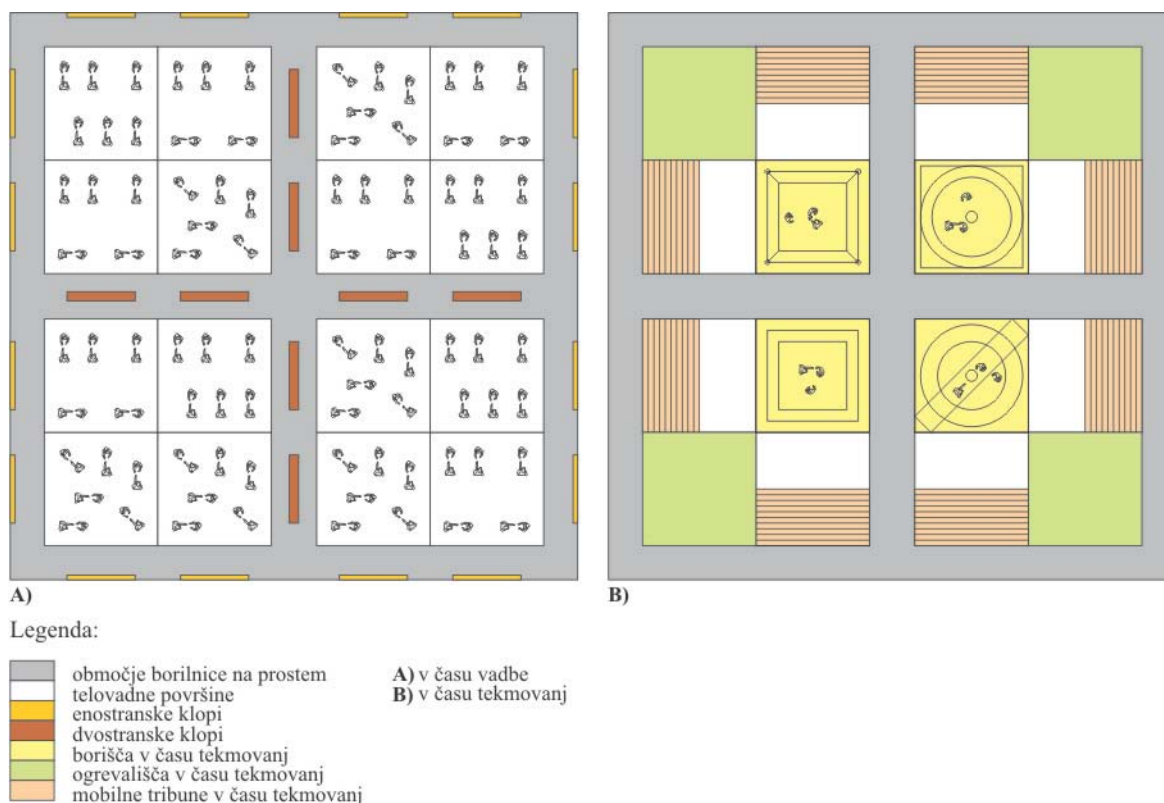
je dogajanje v središču, gledalci pa so razporejeni okrog dogajalnega centra. Dobimo dve ločeni tekmovalni strani, pregrajeni z začasnimi tribunami.

Št. osnovnih telovadnih površin: 16

Št. večjih telovadnih površin I. stopnje: 8

Št. večjih telovadnih površin II. stopnje: 2

■ Diagram 4

Slika 49: Prikaz funkcionalnega diagrama 4

Ta diagram, telovadne površine izrazito členi na štiri telovadna jedra, znotraj katerih so po štiri telovadne površine. Zaradi delitve borilnih športov v štiri sklope, je taka razporeditev ugodna, saj lahko vsako telovadno jedro predstavlja svoj sklop borilnih športov. To se izraža tudi v različnih materialih športnih podlag, ki jih posamezen sklop borilnih športov za svojo vadbo potrebuje. Podlaga enega telovadnega jedra je izrazito mehka in rezervirana za borilne športe prvega sklopa, podlaga drugega izrazito trša in rezervirana za borilne športe četrtega sklopa in tako dalje. Postavitev površin dopušča združevanje I. in II. stopnje. Pri prvem združevanju dobimo osem večjih telovadnih površin, pri drugem pa štiri največje telovadne površine.

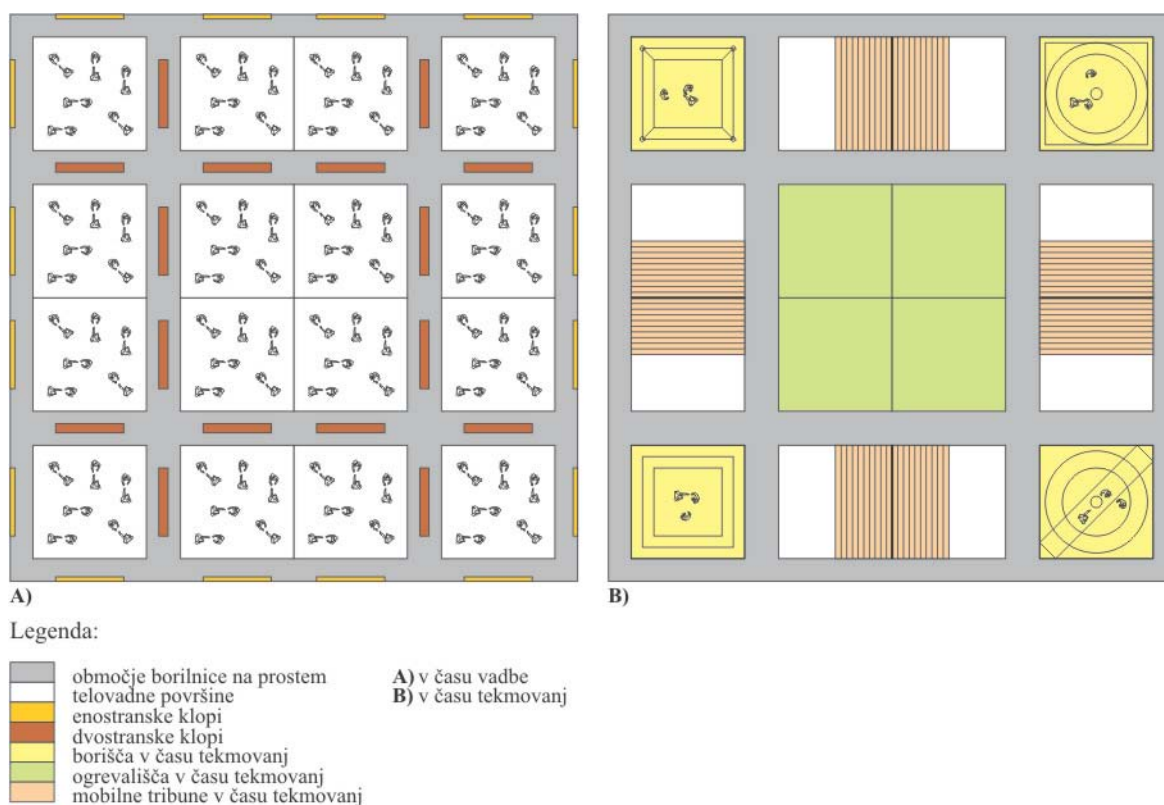
V času tekmovanj je površine možno enostavno preurediti v borišča za različne tipe borjenja s središčno pozicijo, ob vsakem borišču tudi ogrevališče ter sestavljive tribune. Borišča med seboj ločujejo široke komunikacijske povezave, ki omogočajo gledalcem ne le dobrega razgleda, ampak tudi premikanje od enega tekmovalnega prizorišča do drugega. Ugodna razporeditev površin pritiska telovadna jedra v času tekmovanj k središčnemu centru dogajanja, kar vzbuja občutek tekmovalne arene in hkrati še vedno ohranja jasno samostojnost v smislu členjenosti na štiri različne sklope borilnih športov.

Št. osnovnih telovadnih površin: 16

Št. večjih telovadnih površin I. stopnje: 8

Št. večjih telovadnih površin II. stopnje: 4

■ Diagram 5

Slika 50: Prikaz funkcionalnega diagrama 5

Ta razporeditev ima največjo raznovrstnost telovadnih površin. Prepoznamo lahko tri različne vrste telovadnih površin. Tiste, ki ne dopuščajo združevanja v večje telovadne površine, tiste, ki dopuščajo združevanje I. stopnje in tiste, ki jih lahko združujemo v večje površine I. in II. stopnje.

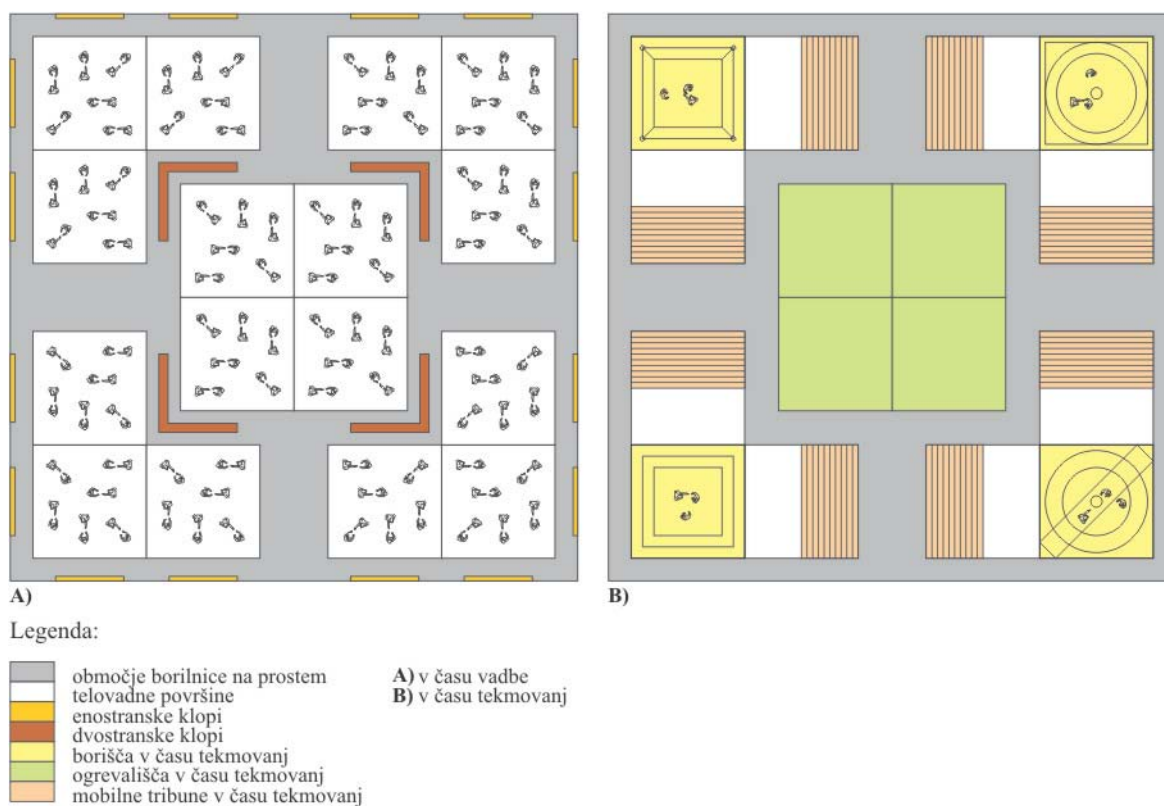
Preoblikovanje telovadnih površin v času tekmovanja kaže na nekoliko slabšo razvrstitev tekmovalnih borišč v kote, središčna lega, zaradi sklenjenosti površin, ni možna. V sredini so ogrevališča, ob straneh tribune.

Št. osnovnih telovadnih površin: 16

Št. večjih telovadnih površin I. stopnje: 6

Št. večjih telovadnih površin II. stopnje: 1

Diagram 6

Slika 51: Prikaz funkcionalnega diagrama 6

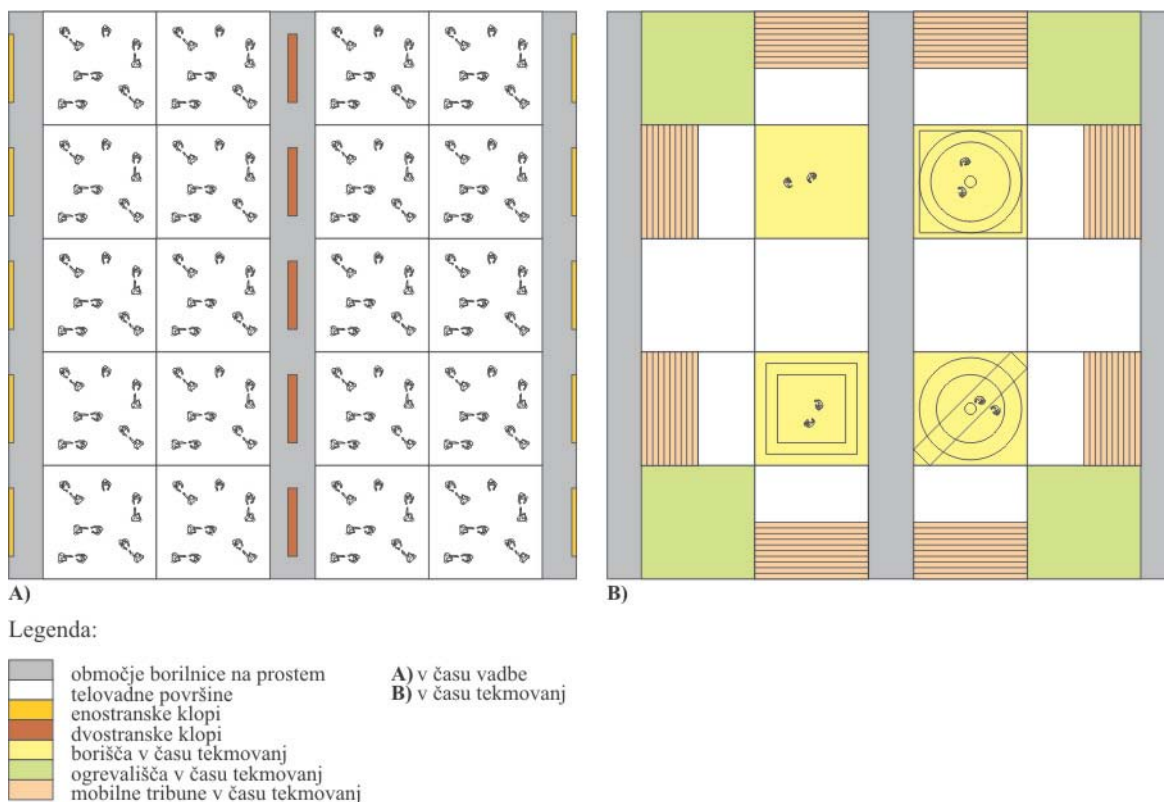
Diagram 6 je podoben prejšnjemu, le da tu ni nobene telovadne površine, katere ne bi mogli združevati v večjo površino vsaj za eno stopnjo. Možno je združevanje v šest večjih površin I. stopnje in eno površino II. stopnje s središčno lego. Tudi tu ni možna središčna lega tekmovalnih borišč, ki so potisnjena v kote, zraven so začasne tribune. Središčno lego imajo ogrevališča, kar ni običajno, saj nimajo najpomembnejše vloge v času tekmovanj.

Št. osnovnih telovadnih površin: 16

Št. večjih telovadnih površin I. stopnje: 6

Št. večjih telovadnih površin II. stopnje: 1

■ Diagram 7

Slika 52: Prikaz funkcionalnega diagrama 7

Diagram 8 omogoča največjo prostorsko izkoriščenost, vendar na račun komunikacijskih povezav, predvsem prečnih. Ker zaradi različnih sklopov borilnih veščin borilnica na prostem predvideva štiri specifične sklope površin, je ta diagram nekoliko manj primeren, saj je s tega vidika premalo strukturiran. Združevanje v večje telovadne površine kaže ta diagram najbolj izrazito. Pri združevanju dveh telovadnih površin, dobimo deset večjih telovadnih površin I. stopnje, pri združevanju štirih telovadnih površin dobimo štiri večje površine II. stopnje in pri združevanju vseh telovadnih površin, ki se držijo skupaj dobimo dve največji telovadni površini III. stopnje. V času tekmovanj se telovadne površine preoblikujejo v tekmovališča s središčno lego, ki je najbolj primerna razporeditev.

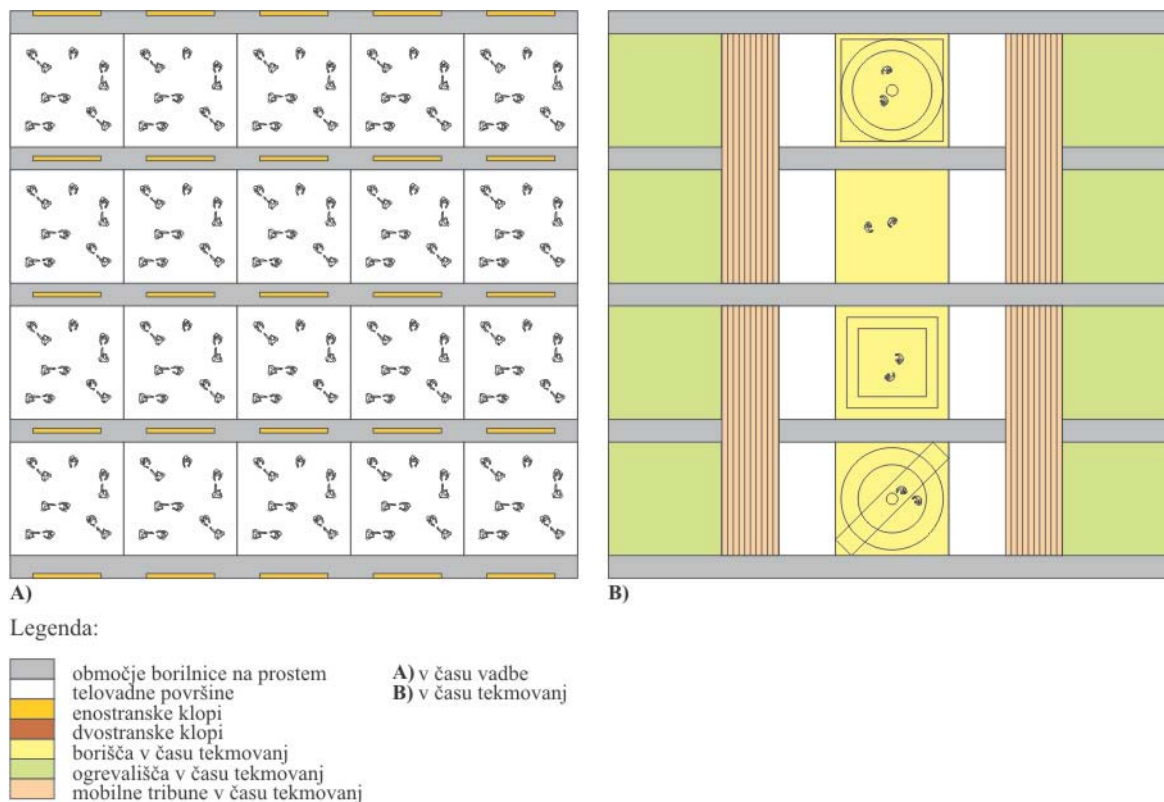
Št. osnovnih telovadnih površin: 20

Št. večjih telovadnih površin I. stopnje: 10

Št. večjih telovadnih površin II. stopnje: 4

Št. večjih telovadnih površin III. stopnje: 2

■ Diagram 8

Slika 53: Prikaz funkcionalnega diagrama 8

Razporeditev telovadnih površin diagrama 8 teži k večji izkoriščenosti prostora, a hkrati ohranja deljenost borilnice na štiri dele za štiri različne sklope borilnih veščin. Združevanje v večje telovadne površine je možno, vendar le po eni sami stranici zaradi česar postajajo površine podolgovate. V času tekmovanj razporeditev telovadnih površin omogoča štiridelnost in središčno lego tekmovališč.

Št. osnovnih telovadnih površin: 20

Št. večjih telovadnih površin I. stopnje: 8

Št. večjih telovadnih površin II. stopnje: 4

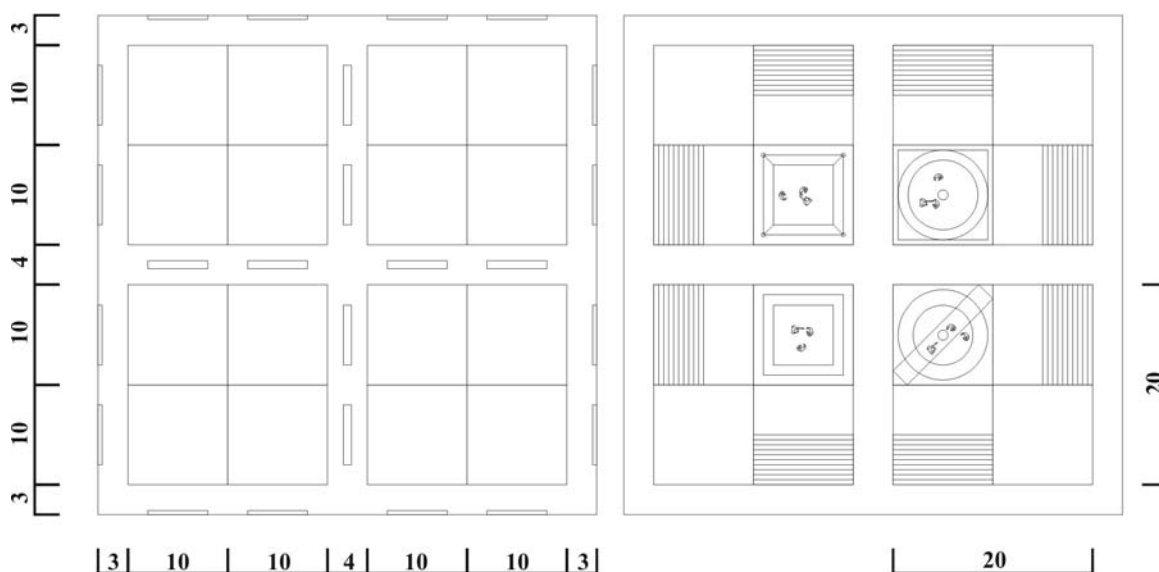
3.7.3 Izbor funkcionalnega diagrama za zasnovo borilnice na prostem

Za zasnovo borilnice na prostem sem izbrala diagram 4.

Razporeditev telovadnih površin znotraj funkcionalnega diagrama 4 prostor jasno členi na štiri telovadne jedre, kar je zaradi delitve borilnih športov v štiri sklope ugodno, saj vsako jedro predstavlja svoj sklop borilnih športov. Delitev na štiri sklope dodatno poudarjajo tudi različne podlage, ki jih posamezen sklop borilnih športov za svojo vadbo potrebuje.

Ta funkcionalni diagram je ugoden tudi za organiziranje tekmovanja, saj je površine možno enostavno spremeniti v štiri borišča za različne tipe borbe.

Vsako od štirih telovadnih jeder v času tekmovanj teži k središčnemu centru dogajanja, kar vzbuja občutek tekmovalne arene, hkrati pa še vedno ohranja jasno samostojnost v smislu členjenosti na štiri različne sklope borilnih športov.

Slika 54: Izbrani funkcionalni diagram (dolžine v metrih)

3.8 TABELA PREDNOSTI, SLABOSTI, PRILOŽNOSTI IN NEVARNOSTI ZA ZASNOVO BORILNICE NA PROSTEM

Preglednica 2: Analiza prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti za borilnico na prostem

PREDNOSTI	SLABOSTI
▪ kakovost športne in rekreativne vadbe v toplih mesecih ▪ neposreden stik z naravo sredi urbanega okolja ▪ sklepanje novih poznanstev - socialna interakcija ▪ zdrava oblika preživljanja prostega časa ▪ primerne podlage za trening borilnih športov in veščin	▪ relativno velika koncentracija ljudi na enem mestu ▪ morebitno motenje drugih uporabnikov parka
PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
▪ kultiviranje borilnega športa ▪ razvoj dela športa, ki je kljub velikem številu ljudi še vedno zapostavljen ▪ razširitev ponudbe športnih mestnih parkov za mestne uporabnike ▪ razvoj športno rekreativnega turizma za področje borilnih športov ▪ razvoj novih tehnologij na področju športnih podlag za borilne športe na prostem	▪ vandalizem ▪ nestrinjanje javnosti s tako vadbo v parkih zaradi različnih razlogov

4 ISKANJE USTREZNIH LOKACIJ ZA BORILNICO NA PROSTEM

Prostorsko planiranje in urbanistično načrtovanje športa in rekreacije v prostoru je metodološko in strokovno zahtevno. Temeljni problem izhaja iz različnih pogojev, ki so potrebni za izvajanje športnih aktivnosti v urejenem, grajenem okolju, oziroma pogojev in kriterijev, ki omogočajo rekreacijske aktivnosti v odprtem prostoru (Leskovec, 1999:39).

Pri iskanju primernih lokacij je bilo treba opredeliti dejavnosti, ki se navezujejo na borilnico na prostem. Preko njih lahko sklepamo o vplivih na okolico, ki bi jih te dejavnosti lahko imele. Število lokacij je omejeno z območjem iskanja, ki v tem primeru obsega odprte mestne površine Ljubljane, znotraj avtocestnega obroča. Vzrok za to so razdalje, ki še vzpodbujajo uporabo okolju prijaznejših prevozni sredstev (kolo, MPP,...).

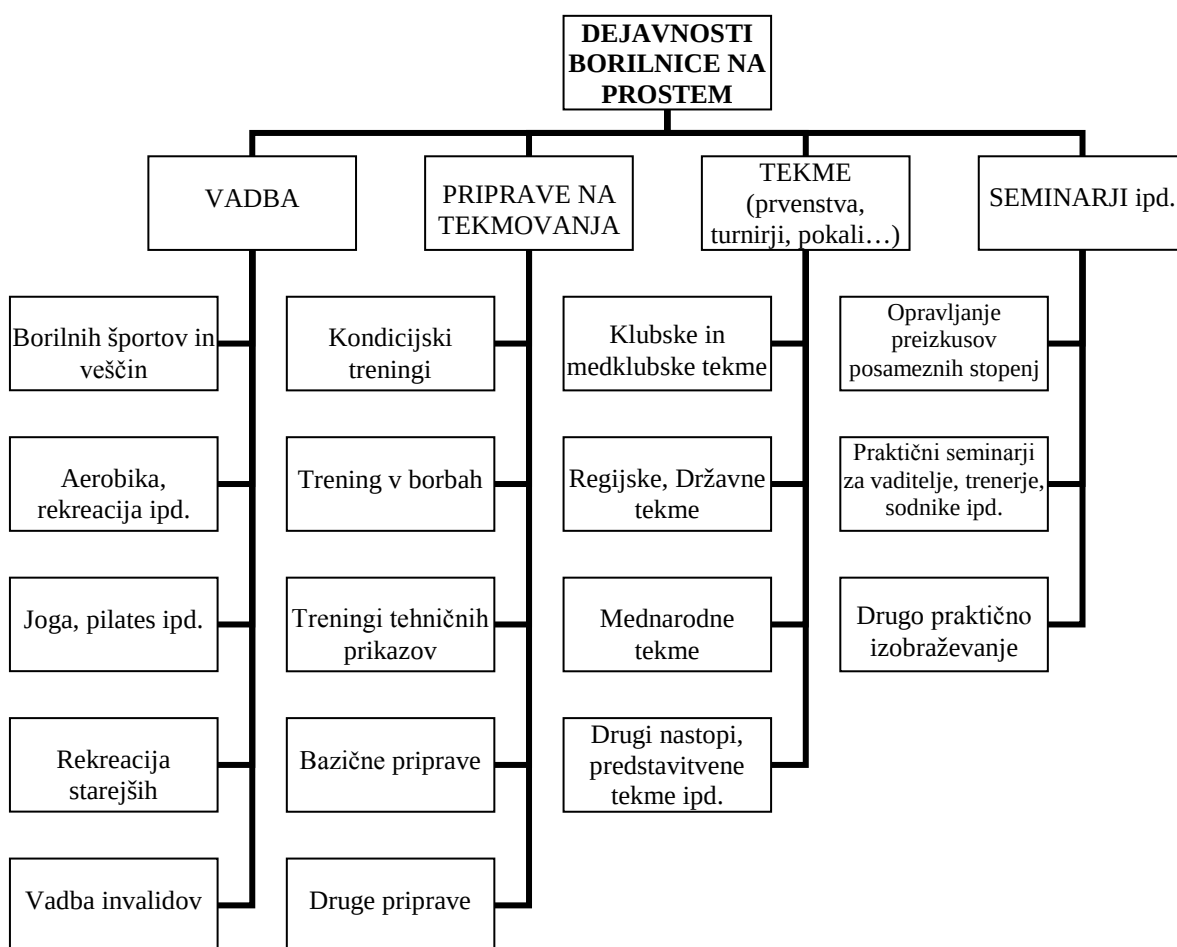
4.1 DEJAVNOSTI BORILNICE NA PROSTEM

Osnovne dejavnosti v borilnici na prostem so:

vadba različnih borilnih športov, druge skupinske vadbe (aerobika, joga ipd), vadba starejših oz. rekreacija upokojencev, prilagojena vadba invalidov, priprave za tekmovalce, organiziranje tekmovanj različnih borilnih športov na lokalnem, državnem in mednarodnem nivoju, opravljanje preizkusov posameznih stopenj pri različnih borilnih športih (na primer: pri karateju - polaganje pasov, pri francoskem boksu - polaganje rokavic itd), izvajanje seminarjev za trenerje, sodnike in podobno.

Sledijo spremljevalne dejavnosti:

športne delavnice, navijanje gledalcev na tekmah, animatorske dejavnosti, glasbene dejavnosti, povezovalci, prodaja hrane in pijače, predstavitve športov in drugo.

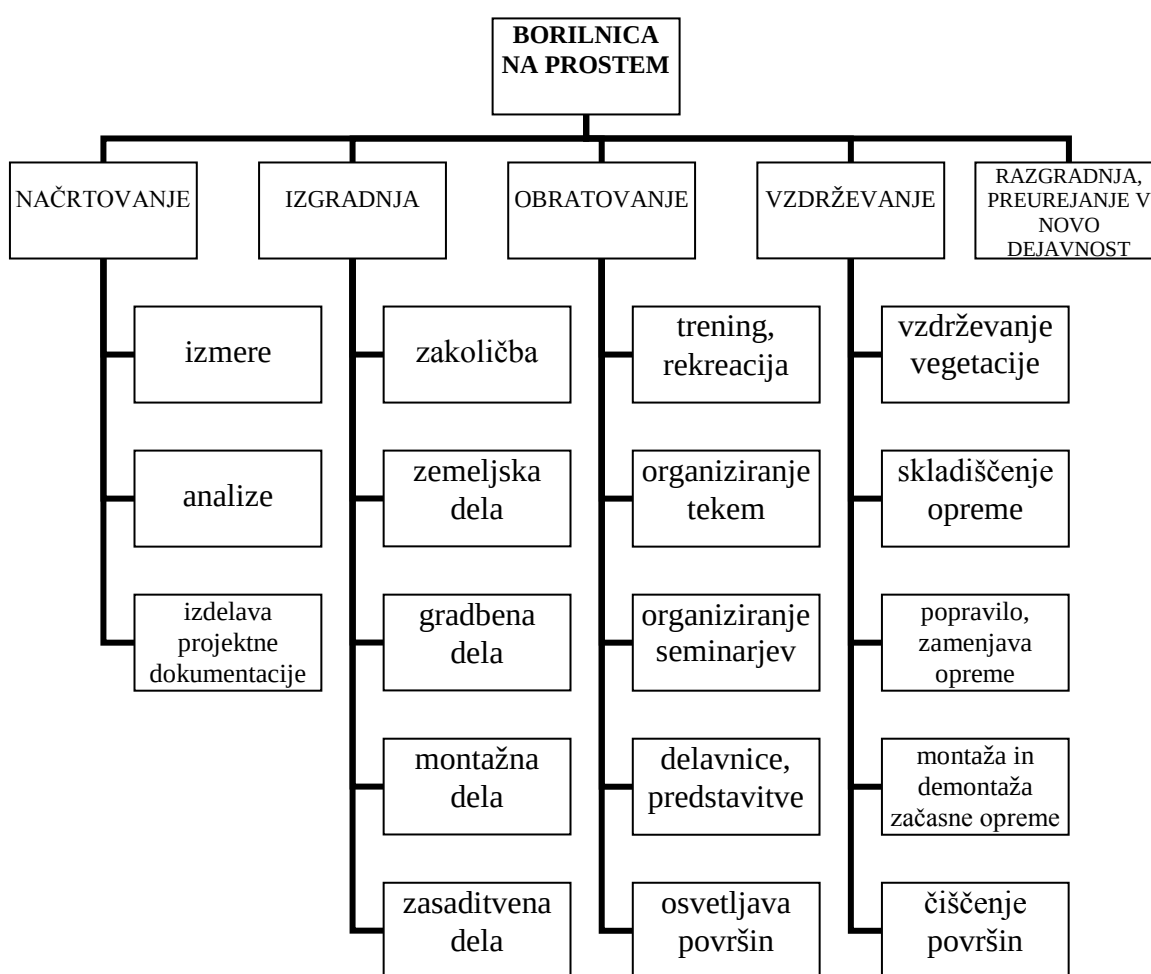

Slika 55: Dejavnosti borilnice na prostem

4.2 VPLIVI BORILNICE NA PROSTEM NA OKOLICO

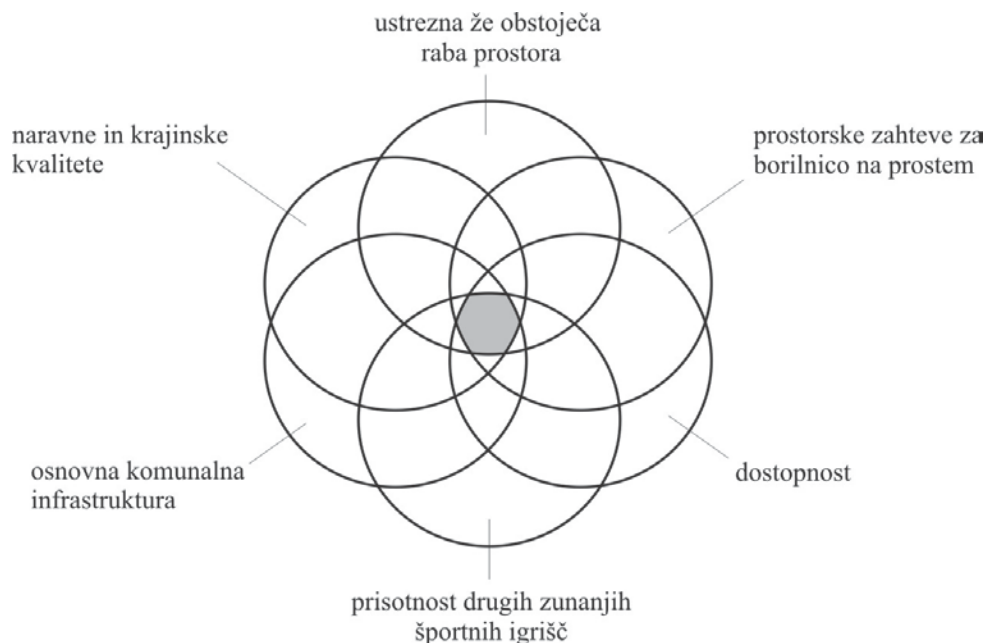
V Beli knjigi o športu (2007), je v poglavju o podpori trajnostnemu razvoju zapisano, da športna vadba, športne naprave in prostori ter prireditve pomembno vplivajo na okolje. Pomembno je, da se spodbuja okoljsko zdravo upravljanje, za katero lahko rečemo, da med drugim obsega okolju prijazna javna naročila, zmanjševanje izpustov toplogrednih plinov, energetska učinkovitost, odstranjevanje odpadkov ter obdelava zemlje in ravnanje z vodo. Evropske športne organizacije in organizatorji športnih prireditev morajo prilagoditi okoljske cilje, da postanejo njihove aktivnosti okoljsko trajnostne. Z izboljšanjem kredibilnosti na področju okolja lahko odgovorne organizacije pričakovale določene koristi, obenem pa se potegovala za prireditelje športnih prireditev ter gospodarske koristi, povezane z bolj preudarno uporabo naravnih virov.

Kot pri drugih dejavnostih, gre pri dejavnostih borilnice na prostem za vplive na okolico v različnih fazah, od načrtovanja, graditve do obratovanja, vzdrževanja do razgradnje oziroma preurejanja v neko novo dejavnost. Ti vplivi se odražajo predvsem na spremembah okoljskih sestavin kot so kakovosti narave (ozračje, tla, voda, biosfera), potenciali za različne rabe prostora in bivalno okolje (fizično, kulturno ter družbeno okolje). Najmočnejši je vpliv v fazi izgradnje, ko potekajo zemeljska in gradbena, montažna in zasaditvena dela.

Slika 56: Faze v postopku načrtovanja in izvedbe borilnice na prostem

4.3 OPREDELITEV MERIL ZA USTREZNOST LOKACIJE

Slika 57: Merila za ustreznost lokacije (v najboljšem primeru je ustrezna lokacija presek oz.izpolnjevanje vseh meril)

Borilnico na prostem lahko umestimo v nek prostor samo, če ustreza vnaprej opredeljenim merilom, kot so: ***ustrezna že obstoječa raba prostora***, ***prostorske zahteve*** oziroma dovolj veliko zemljišče za borilnico na prostem, ***dostopnost***, ***opremljenost z osnovno komunalno infrastrukturo***, ***naravne in krajinske kvalitete*** ter ***prisotnost drugih zunanjih športnih igrišč***. Za ustreznost lokacije ni nujno izpolnjevanje vseh meril. Če na primer na lokaciji ni osnovne komunalne infrastrukture, bi borilnico na prostem tja lahko umestili, a z višjimi stroški izgradnje. Po drugi strani poljubno lokacijo lahko izloči že neizpolnjevanje enega samega merila, v primeru premajhnega zemljišča, ki nima možnosti širitve.

Zaključka po preveritvi lokacij sta lahko dva:

- lokacija je primerna za zasnovo borilnice na prostem,
- lokacija je neprimerna za zasnovo borilnice na prostem.

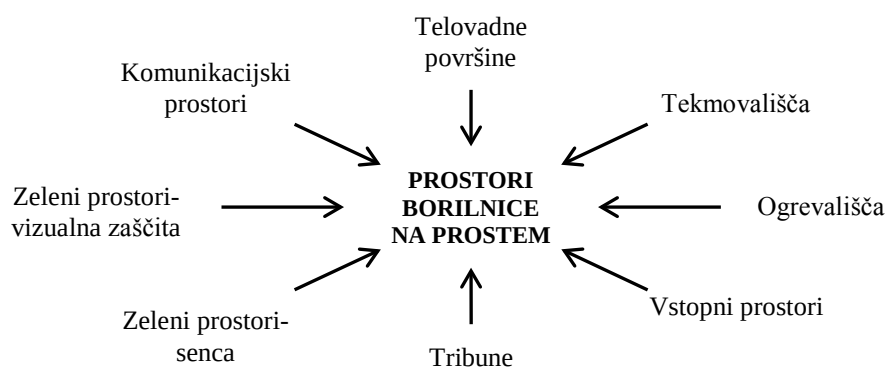
4.3.1 Ustrezna raba prostora

Primerno lokacijo za borilnico na prostem je smiselno iskati med odprtimi javnimi mestnimi površinami, na katerih je možen gradbeni poseg v smislu izgradnje športnega igrišča, ki bo ustrezal zahtevam borilnih športov.

Ustrezne bodo torej tiste lokacije, ki bodo:

- v javni rabi, imele bodisi status javnega mestnega parka, odprte javne športno rekreacijske površine ali odprte javne mestne površine na katerih je možna gradnja športnih igrišč.

4.3.2 Prostorske zahteve

Slika 58: Prostori, ki so potrebni za delovanje borilnice na prostem

Najpomembnejše merilo primerne lokacije je dovolj veliko zemljišče. Za borilnico na prostem, bi potrebovali zemljišče, na katerem bi bilo možno urediti:

- telovadne površine za vse štiri sklope borilnih športov,
- komunikacijske povezave,
- tekmovališča oziroma tekmovalna borišča v času tekmovanj za vse štiri sklope borilnih športov,
- ogrevališča oziroma prostore za tekmovalce, kjer se lahko fizično pripravljajo v času tekme,
- vstopne prostore za vadeče ali za tekmovalce, kjer se lahko preoblečejo, odložijo garderobo, torbe, se odpočijejo in podobno,

- tribune oziroma prostor za obiskovalce, gledalce na tekmah,
- zelene »koridorje« z zasaditvijo, ki bi zagotavljala senco ter povečevala vizualno privlačnost,
- območja zelenja za vizualno zaščito in podobno ter ustrezne odmike od sosednjih zemljišč.

4.3.3 Dostopnost

Dostopnost neke lokacije v mestnem okolju načeloma ne bi smela biti problematična, še posebej če gre za lokacijo, kjer se že odvijajo športno rekreativne dejavnosti. Gre predvsem za vprašanje lažje ali težje dostopne lokacije, ki je pomembno pri odločanju uporabnika za obisk te lokacije. Bližina postajališč mestnega potniškega prometa in parkirnih mest, urejene pešpoti in kolesarske proge, povedo, da je neka lokacija lahko dostopna.

4.3.4 Opremljenost z osnovno komunalno infrastrukturo

Opremljenost neke lokacije z osnovno komunalno infrastrukturo je priporočljiva, saj to pomeni enostavnejšo in bolj ekonomično izgradnjo borilnice na prostem.

4.3.5 Naravne in krajinske kvalitete

Naravne in krajinske kvalitete lahko neko lokacijo naredijo privlačnejšo od druge, kar je lahko ključen faktor pri odločanju za obisk te lokacije. Bolj kot bo športno rekreativen prostor v stiku z naravnim okoljem ter okoljem, ki posnema naravno okolje, bolj bo lahko privlačen v očeh uporabnika.

4.3.6 Prisotnost drugih zunanjih športnih igrišč

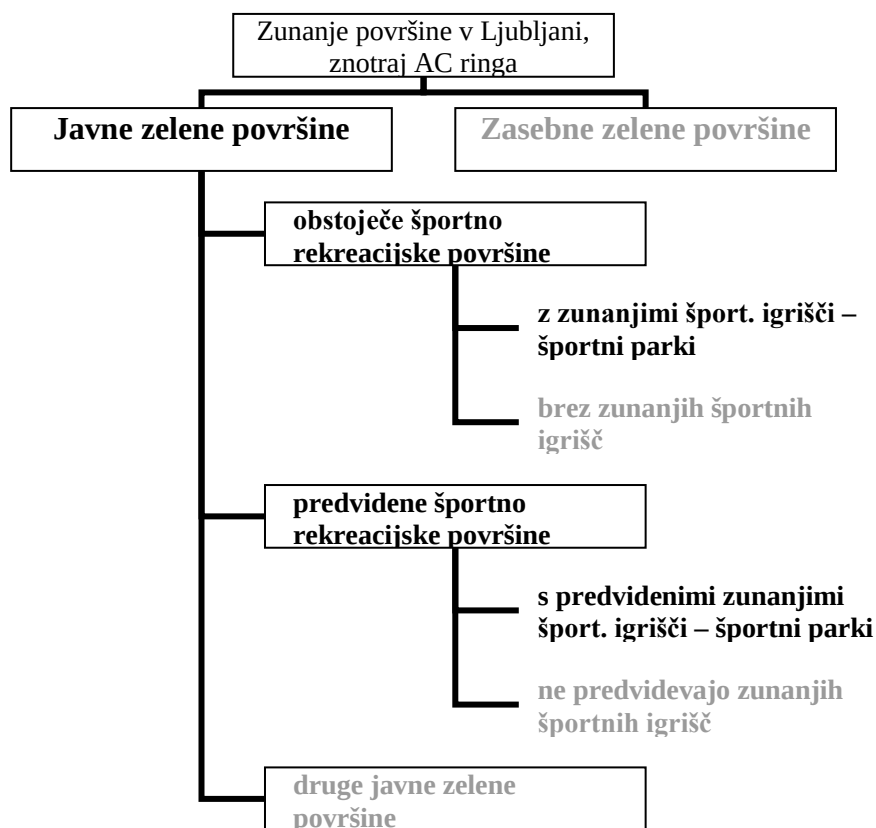
Ker je borilnica na prostem zunanje športno igrišče, je njeno mesto ob drugih športnih igriščih. Prostor, kjer so že prisotna športna igrišča, je bolj utrjen od drugih športno rekreacijskih površin in je navadno v bližini pokritih športnih objektov.

4.4 OBMOČJE ISKANJA USTREZNE LOKACIJE

Iskanje možnih lokacij za zasnovo borilnice na prostem je omejeno z območjem iskanja. To območje obsega zunanje površine v Ljubljani, znotraj avtocestnega obroča. Razlog je v razdaljah, ki znotraj območja, še vzpodbujajo uporabo okolju prijaznejših prevoznih sredstev (mestni potniški promet, kolo,...).

Znotraj območja iskanja je mreža javnih transportnih poti dobro urejena. Hkrati so razdalje, za dnevno migracijo uporabnika borilnice na prostem, časovno še sprejemljive.

Kot kaže slika 59, so znotraj območja iskanja trije sklopi površin, in sicer javne zelene površine, zasebne zelene površine in degradirana območja. Diplomaska naloga se je lotila iskanja med javnimi zelenimi površinami, zasebne zelene površine in druge zunanje površine, pa zaradi prevelikega obsega, izpušča. Znotraj javnih zelenih površin, išče le med obstoječimi in predvidenimi športno rekreacijskimi površinami. Med možnimi lokacijami, se naloga osredotoča le na tiste, kjer so že prisotna zunanja športna igrišča. Na predvidenih športno rekreacijskih površinah pa na tiste, ki predvidevajo zunanja športna igrišča.

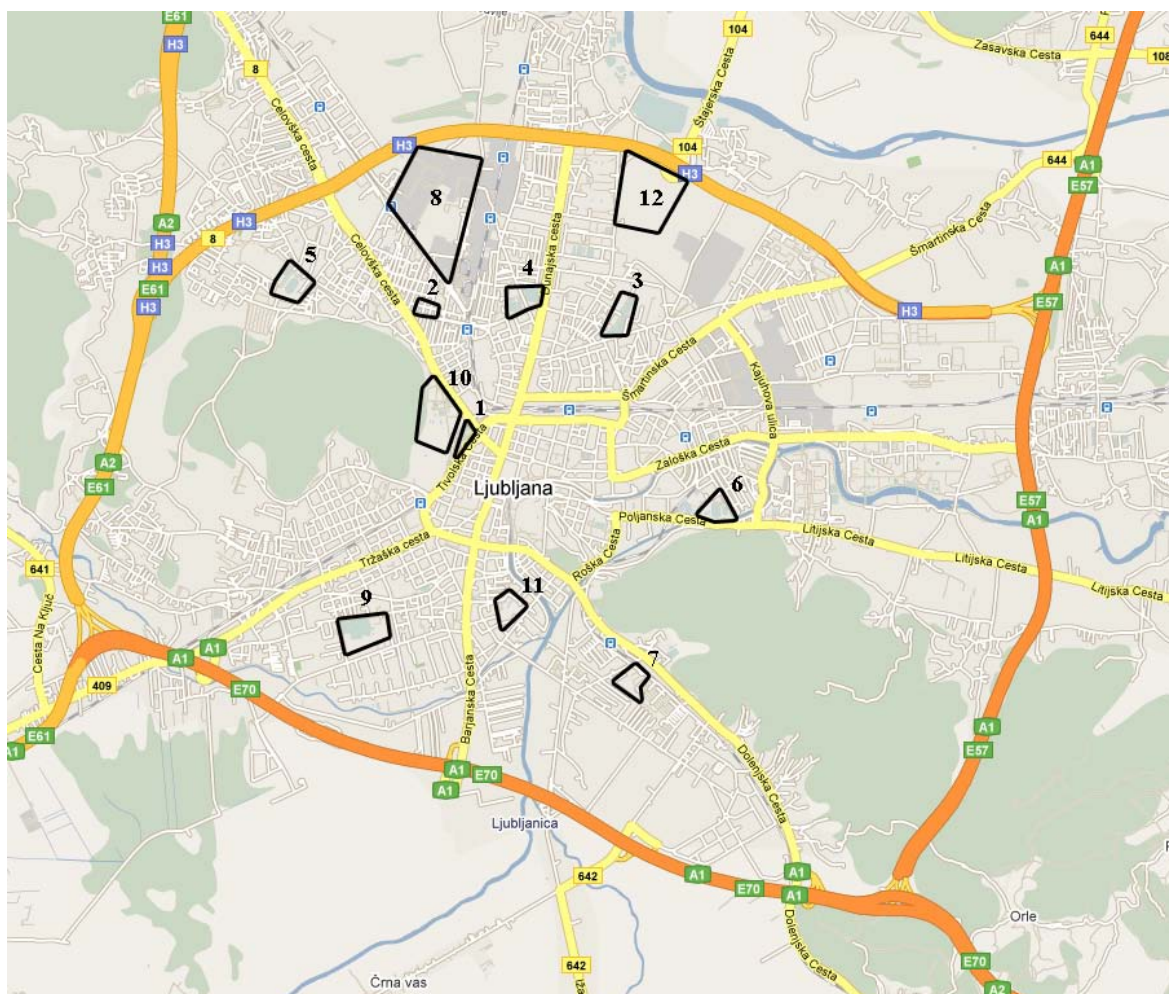

Slika 59: Območje iskanja primerne lokacije (sivo označene površine se izpuščajo)

Spodnja slika prikazuje nekaj možnih lokacij znotraj omenjenega območja iskanja. Avtocestni obroč je meja območja iskanja. Lokacije so podrobneje predstavljene v nadaljevanju naloge v vrstnem redu, ki je prikazan na karti.

Razdeljene so v dve skupini:

- obstoječe športno rekreacijske površine,
- predvidene športno rekreacijske površine.

Slika 60: Prikaz možnih lokacij znotraj območja iskanja (kartografska podlaga: Google Maps, 2009)

4.4.1 Obstoječe športno rekreacijske površine

4.4.1.1 Lokacija 1: Letno telovadišče Ilirija

Slika 61: Shema Letnega telovadišča Ilirija

Na jugovzhodnem robu parka Tivoli stoji Letno telovadišče Ilirija, nekdanje telovadišče ljubljanskega Sokola, na katerem so prirejali številne telovadne nastope. Leta 1929 se mu je priključilo še kopališče Ilirija, narejeno po načrtih inženirja Stanka Bloudka (Strgar, 1994).

Letno telovadišče danes ni prav množično obiskano, razen v času vsakoletne največje študentske prireditve na prostem imenovane Škisova tržnica. Dogodek je znan po številnih delavnicah, športnih aktivnostih, kulturnem programu ter koncerti slovenskih in tujih glasbenih skupin.

Slika 62: Letno telovadišče Ilirija danes (foto: Mežek, 2009)

Kopališče Ilirija praznuje 80. letnico obstoja. Objekt plavalnega centra je zastarel, zato se že nekaj časa načrtuje izgradnja novega plavalnega centra. Kdaj bo zgrajen, ni natančno znano, temeljni kamen zanj je bil postavljen že pred desetimi leti.

Na javnem anonimnem državnem natečaju za območje urejanja CR 3/3 Kopališče Ilirija je prvo nagrado dobil projekt avtorja Petra Lorenza s sodelavci.

Na spletnih straneh Mestne občine Ljubljana, je bil predstavljen projekt Plavalno gimnastičnega centra Ilirija, s parkirno garažno hišo in trgovskim centrom (PGC Ilirija).

Z gradnjo naj bi pričeli prihodnje leto, plavalno gimnastični center pa naj bi se razširjal tudi na območje Letnega telovadišča. Poleg površin za plavanje predvidevajo tudi površine za druge športe, med njimi tudi dvorano za borilne športe znotraj pokritega centra. Poleg pokritih športnih površin naj bi zgradili tudi podzemno garažno hišo ter trgovski center (Javno-zasebno..., 2009).

Vprašanje je, ali so predvidene tudi odprte športne površine in koliko prostora je namenjeno zanje.

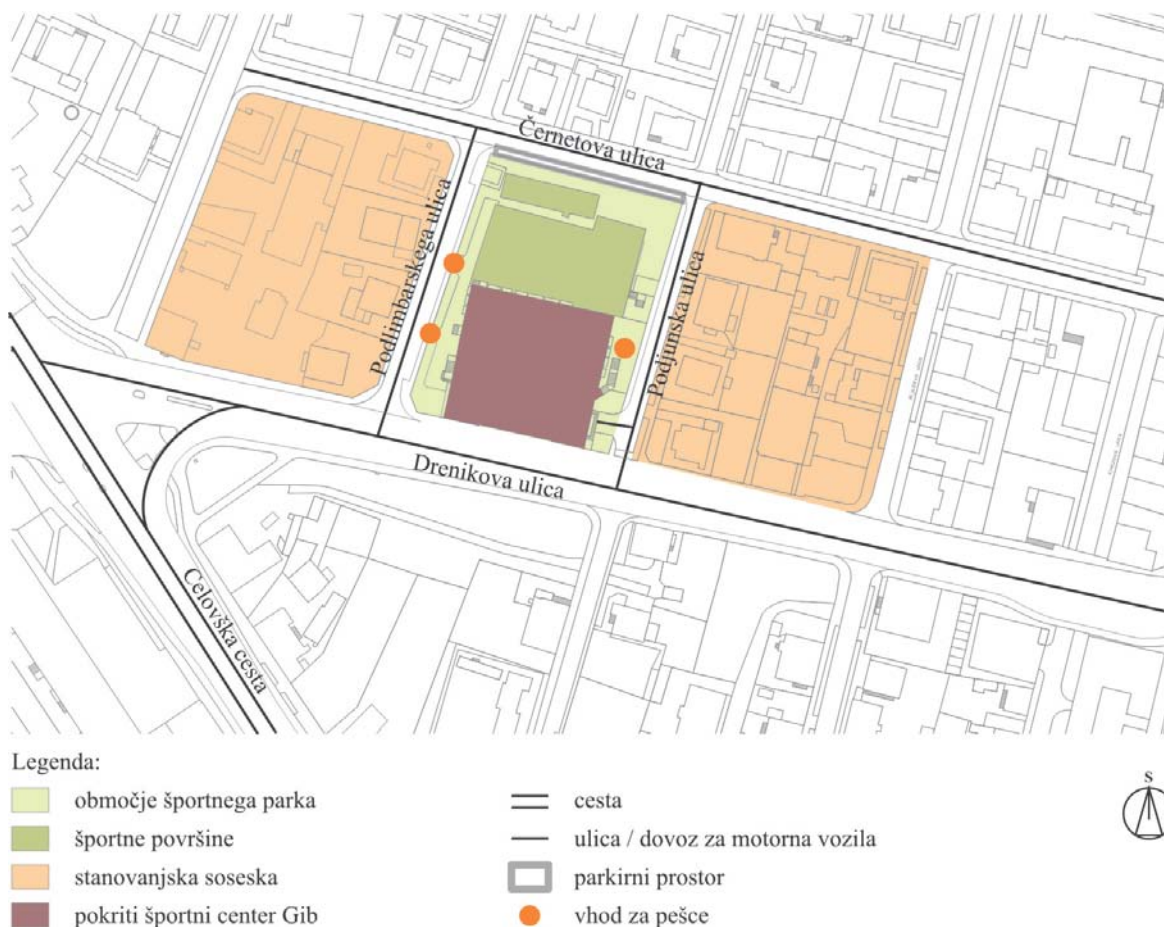
O lokaciji lahko sklepamo naslednje:

- lokacija Letnega telovadišča z vidika rabe prostora ustreza borilnici na prostem,
- zemljišče lokacije je sicer dovolj veliko za zasnovo borilnice na prostem, vendar se ne ve natančno koliko prostora za zunanje športne površine predvideva nov projekt plavalno gimnastičnega centra,

- glede dostopa z avtomobilom je trenutno malce neroden uvoz na lokacijo, ki je možen preko dovoza na kopališče Ilirija.

Lokacija 1 je primerna za zasnovo borilnice na prostem v primeru, da projekt novega plavalno gimnastičnega centra predvidi tudi dovolj veliko zemljišče za zunanje športne površine.

4.4.1.2 Lokacija 2: Športni center Gib

Slika 63: Shema Športnega centra Gib

Športni center Gib se nahaja v Spodnji Šiški, med Drenikovo in Černetovo ulico.

Ustanovljeno 4. maja 1902 kot sokolsko društvo v Spodnji Šiški. Leta 1952 se je društvo preimenovalo v TVD Partizan Spodnja Šiška. Leta 1995 je društvo dobilo novo ime pod katerim ga poznamo danes, to je Športno Društvo Gib (Športno društvo Gib, 2009).

Zunanja večnamenska igrišča imajo površino 1.300 m². Uporabljajo se za športno vadbo in tekmovanja v košarki, rokometu in nogometu ter za rekreativni šport. Na igriščih se organizirajo šole nogometa. Igrišča vsako leto uporablja 3.000 uporabnikov. Balinišče je ob zunanjih športnih igriščih. Meri 200 m². Namenjeno je rekreativnemu balinanju. Letno ga obišče 1.000 uporabnikov (Združenje športnih..., 2009).

Lokacija 2 je neprimerna za zasnovo borilnice na prostem. Gre za športne površine manjšega obsega, ki so programske določene. Iz vseh strani jih obdajajo ulice in stanovanjska soseba, širitev športnih površin tu ni možna. V smislu dostopnosti lokacije in opremljenosti z osnovno infrastrukturo sicer ni težav, vendar v tem primeru to ne odtehta neustreznosti glede prostorskih zahtev.

4.4.1.3 Lokacija 3: Športni center Savsko naselje

Slika 64: Shema Športnega centra Savsko naselje

Rekreacijski center Savsko naselje ob Linhartovi cesti, spada v četrtno skupnost Bežigrad. Obsega zunanja športna igrišča za košarko, roket in mali nogomet, osem teniških igrišč in balinišče. Skupna površina zunanjih športnih igrišč je 2.905 m². Namenjena so športni rekreaciji v košarki, roketu in malem nogometu. Letno jih obišče 50.000 rekreativnih športnikov. Teniška igrišča merijo 4.104 m². Letno jih uporablja 6.000 rekreativnih

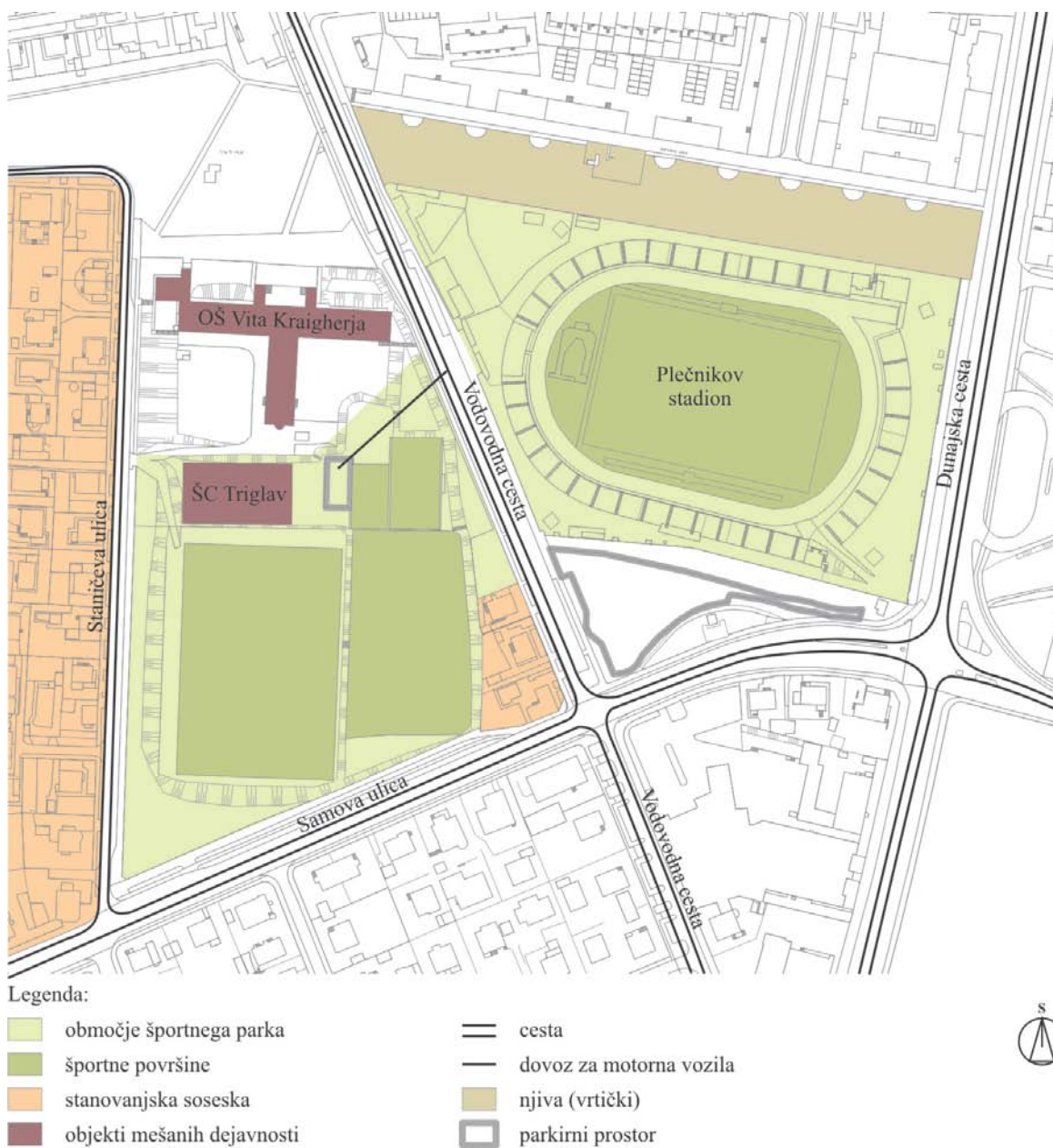
teniških igralcev. Balinišče ima dve stezi in je namenjeno druženju in rekreaciji. Rekreacijski center Savsko naselje vsako leto obišče 60.000 uporabnikov in obiskovalcev (Zavod Tivoli, 2009).

Južno od teniških igrišč že nekaj let stoji kolesarski park za motokros s kolesi, ki je že nekoliko potreben vzdrževanja.

Letos septembra pa so na severnem delu parka postavili prvi ljubljanski rolkarski poligon, imenovan tudi Skatepark, najboljši tovrstni objekt v Sloveniji in bližnji okolici (Nov skatepark..., 2009).

Lokacija 3 je primerna za zasnovo borilnice na prostem. Raba prostora v športnem centru je ustrezna, zemljišče je dovolj veliko in pretežno v ravnini, dostop je urejen, osnovna infrastruktura je zadovoljiva, nekoliko primanjkuje le parkirnih mest za obiskovalce, ki pridejo z avtomobili. Za uporabnike mestnega potniškega prometa je nedaleč stran več postajalič MPP.

4.4.1.4 Lokacija 4: Športni center Triglav in stadion Bežigrad

Slika 65: Shema športnega centra Triglav in stadiona Bežigrad

Nogometni stadion, ki so ga po Plečnikovih načrtih zgradili v letih med 1925 in 1941, je osrednji ljubljanski stadion. Stadion je ograjen z opečnim zidom, vhodi so pod obsežnim nadstreškom, ki ga podpira vrsta psevdodorskih stebrov. Ob južnem vogalu zidu je Plečnik postavil spominski steber s kipom, imenovanim Vetrnica vetrov. Ob evharističnem

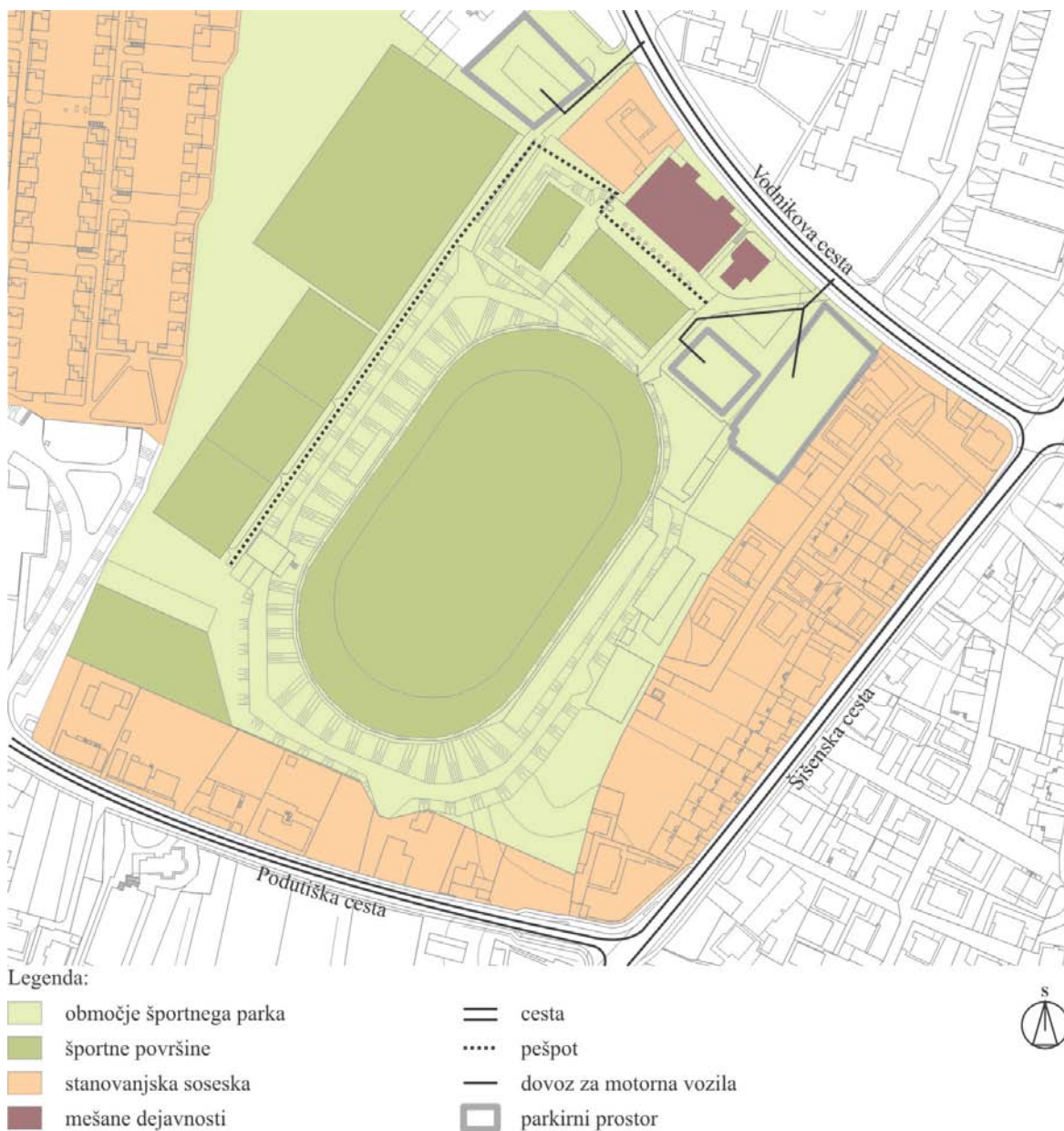
kongresu v Ljubljani leta 1935 je na zahodni strani zasnoval veliko tribuno za častne goste, ki jo krasi kamnito stebrišče (Znamenitosti izven..., 2009).

Stadion Bežigrad čaka prenova, ki naj bi bila dokončana predvidoma v letu 2010 ali 2011. Na javnem natečaju je bil za prenovo izbran načrt nemškega arhitekturnega biroja GMP iz Berlina (Pečecnik in ..., 2009).

Neposredno ob stadionu Bežigrad, se nahaja športni center Triglav. Obsega večnamensko športno dvorano, ki obratuje od leta 2000, zunanja teniška igrišča, asfaltno ploščad za košarko, nogometno igrišče ter pomožno nogometno igrišče z umetno travo. Večnamenska dvorana letno beleži več kot 120.000 obiskov športno vadečih ljudi kar jo uvršča med največje v Sloveniji. V dvorani poteka vadba in tekmovanja v različnih športnih panogah, koncerti, izobraževanja, itd. Leta 2005 je ob dvorani zrasel prizidek, v katerem so dvorane za šport (predvsem judo), ples in rekreacijo (Združenje športnih..., 2009).

Lokacija 4 je neprimerna za zasnovo borilnice na prostem. Sama lokacija ima sicer dovolj veliko zemljišče, vendar je to programsko zapolnjeno. Na njem ni prostega prostora, ki bi bilo dovolj veliko za zasnovo borilnice na prostem.

4.4.1.5 Lokacija 5: Športni park Ilirija

Slika 66: Shema Športnega parka Ilirija

Športni park Ilirija na Vodnikovi cesti, je domovanje najstarejšega slovenskega nogometnega društva Ilirija. Leta 2011 bo društvo praznovalo 100 let obstoja. Njihovi prostori so bili sprva v parku Tivoli na Letnem telovadišču Ilirija, kasneje pa so se preselili v zgornjo Šiško.

Športni park Ilirija sestavljajo nogometni stadion, ki ima speedway stezo z velikimi travnimi tribunami ter nekaj lesenimi in plastičnimi sedišči. Športni park ima tudi površine za košarko, rokomet, mali nogomet ter odbojko na mivki.

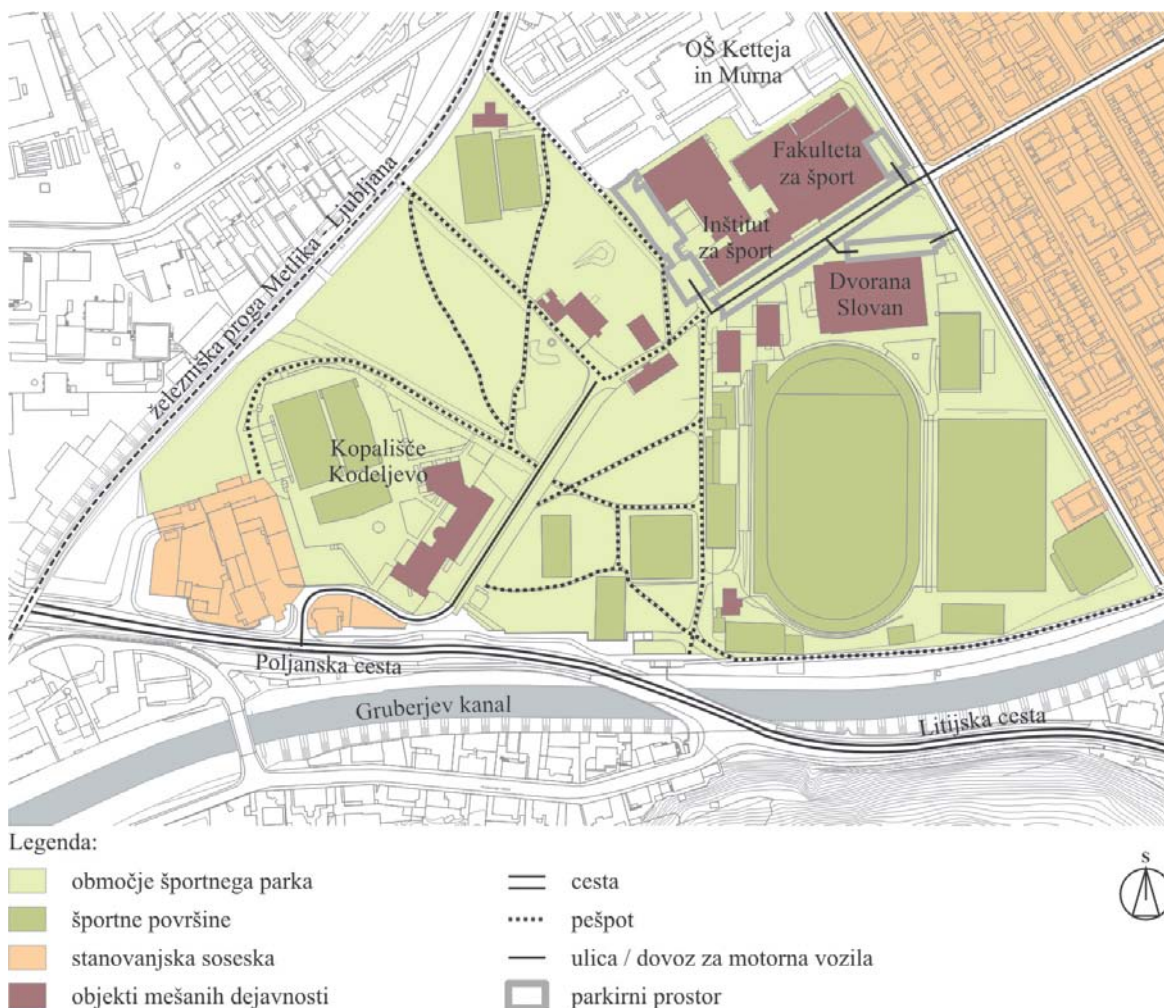

Slika 67: Nekatere površine v športnem parku Ilirija (foto: Mežek, 2009)

Veliko je tudi teniških igrišč in pomožno nogometno igrišče za trening nogometa. Objekt, ki stoji tik ob cesti je nekoliko zastarel in potreben obnove, v njem so garderobe in košarkarska dvorana.

Lokacija 5, je dovolj velika za zasnovo borilnice na prostem, vendar programsko zapolnjena. Zato je neprimerna za zasnovo borilnice na prostem.

4.4.1.6 Lokacija 6: Športni park Kodeljevo

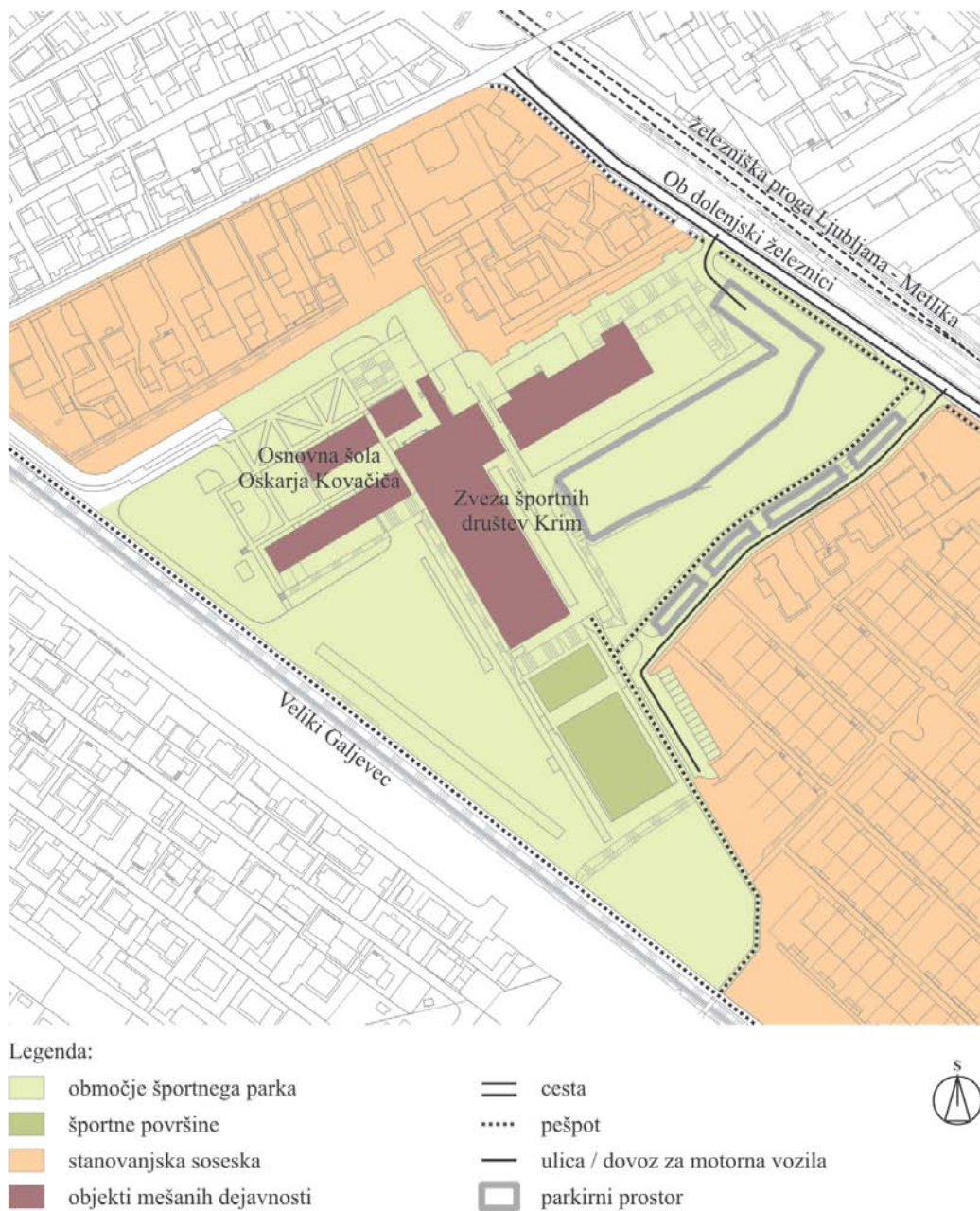

Slika 68: Shema Športnega parka Kodeljevo

Športni park Kodeljevo leži ob vznožju Golovca okrog nekdanjega Codellijevega gradu kjer se s svojim zelenjem dotika nekdanjega ljubljanskega predmestja Poljane. Prve športne objekte v njem je zasnoval inženir Stanko Bloudek in so bili zgrajeni okrog leta 1960, ko se je v športni park preselila tudi Visoka šola za telesno kulturo, danes pod imenom Fakulteta za šport. Kasneje je bilo v parku zgrajeno tudi letno kopališče s tremi bazeni, vrsta teniških igrišč in balinišče, ter velika športna dvorana. Športni park Kodeljevo je danes pomembno ljubljansko in slovensko središče športa (Zavod Tivoli, 2009).

Lokacija 6 je primerna za zasnovo borilnice na prostem. Raba prostora je ustrezna, dostop je urejen, osnovna infrastruktura je prisotna, športne površine so dobro vzdrževane. Športni park ima zaenkrat še dovolj prostora za zasnovo borilnice na prostem in sicer na severnem delu zemljišča za objektom nekdanjega Codellijevega gradu, ki je v bližini obstoječih asfaltnih ploščadi.

4.4.1.7 Lokacija 7: Športni park Krim

Slika 69: Shema Športnega parka Krim

Športni park Krim se nahaja ob dolenski železnici ter v neposredni bližini železniške postaje Ljubljana – Rakovnik.

Poleg pokrite dvorane Krim so tu tudi zunanja športna igrišča Krim, ki obsegajo površino 2.100 m². Vključujejo igrišča za košarko, rokomet in nogomet. Pokrita so z asfaltom

oziroma športnim tlakom. Namenjena so športni vadbi športnikov in rekreaciji. Zunanja igrišča uporablja 30.000 uporabnikov na leto (Zavod Tivoli, 2009).

Lokacija 7 je primerna za zasnovo borilnice na prostem. Raba prostora je ustrezna, velikost parka je sicer majhna, vendar obstaja nekaj prostih površin, ki niso zapolnjene s programom. Dostop do lokacije je urejen, opremljena je z osnovno infrastrukturo.

4.4.1.8 Lokacija 8: Športni park Ljubljana

Slika 70: Shema Športnega parka Ljubljana

Športni park spada v četrtno skupnost Šiška in leži med železniškima progama Jesenice – Ljubljana in Ljubljana – Kamnik, na ulici Milčinskega 2.

Obsega atletsko dvorano, zunanje atletske površine, Holmer stezo, nogometni stadion, nogometni igrišči z umetno travo, teniška igrišča, pokrito balinišče in igrišče za odbojko na mivki. Zunanje atletske površine merijo 33.843 m². Od tega je 15.843 m² pokrito s poliuretanskim tlakom.

Metališča za vadbo meta krogla, kopja, diska in kladiva obsegajo 18.000 m². Zunanje atletske površine so namenjene športni vadbi atletov. Vsako leto na njih vadi 69.000 uporabnikov.

Holmer steza meri 1.356 m². Letno jo uporablja 7.200 uporabnikov.

Nogometni stadion meri 29.043 m². Stadion ima 5 nogometnih igrišč: glavno nogometno igrišče (6.798 m²) prvo pomožno nogometno igrišče (6.936 m²), drugo pomožno nogometno igrišče (6.000 m²), nogometno igrišče z umetno travo in malo nogometno igrišče z umetno travo. Nogometna igrišča so namenjena športni vadbi in tekmovanjem v nogometu ter nogometnim šolam. Vsako leto jih uporablja 74.000 nogometašev.

Športni park Ljubljana ima 12 zunanjih teniških igrišč. Njihova površina je 8.208 m². Namenjena so športni vadbi in tekmovanjem v tenisu, teniškim šolam ter rekreaciji. Vsako leto jih uporablja 28.000 uporabnikov.

Pokrito balinišče v športnem parku meri 900 m². Namenjeno je športni vadbi in tekmovanjem balinarjev ter rekreaciji. Letno ga obiše 6.000 uporabnikov.

Igrišče za odbojko na mivki meri 200 m². Namenjeno je rekreativnemu športu in ga letno obiše 1.200 uporabnikov (Združenje..., 2009).

Lokacija 8 je neprimerna za zasnovo borilnice na prostem. Trenutno največji športni park v Ljubljani, je po terenskem ogledu popolnoma zapolnjen s programom.

Prostora za zasnovo borilnice na prostem ni.

Lokacija 9: Športni park Svoboda

Slika 71: Shema Športnega parka Svoboda

Športni park Svoboda se nahaja na Gerbičevi ulici, v neposredni bližini dijaškega doma Gerbičeva in študentskega naselja Mestni log. Ima dokaj urejen stadion, tribuno z 480 sedišči in pomožne nogometne površine. Poleg nogometnih površin ima tudi balinišča, kotalkališče, igrišči za odbojko na mivki, asfaltno ploščad za košarko in številna teniška igrišča (Nogometna igrišča..., 2009).

Lokacija 9 je primerna za zasnovo borilnice na prostem. Zemljišče parka je dovolj veliko za zasnovo borilnice na prostem. Dostop do parka je urejen, osnovna infrastruktura je zagotovljena. Na južnem delu športnega parka je veliko neizrabljenega zemljišča, ki omogoča širitev parka in njenih športnih dejavnosti.

4.4.1.9 Lokacija 10: Park Tivoli

Slika 72: Shema športnega dela parka Tivoli

Tivoli je največji ljubljanski park, ki sega v samo središče mesta. Po načrtu, ki ga je leta 1813 pripravil francoski inženir J. Blanchard, je nastal iz parkov, ki sta obdajala grad

Podturn ter Cekinov grad. Meri približno 5 km². Razdeljen je na tri glavne drevorede, nasajene s kostanji. Njegovo ureditev s posameznimi cvetličnimi parterji in zanimivimi drevesi dopolnjujejo številni kipi in več fontan. Park je med letoma 1921 in 1939 uredil Jože Plečnik, ki je zasnoval široko Jakopičevo sprehajališče, ki se konča pred stopniščem pod Tivolskim gradom (Strgar, 1994).

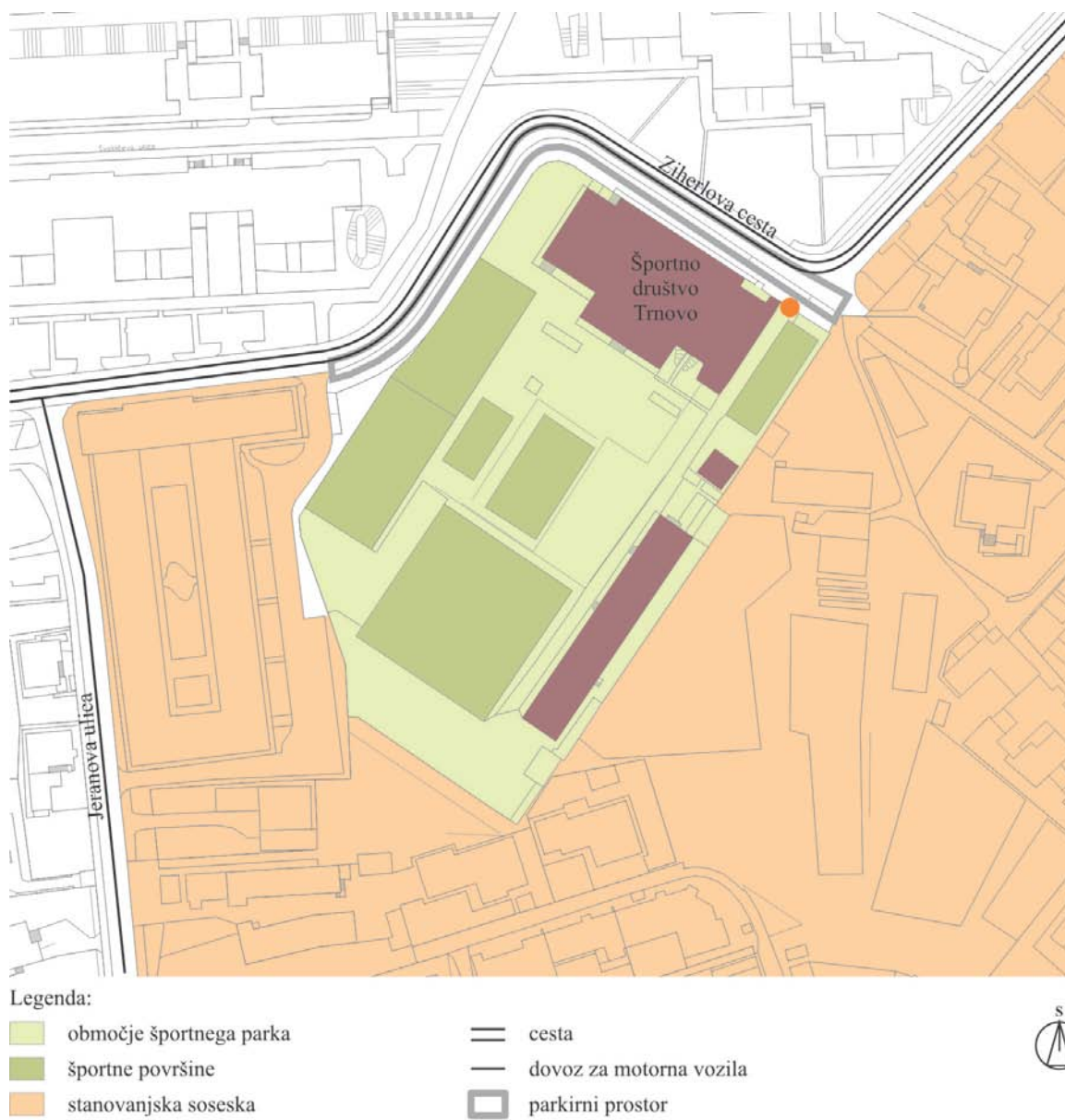
Po inženirju Stanku Bloudku so kasneje poimenovali športni del parka pod Cekinovem gradom. Tam so uredili igrišča za tenis, košarko, kotalkanje ter otroško igrišče. Športni park je zasnoval arhitekt Marjan Božič. Leta 1965 so po načrtih istega arhitekta zgradili dvorano Tivoli, namenjeno športnim prireditvam in večjim koncertom. V bližini je dvorana s pokritim bazenom, fitnesom, kegljiščem, zgrajena leta 1973 po načrtih Fedje Koširja (Strgar, 1994).

Športni del parka na severovzhodu meji na Celovško cesto, na jugovzhodu pa na železniško progo Postojna – Ljubljana. Na južnem delu ga od mestnega centra ločuje Tivolska cesta na zahodu pa prehaja v ostali del parka z bližnjim hribom Rožnik.

Lokacija 10 je primerna za zasnovo borilnice na prostem. Raba prostora je ustrezna, zemljišče športnega parka je dovolj veliko za zasnovo borilnice na prostem. Nekaj športnih površin v parku je zapuščenih zato obstaja možnost preureditve v novo športno dejavnost, na primer preureditev v površino za vadbo borilnih veščin.

Dostop in osnovna infrastruktura sta urejeni.

4.4.1.10 Lokacija 11: Športni park Trnovo

Slika 73: Shema Športnega parka Trnovo

Športno društvo Trnovo je bilo ustanovljeno leta 1908, tako so prejšnje leto zabeležili 100 let delovanja. Društvo je od ustanovitve dalje delovalo na različnih lokacijah v južnem predelu Ljubljane (Prule, Vegova ulica), dokler člani društva niso v letih od 1936 do 1940 s prostovoljnim delom zgradili sedanjega športnega objekta. Poleg splošne vadbe in

aerobike nudijo prostore rekreativnim košarkarjem, teniški in balinarski sekciji ter vrhunski gimnastični sekciji (Športno društvo Trnovo, 2009).

Lokacija 11 je neprimerna za zasnovo borilnice na prostem. Zunanje površine športnega parka Trnovo so zapolnjene s programom. Vse športne površine se uporabljajo, zato ni možnosti preureditve v novo športno dejavnost.

4.4.2 Predvidene športno rekreacijske površine

4.4.2.1 Lokacija 12: Športni park Stožice

Slika 74: Novi športni park Stožice (Sadar Vuga ... in Studio Akka, 2009)

Na severnem delu Ljubljane, v neposredni bližini hipodroma Stožice, danes poteka gradnja novega športnega parka Stožice. Športni park naj bi bil končan v sredini leta 2010. Zgrajen bo na območju nekdanje gramoznice Stožice v Ljubljani.

Park bo nova ljubljanska rekreacijska površina. Zasnova ohranja ploskovni značaj prostora ob Poti in prostorska razmerja med velikimi krajinskimi prvinami, ki jim priključi univerzitetno športno dvorano in nogometni stadion. Zanimiva je travna ploskev kot osrednja krajinska prvina, ki prihaja v park od strani in se povzpne na streho stadiona. V sredini parka, kjer je predvideno nakupovalno središče, se travna ploskev spusti do nivoja parkiranja. Prostor je prekrit z mrežo vertikalnih infrastrukturnih povezav (zračniki,

svetlobniki, stopnišča ipd.), kar daje parku poseben značaj in osnovo za razporeditev različnih programov (Studio Akka, 2009).

Športno trgovski kompleks bodo sestavljali nogometni stadion s 16.000 sedišči, večnamenska športna dvorana z 12.000 sedišči, velik trgovski center s parkirno hišo, vse skupaj pa bo zaokrožal športno rekreacijski park z zunanjimi igrišči. Na območju 182.000 m², bo športni park Stožice gotovo ena večjih ljubljanskih točk srečevanja ljudi različnih interesov in generacij (Sadar Vuga ..., 2009).

Sodoben športni park je zagotovo izjemno privlačna lokacija za novo obliko rekreacije v parkih kot je vadba borilnih veščin na prostem. In ker borilnice na prostem v Sloveniji še ni, projekt športnega parka Stožice pa predvideva številna zunanja igrišča, je to odlična priložnost za postavitev prvega odprtega športnega igrišča za vadbo borilnih veščin.

Lokacija 12 je primerna za zasnovo borilnice na prostem. Športni park je v gradnji, velikost njegovega zemljišča dopušča zasnovo borilnice na prostem. Poraja se vprašanje, ali je na voljo dovolj funkcionalne površine za tovrstna zunanja športna igrišča, saj je prostor preboden z mrežo vertikalnih infrastrukturnih povezav (zračniki ipd.). Osnovna infrastruktura je v gradnji.

4.5 SEZNAM USTREZNIH LOKACIJ IN IZBOR TESTNE LOKACIJE ZA ZASNOVO BORILNICE NA PROSTEM

V spodnji preglednici je seznam vseh lokacij, ki glede na opredeljene kriterije, ustrezajo umestitvi borilnice na prostem. Umestitev na posamezno lokacijo je možna na dva načina:

- kot preureditev že obstoječe površine, ki je bodisi v slabem stanju ali katere dejavnost je opuščena,
- kot nova športna površina.

Preglednica 3: Seznam lokacij, ki ustrezajo merilom za zasnovo borilnice na prostem

	Lokacija	Možnosti umestitve
1.	Letno telovadišče Ilirija	▪ kot nova športna površina, v primeru, da projekt novega plavalno gimnastičnega centra, predvidi dovolj veliko zemljišče za zunanje športne površine.
2.	Športni center Savsko naselje	▪ kot preureditev opuščenih športnih površin.
3.	Športni park Kodeljevo	▪ preureditev obstoječih športnih površin ali ▪ kot nova športna površina.
4.	Športni park Krim	▪ kot nova športna površina.
5.	Športni park Svoboda	▪ kot nova športna površina.
6.	Športni park Tivoli	▪ kot preureditev obstoječih športnih površin ali ▪ kot nova športna površina.
7.	Športni park Stožice	▪ kot nova športna površina.

4.5.1 Izbor testne lokacije

Za zasnovo borilnice na prostem sem se odločila izbrati kar dve testni lokaciji iz preglednice ustreznih lokacij in sicer športni park Tivoli ter športni park Kodeljevo.

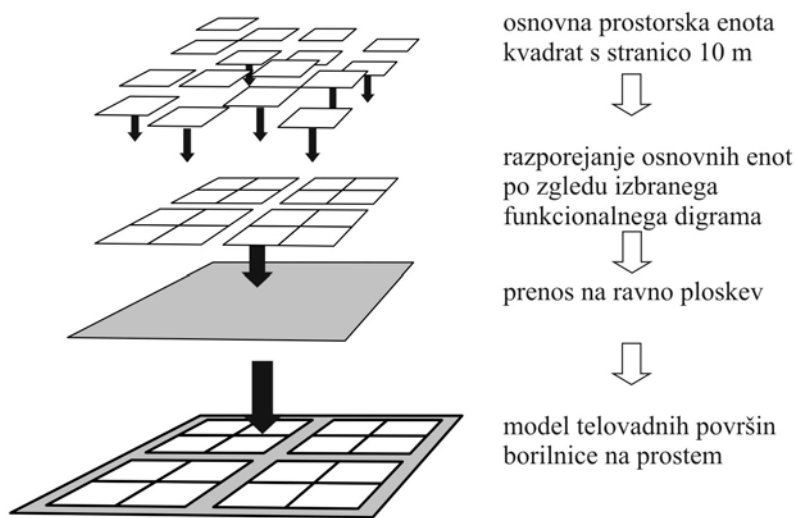
Športni park Tivoli je po svoji prepoznavnosti, velikosti, centralne mestne lege in hkrati bližine Rožnika, odlična lokacija za zasnovo prve mestne borilnice na prostem.

Sledi športni park Kodeljevo, ki s sedežem Fakultete za šport kot »valilnico« športa potrebuje prvo tako imenovano »učno« borilnico na prostem, ne samo za kvalitetnejšo vadbo v toplih mesecih, ampak tudi kot poligon za razvoj mladih športnikov in rekreativcev ter mladega kadra s področja borilnega športa.

5 ZASNOVA BORILNICE NA PROSTEM ZNOTRAJ IZBRANIH LOKACIJ

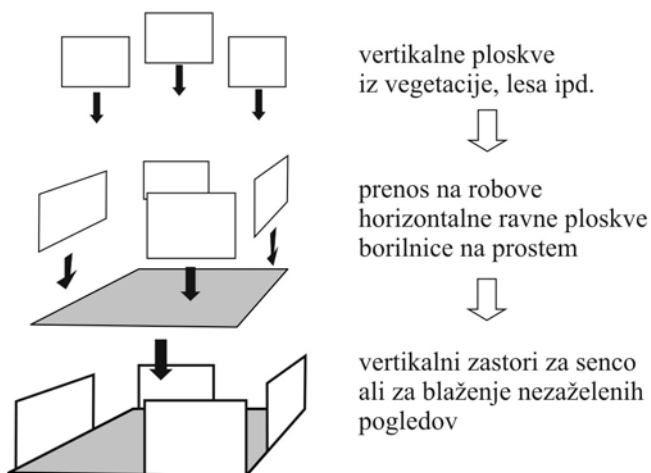
5.1 RAVNA PLOSKEV – OSNOVNI GRADNIK BORILNICE NA PROSTEM

Borilnico na prostem zaznamuje ravna ploskev. Osnovna ploskev je horizontalna. Nanjo razporejamo osnovne telovadne površine, dimenzij 10 x 10 metrov, po principu izbranega funkcionalnega diagrama (diagram 4).

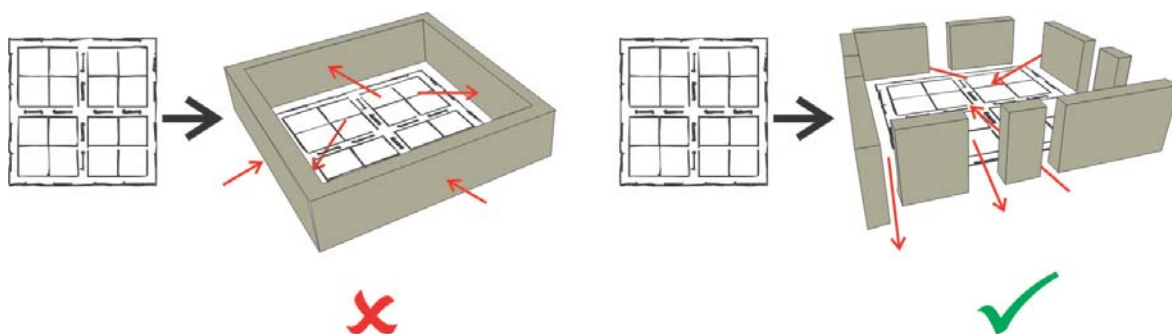
Slika 75: Horizontalna ravna ploskev

Pri oblikovanju zastorov za senco in zastiranje pogledov, se lahko uporabijo vertikalne ravne ploskve. Lahko se uporabi vegetacija, lesene konstrukcije in podobno. Največ sence je treba zagotoviti predvsem tam, kjer so razporejene klopi za počitek, odlaganje garderobe in podobno. To je predvsem ob robovih borilnice, kjer je pomembno tudi zastiranje pogledov za zagotavljanje določene stopnje intimne.

Slika 76: Vertikalna ravna ploskev

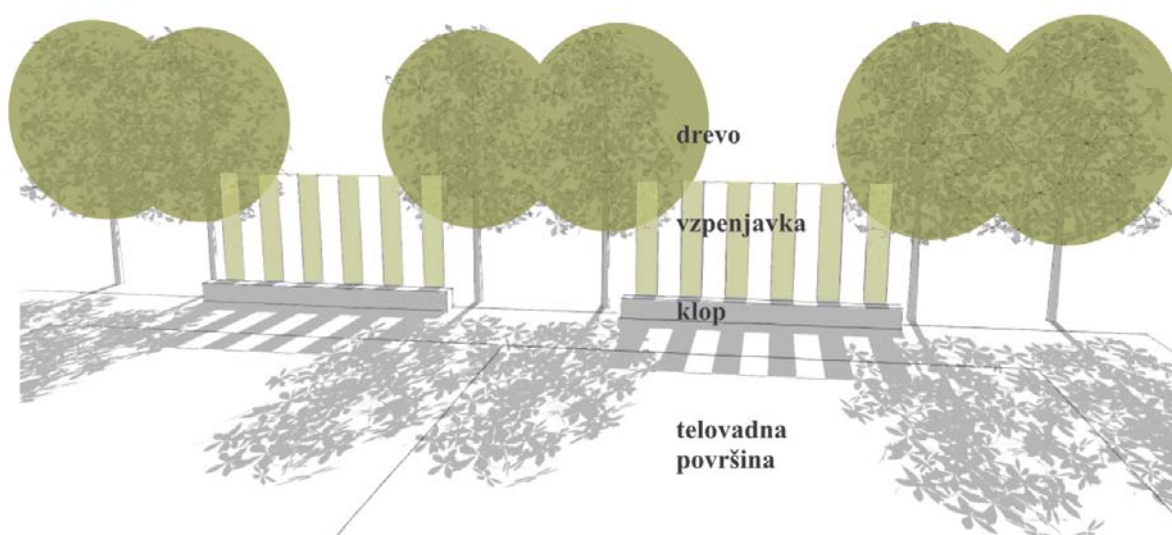
Koncept borilnice na prostem je odprt prostor. Da se izognemo zapiranju prostora, ki ni v skladu s tem konceptom, je smiselno le delno zastiranje površine, kot prikazuje spodnja slika. Tak princip omogoča tudi smiselno prehodnost prostora borilnice.

Slika 77: Skica nepravilnega in pravilnega zastiranja površine

Delno zastiranje daje možnost odločitve. Kot uporabnik parka zunaj te površine, lahko opazujemo dogajanje znotraj površine, ali pa ne. Uporabnik površine tako ne dobi občutka zaprtega prostora, saj ima možnost posameznih dolgih pogledov v park.

V konkretnih primerih izbranih lokacij sem za doseg delnega zastiranja uporabila kombinacijo dreves in vzpenjavk, kot prikazuje spodnja slika.

Slika 78: Delno zastiranje v primerih izbranih lokacij

Kadar se za vertikalne ploskve oz. delno zastiranje, uporabi vegetacija, so dobre usmeritve:

- nizka krošnja drevnine ter nizke do srednje velike drevesne vrste (kadar se uporabijo drevesa za zagotavljanje sence na klopih in zastiranje nezaželenih pogledov),
- vzpenjavke ali grmovnice z razmeroma hitro rastjo in višino nad približno 2 m (kadar se uporabijo vzpenjavke ali grmovnice za zagotavljanje sence na klopih in zastiranje nezaželenih pogledov),
- drevnina, vzpenjavke in grmovnice, ki ne privabljajo izrazito žuželk in insektov, saj lahko motijo uporabnike pri vadbi,
- drevnina, vzpenjavke in grmovnice, ki nimajo preveč intenzivnega cvetenja ali veliko plodov, ki bi z odpadanjem na telovadne površine motili vadbo.

5.2 ISKANJE POVRŠINE ZA ZASNOVO BORILNICE NA PROSTEM ZNOTRAJ IZBRANIH TESTNIH LOKCIJ

Park Tivoli

Park Tivoli kot prva izbrana testna lokacija ponuja nekoliko več možnosti v smislu iskanja zunanje površine, kjer bi lahko zasnovala borilnico na prostem. Omejiti se je bilo treba na športni del parka, saj v ostali del parka absolutno ne bi bilo primerno posegati. Lahko bi se odločila za površino, ki programsko še ni zapolnjena s športnimi dejavnostmi in bi se v obstoječo strukturo parka vključila kot nova športna površina. Vendar je v športnem delu parka Tivoli nekaj športnih površin, ki so opuščene ali pa obisk upada zaradi različnih vzrokov. Zato sem se odločila preoblikovanje programa na teh športnih površinah in s tem tudi preoblikovanje športne površine same. Kot je razvidno iz spodnje slike, sem izbrala tri tovrstne testne površine.

Površina 1

Obsega asfaltni ploščadi v neposredni bližini balinišča in gozda. Ploščadi sta opuščeni, ena izmed njiju tudi zaklenjena in nedostopna. Uporabnikov ni. Površina je potrebna prenove ali preoblikovanja v novo športno površino.

Površina 2

Površina 2 je opuščeno teniško igrišče ob objektu pokritega kopališča Tivoli in je po mojem mnenju najprimernejša površina od vseh treh. Uporabnikov ni. Prostor je tu najbolj degradiran od vseh treh površin in s tega vidika najbolj primeren za prenovo ali preoblikovanje v novo športno površino.

Površina 3

Tretja površina je drugo kotalkališče športnega parka in v najboljšem stanju od vseh treh testnih površin. Ob večkratnih obiskih sem opazila, da se površina že rahlo opušča. Da ta površina ne bi degradirala, kot prejšnji opisani dve, bi bila smiselna prenova ali celo preoblikovanje v novo dejavnost.

Slika 79: Prikaz površin 1, 2, in 3 znotraj športnega parka Tivoli

Športni park Kodeljevo

Športni park Kodeljevo, kot druga testna lokacija ima pri iskanju površine za zasnovo borilnice na prostem, bistveno manj možnosti kot park Tivoli. Vse že obstoječe zunanje športne površine se uporabljajo, nesmiselno bi bilo preoblikovanje le teh v nove športne površine razen v primeru, da bi bila to edina možnost. Zato sem se odločila za iskanje površine, ki bi se v že obstoječe strukture parka vključevala kot nova športna površina.

Površina 4

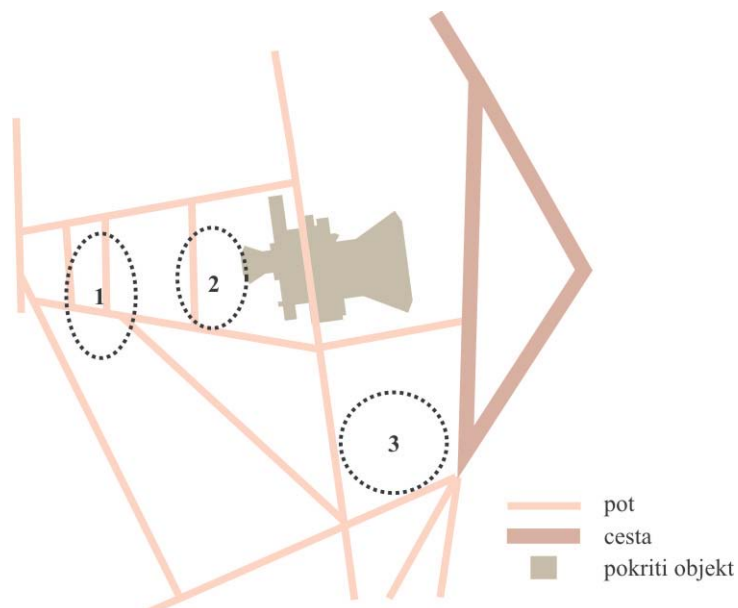
Kot edina možna tovrstna površina se je izkazala površina 4, med objektom Fakultete za šport in graščino Kodeljevo (glej spodnjo sliko). Površina je dovolj velika za zasnovo borilnice na prostem, njen degradiran videz pa kaže na to, da je potrebna vzdrževanja ali preoblikovanja v novo dejavnost.

Tri testne površine znotraj parka Tivoli in ena znotraj športnega parka Kodeljevo, skupno štiri testne površine, na katerih se bom v nadaljevanju lotila zasnove borilnice na prostem.

Slika 80: Prikaz površine 4 znotraj športnega parka Kodeljevo

5.3 LOKACIJA A / ŠPORTNI PARK TIVOLI / POVRŠINE 1, 2 IN 3

Slika 81: Shema površin 1, 2 in 3

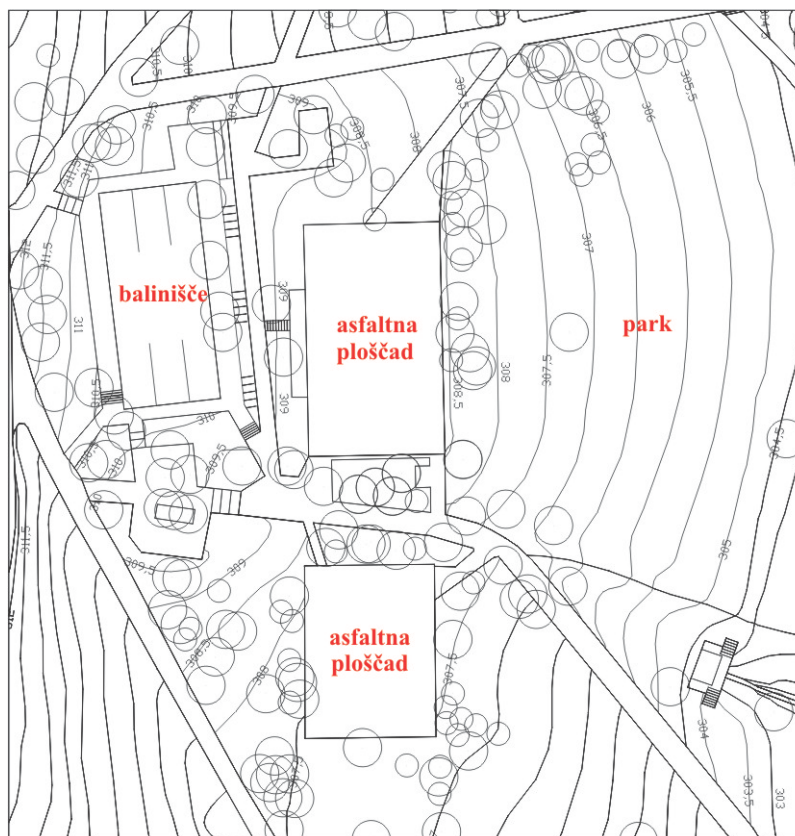
5.3.1 Površina 1

Območje obdelave se nahaja ob balinišču, zahodno od kopališča Tivoli. Tu sta obstoječi asfaltni ploščadi, ki pa se zaradi dotrajanosti ne uporabljata.

Slike 82, 83, 84: Obstojee stanje površine 1 (foto: Mežek, 2009)

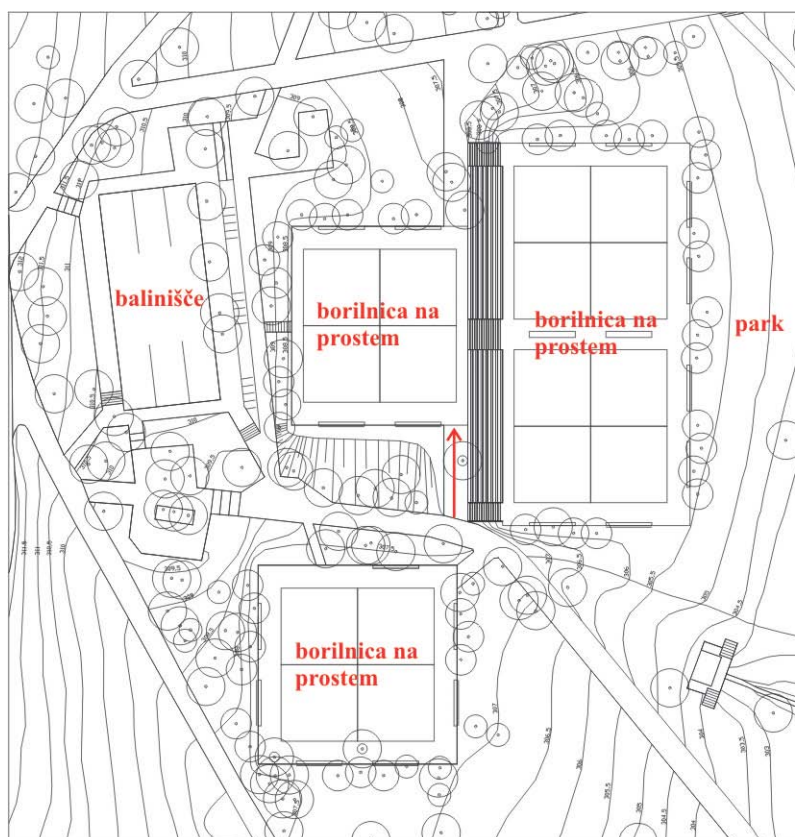
Spodnja karta prikazuje obstojee stanje površine 1 na geodetskem načrtu. Sledi predlog preureditve te površine z zasnovo borilnice na prostem v obliki črtnega tlorisa ter karte s coningom površin, komunikacijskih povezav, zelenih površin (vegetacije), urbane/športne opreme ter zastrtosti zaradi nezaželenih pogledov in zagotavljanja sence.

Slika 85:

ŠPORTNI PARK TIVOLI /
POVRŠINA 1

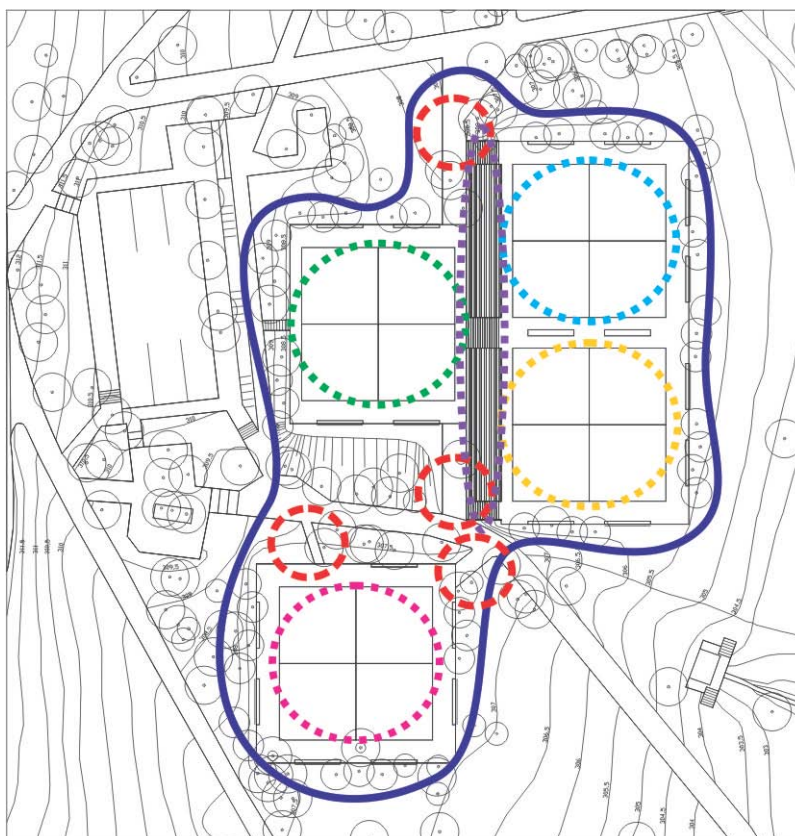
Geodetski načrt
obstoječega stanja

Slika 86:

ŠPORTNI PARK TIVOLI /
POVRŠINA 1

Črtni tloris idejne zasnove
borilnice na prostem

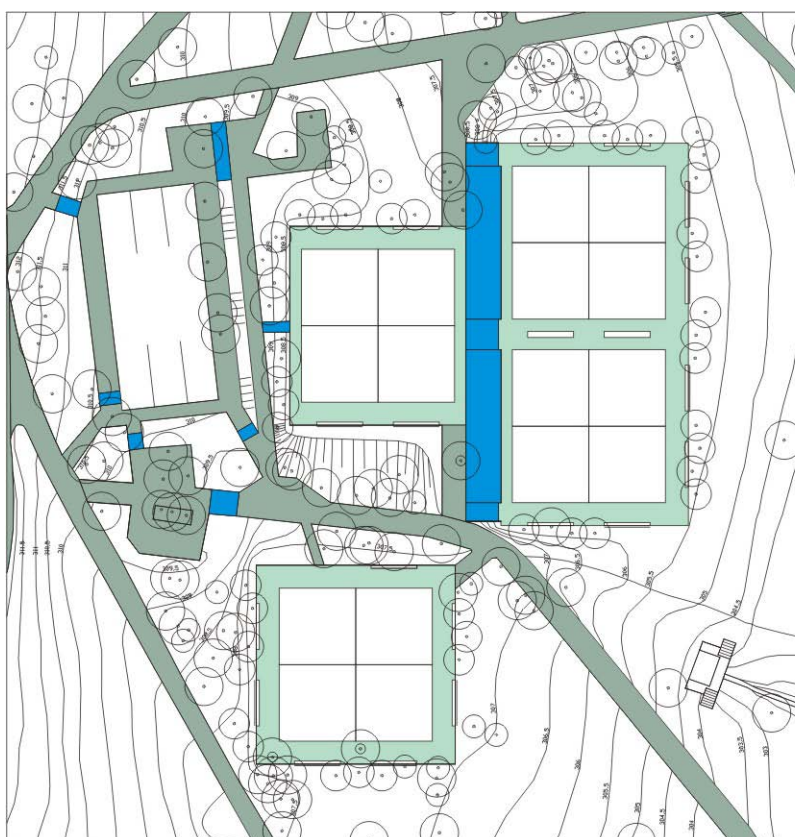

Slika 87:

CONING POVRŠIN

Legenda:

- območje borilnice
- - - dostopi / vhodi
- športne površine 1.sklopa
- športne površine 2.sklopa
- športne površine 3.sklopa
- športne površine 4.sklopa
- tribune za gledalce

Slika 88:

KOMUNIKACIJE

Legenda:

- interna komunikacija
- stopnice
- peščene poti

Slika 89:

ZELENE POVRŠINE

Legenda:

- obstoječa drevnina
- nova drevnina
- zasaditev z ovijalkami
- trata

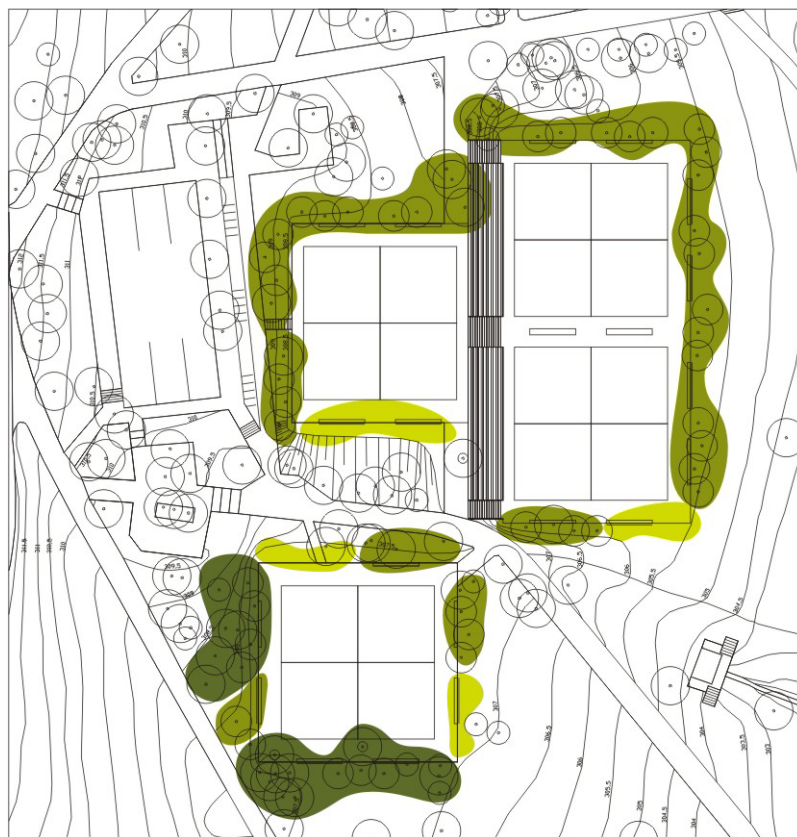

Slika 90:

URBANA / ŠPORTNA OPREMA

Legenda:

- lesene klopi
- posebne telovadne površine

Slika 91:

ZASTIRANJE POGLEDOV

Legenda:

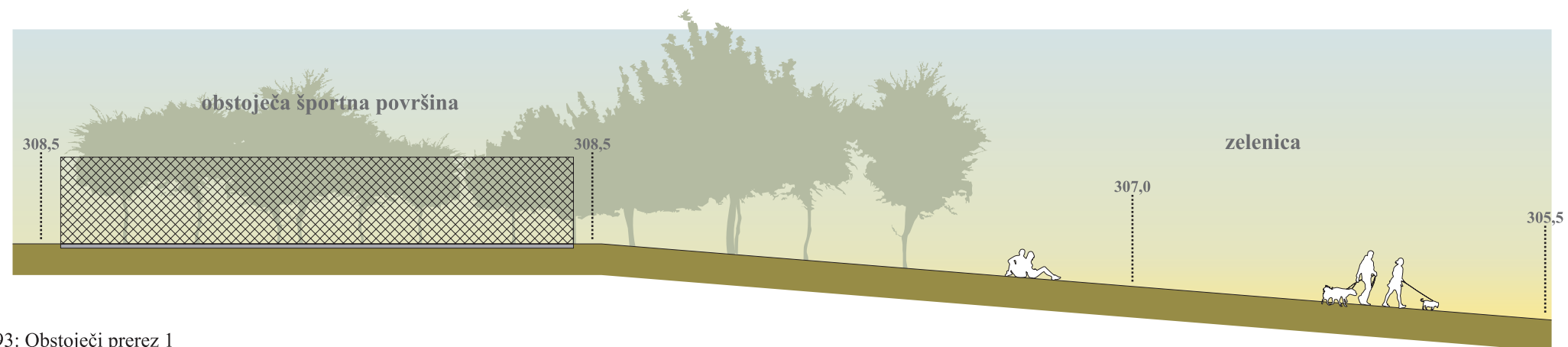
- največje zastiranje
- srednje zastiranje
- najmanjše zastiranje

5.3.1.1 Ureditvena situacija 1 (Merilo 1:250)

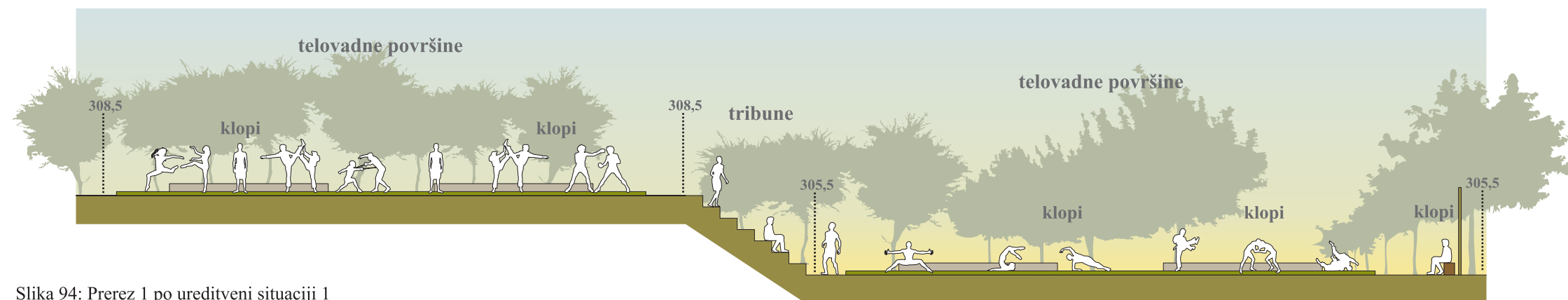

Slika 92: Ureditvena situacija 1

5.3.1.2 Prerez 1 (Merilo 1:200)

Slika 93: Obstoječi prerez 1

Slika 94: Prerez 1 po ureditveni situaciji 1

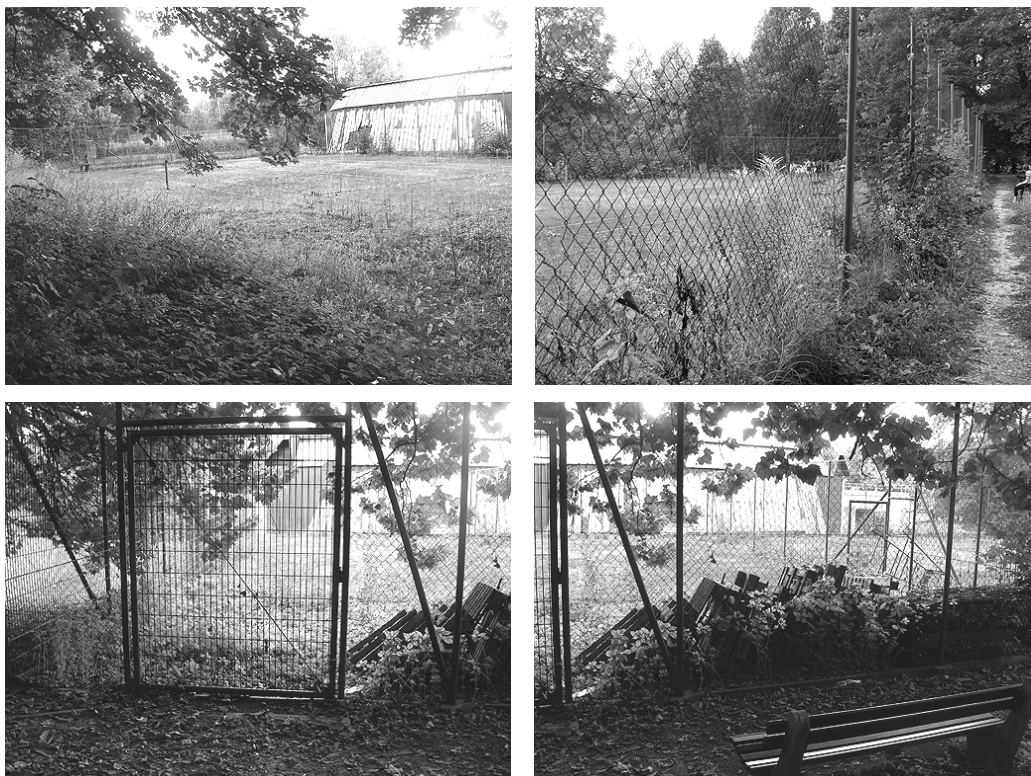
5.3.1.3 Prostorski prikaz 1 (P1)

Slika 95: Prostorski prikaz 1 (glej ureditveno situacijo 1 – P1)

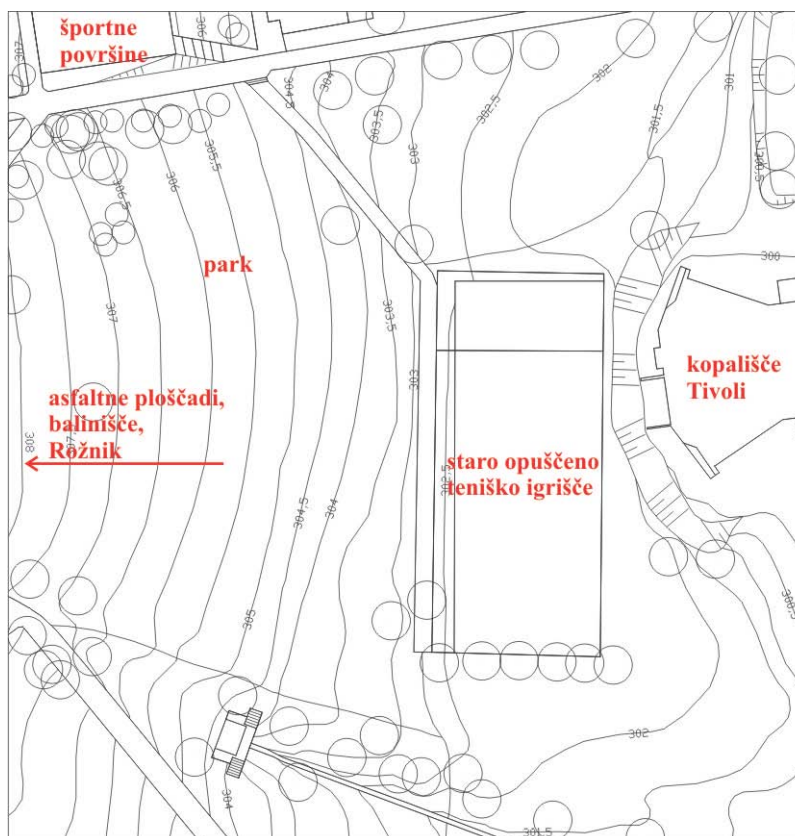
5.3.2 Površina 2

Območje obdelave oz. površina 2, se nahaja zahodno od kopališča Tivoli, na prostoru danes starega, opuščenega teniškega igrišča, ki ga prerašča trava. Kot je razvidno tudi iz spodnjih slik, se ta športna površina očitno ne uporablja. Prostor je možno preoblikovati za novo dejavnost borilnice na prostem.

Slike 96, 97, 98, 99: Obstoječe stanje površine 2 v Parku Tivoli (foto: Mežek, 2009)

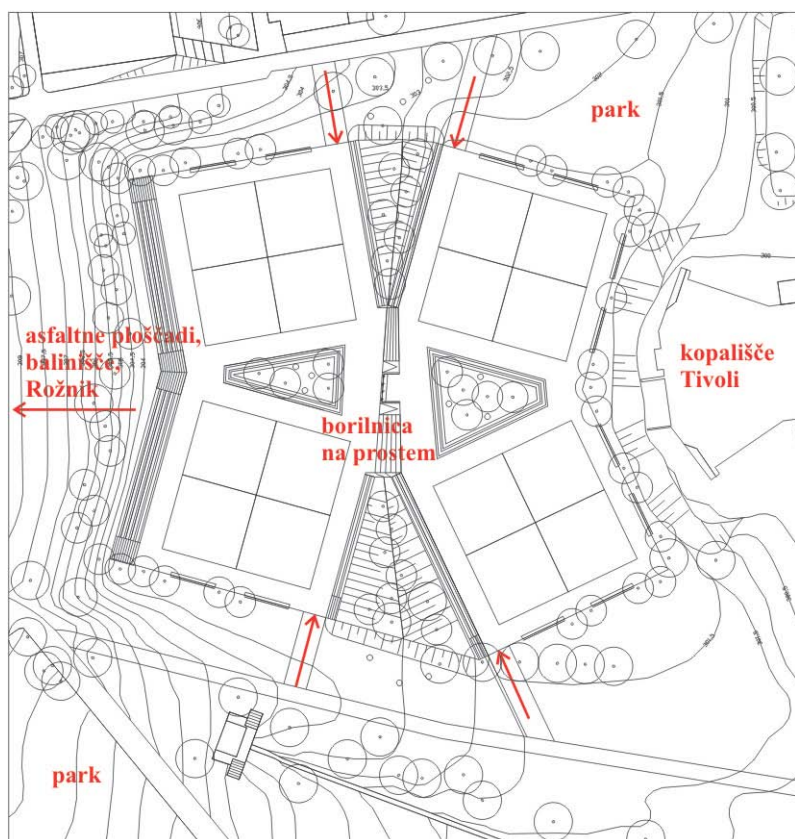
Spodnja karta prikazuje obstoječe stanje površine 2 na geodetskem načrtu. Sledi predlog preureditve te površine z zasnovo borilnice na prostem v obliki črtnega tlorisa ter karte s coningom površin, komunikacijskih povezav, zelenih površin (vegetacije), urbane/športne opreme ter zastrtosti zaradi nezaželenih pogledov in zagotavljanja sence.

Slika 100:

ŠPORTNI PARK TIVOLI /
POVRŠINA 2

Geodetski načrt obstoječega stanja

Slika 101:

ŠPORTNI PARK TIVOLI /
POVRŠINA 2

Črtni tloris idejne zasnove borilnice na prostem

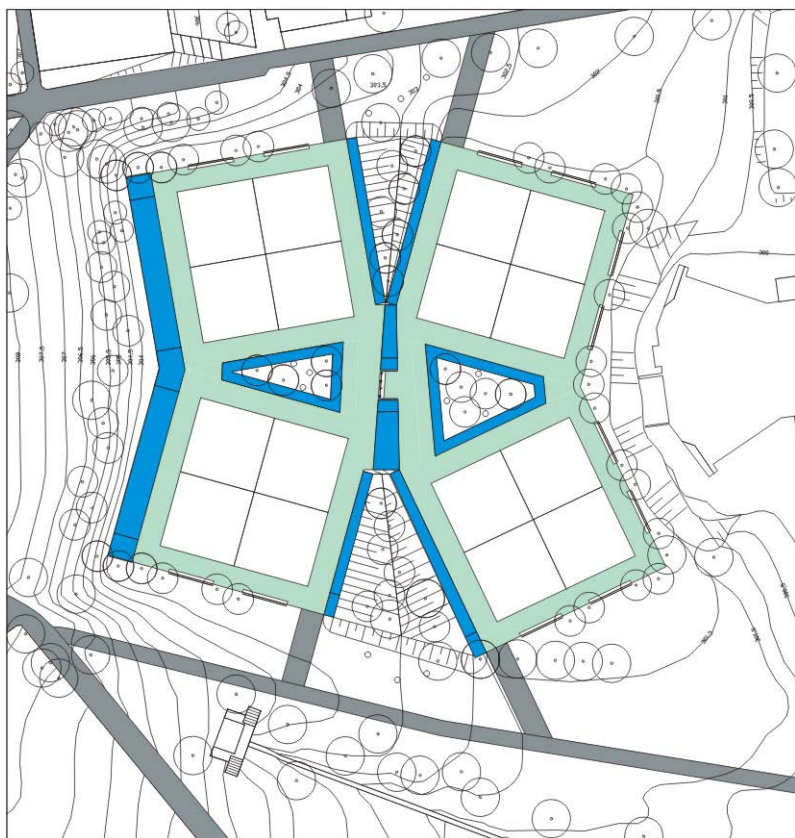

Slika 102:

CONING POVRŠIN

Legenda:

- območje borilnice
- otoki zelenja s tribunami
- dostopi / vhodi
- športne površine 1.sklopa
- športne površine 2.sklopa
- športne površine 3.sklopa
- športne površine 4.sklopa
- tribune za gledalce

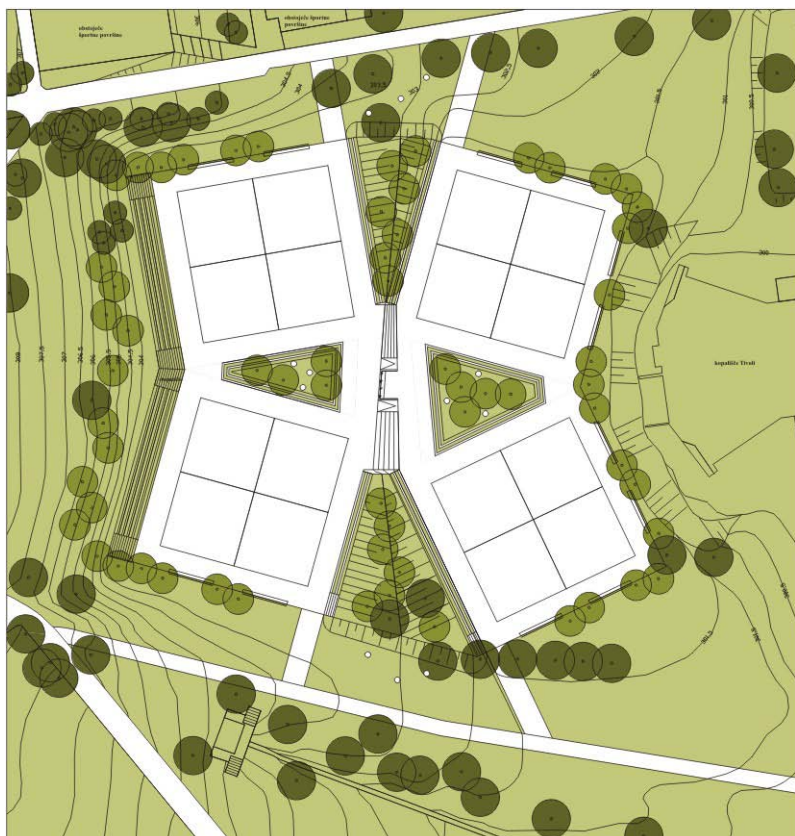

Slika 103:

KOMUNIKACIJE

Legenda:

- interna komunikacija
- stopnice, rampe
- peščne poti

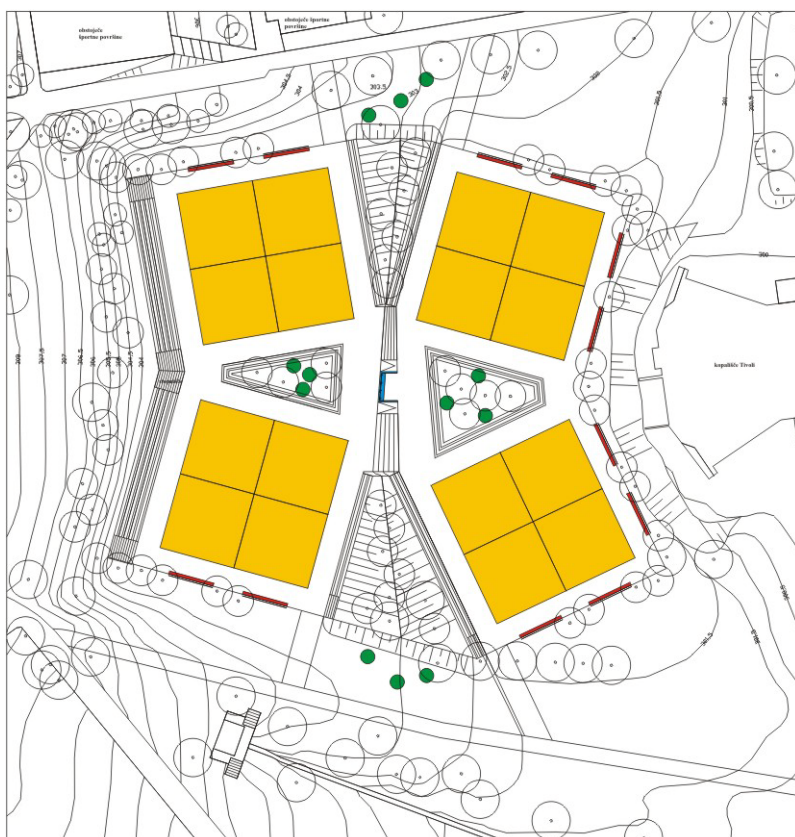

Slika 104:

ZELENE POVRŠINE

Legenda:

- obstoječa drevnina
- nova drevnina
- zasaditev z ovijalkami
- trata

Slika 105:

URBANA / ŠPORTNA OPREMA

Legenda:

- lesene klopi
- posebne telovadne površine
- kip / skulptura
- voda, umivalniki

Slika 106:

ZASTIRANJE POGLEDOV

Legenda:

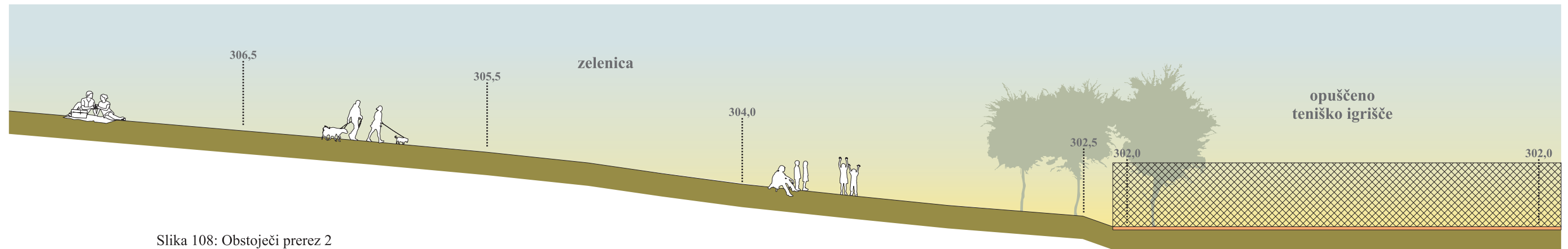
- največje zastiranje
- srednje zastiranje
- najmanjše zastiranje

5.3.2.1 Ureditvena situacija 2 (Merilo 1:250)

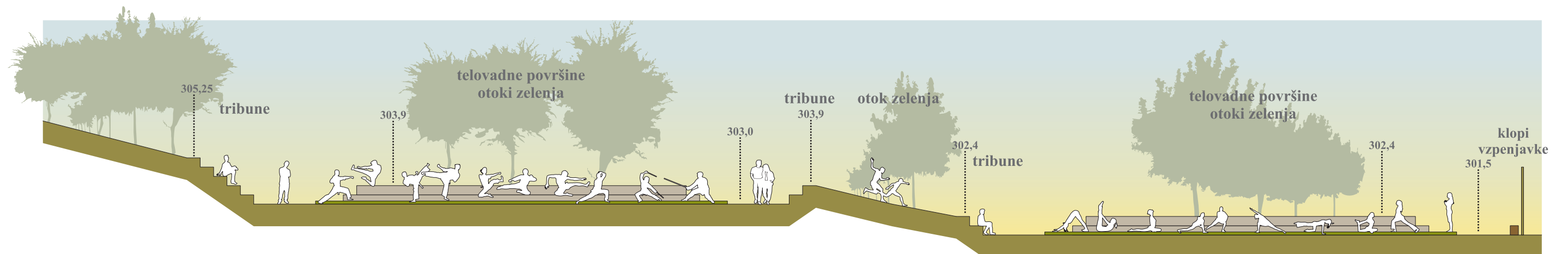

Slika 107: Ureditvena situacija 2

5.3.2.2 Prerez 2 (Merilo 1:200)

Slika 108: Obstoječi prerez 2

Slika 109: Prerez 2 po ureditveni situaciji 2

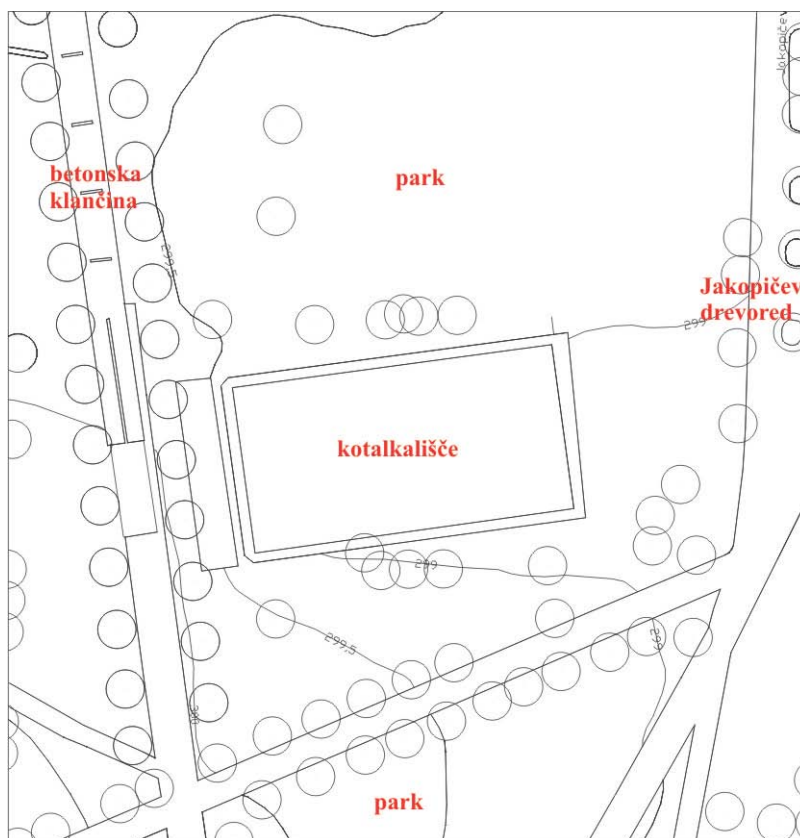
5.3.3 Površina 3

Območje obdelave se nahaja na območju drugega kotalkališča, južno od kopališča Tivoli. Območje površine 3 je v precej odprtem in obljudenem delu parka. Ugodna je neposredna bližina dostopne ceste in parkirišča. Ker je to drugo kotalkališče v parku, je tu nekaj manj te dejavnosti, saj se večinoma odvija na prvem kotalkališču, kar je razvidno tudi iz spodnje fotografije.

Slike 110: Obstoječe stanje površine 3 v parku Tivoli (foto: Mežek, 2009)

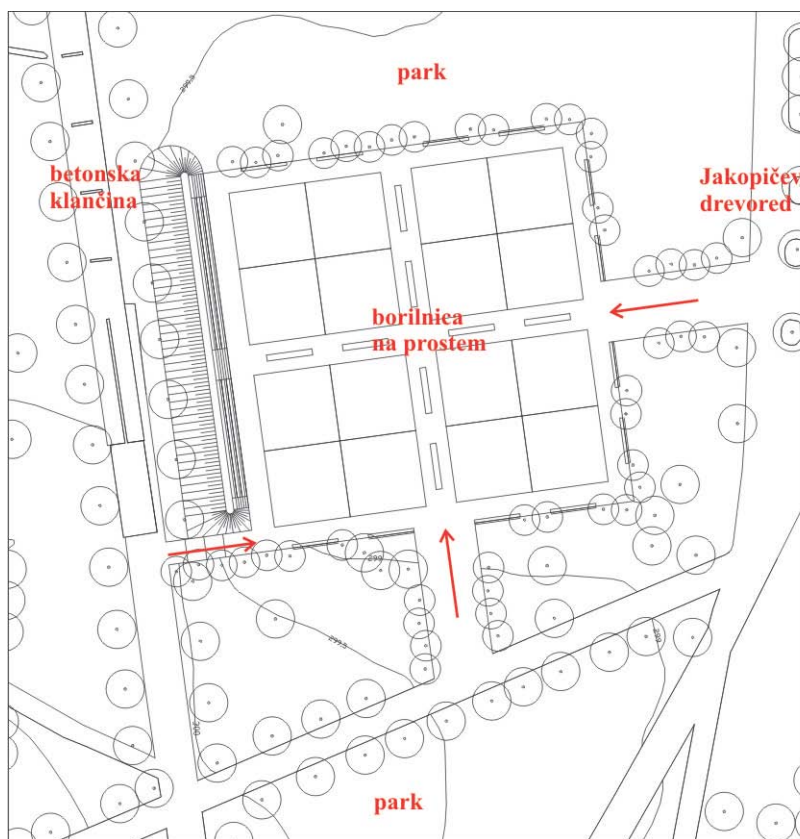
Spodnja karta prikazuje obstoječe stanje površine 3 na geodetskem načrtu. Sledi predlog preureditve te površine z zasnovo borilnice na prostem v obliki črtnega tlorisa ter karte s coningom površin, komunikacijskih povezav, zelenih površin (vegetacije), urbane/športne opreme ter zastrtosti zaradi nezaželenih pogledov in zagotavljanja sence.

Slika 111:

ŠPORTNI PARK TIVOLI /
POVRŠINA 3

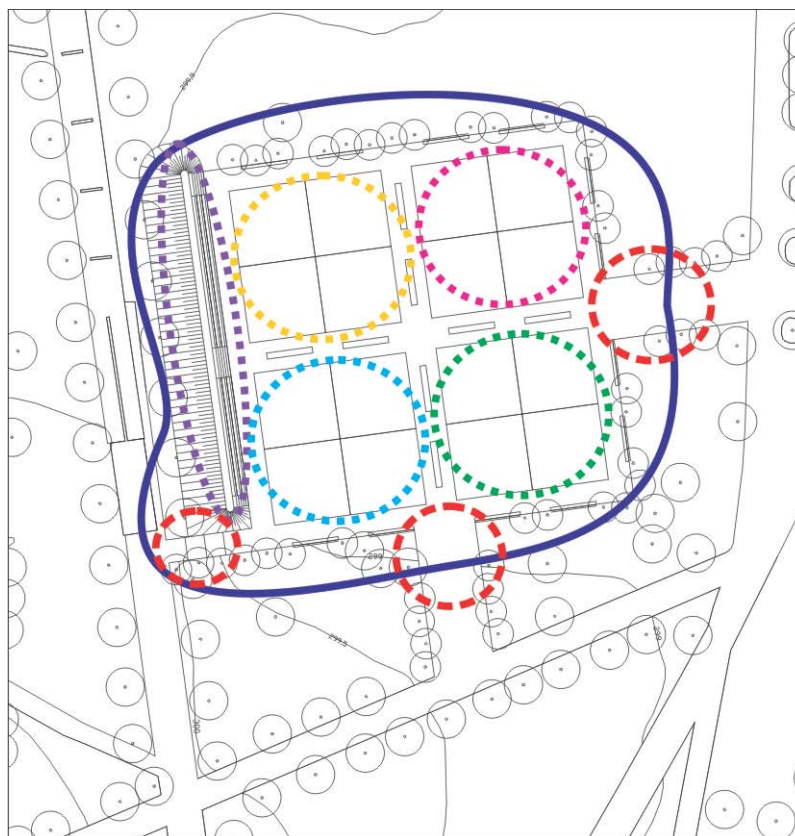
Geodetski načrt
obstoječega stanja

Slika 112:

ŠPORTNI PARK TIVOLI /
POVRŠINA 3

Črtni tloris idejne zasnove
borilnice na prostem

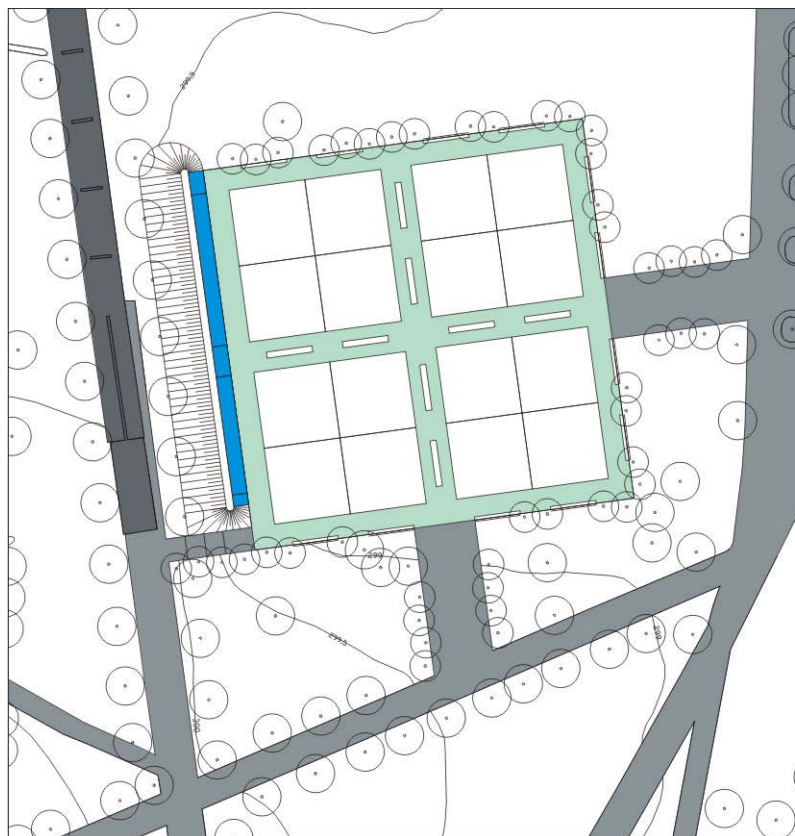

Slika 113:

CONING POVRŠIN

Legenda:

- območje borilnice na prostem
- - - dostopi / vhodi
- športne površine 1.sklopa
- športne površine 2.sklopa
- športne površine 3.sklopa
- športne površine 4.sklopa
- tribune za gledalce

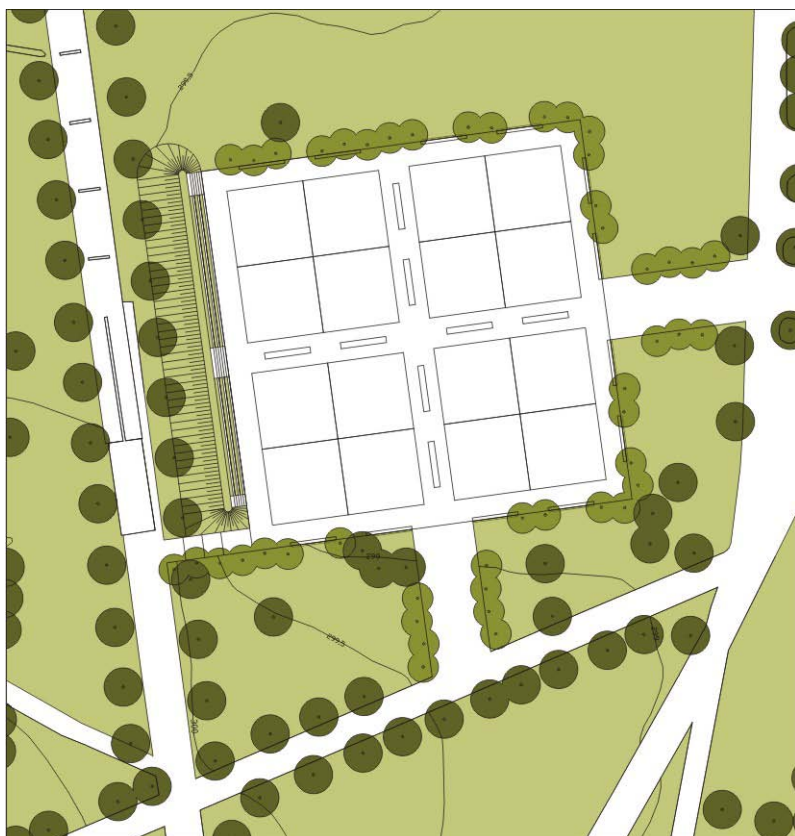

Slika 114:

KOMUNIKACIJE

Legenda:

- interna komunikacija
- stopnice
- peščene poti
- betonska klančina

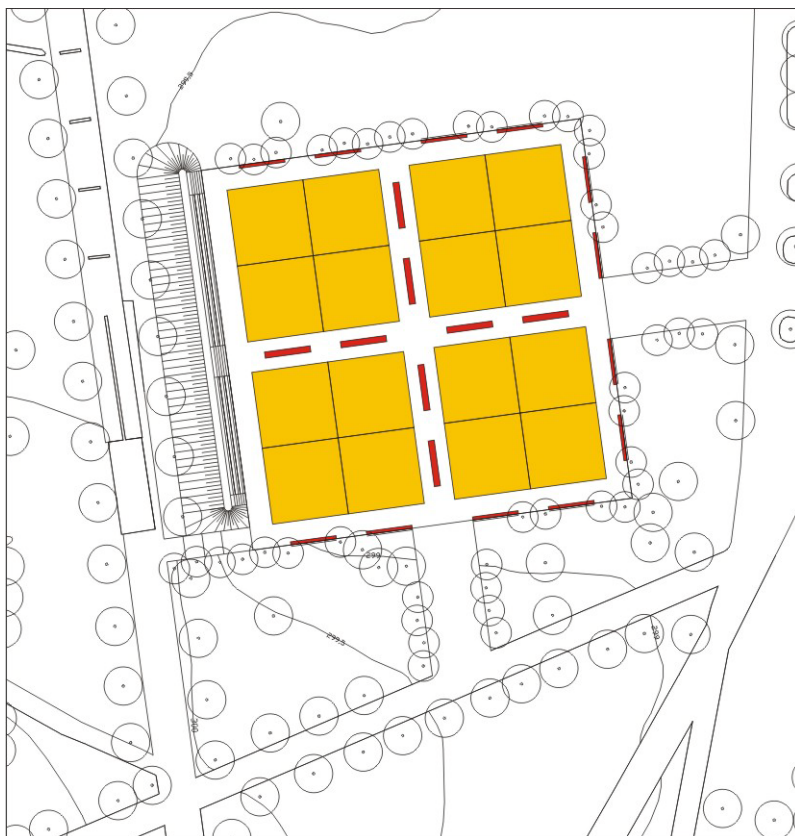

Slika 115:

ZELENE POVRŠINE

Legenda:

- obstoječa drevnina
- nova drevnina
- zasaditev z ovijalkami
- trata

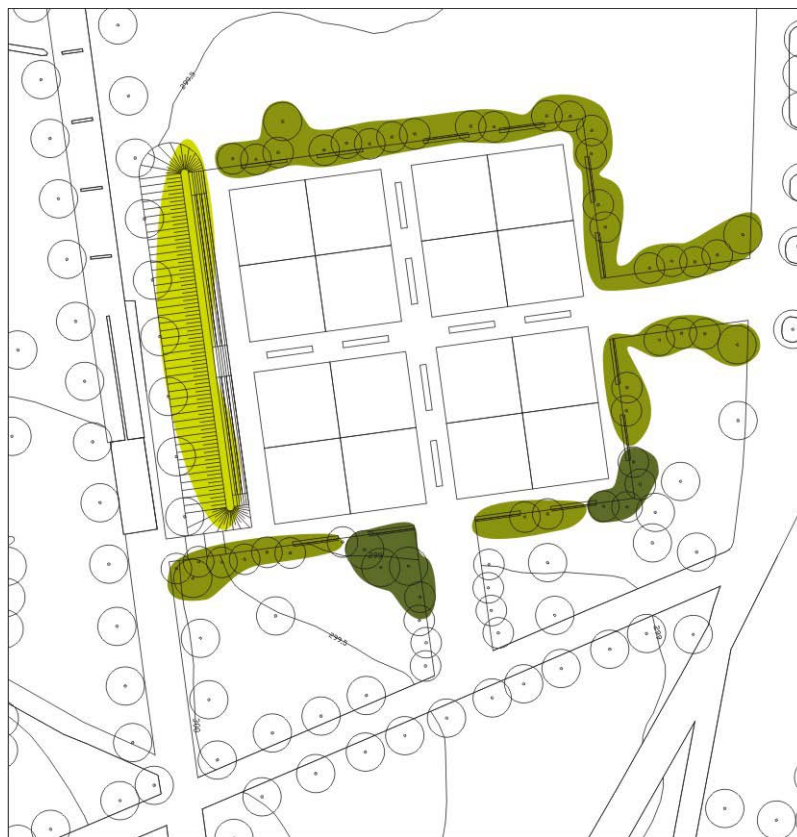

Slika 116:

URBANA / ŠPORTNA OPREMA

Legenda:

- lesene klopi
- posebne telovadne površine

Slika 117:

ZASTIRANJE POGLEDOV

Legenda:

- največje zastiranje
- srednje zastiranje
- najmanjše zastiranje

5.3.3.1 Ureditvena situacija 3 (Merilo 1:250)

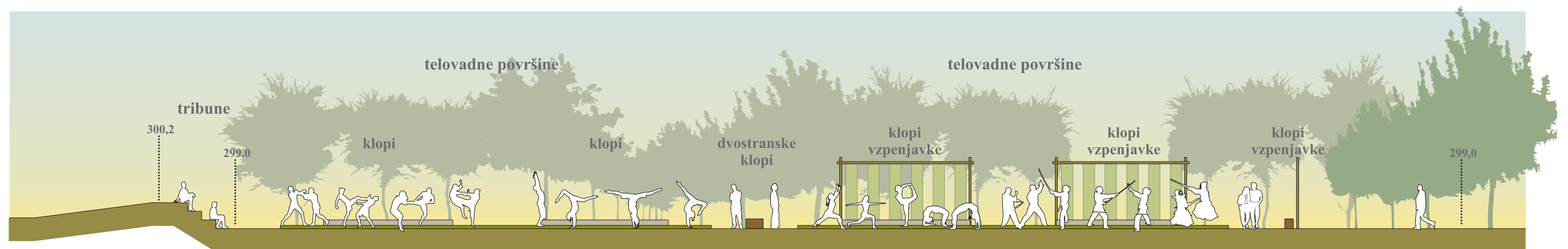

Slika 118: Ureditvena situacija 3

5.3.3.2 Prerez 3 (Merilo 1:200)

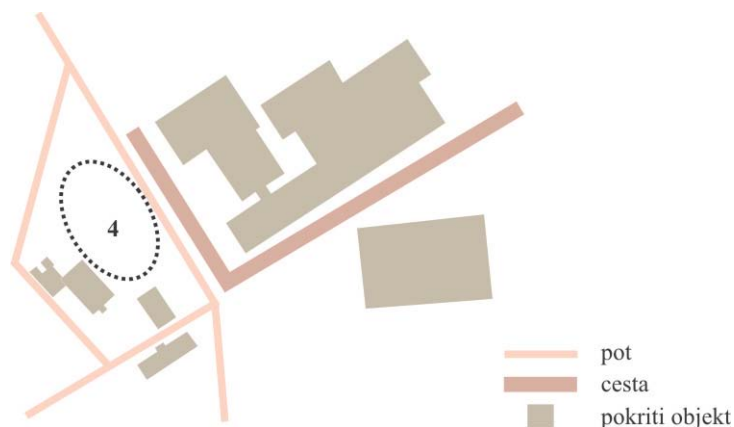

Slika 119: Obstoječi prerez 3

Slika 120: Prerez 3 po ureditveni situaciji 3

5.4 LOKACIJA B / ŠPORTNI PARK KODELJEVO / POVRŠINA 4

Slika 121: Shema površine 4

5.4.1 Površina 4

Površina 4 se nahaja med Fakulteto za šport in gradom Kodeljevo. Obstoječe stanje prikazuje spodnja slika, ki kažejo na to, da je površina rahlo degradirana in potrebna vzdrževanja oziroma novega programa.

Slika 122: Obstoječe stanje površine 4 v športnem parku Kodeljevo (foto: Mežek, 2009)

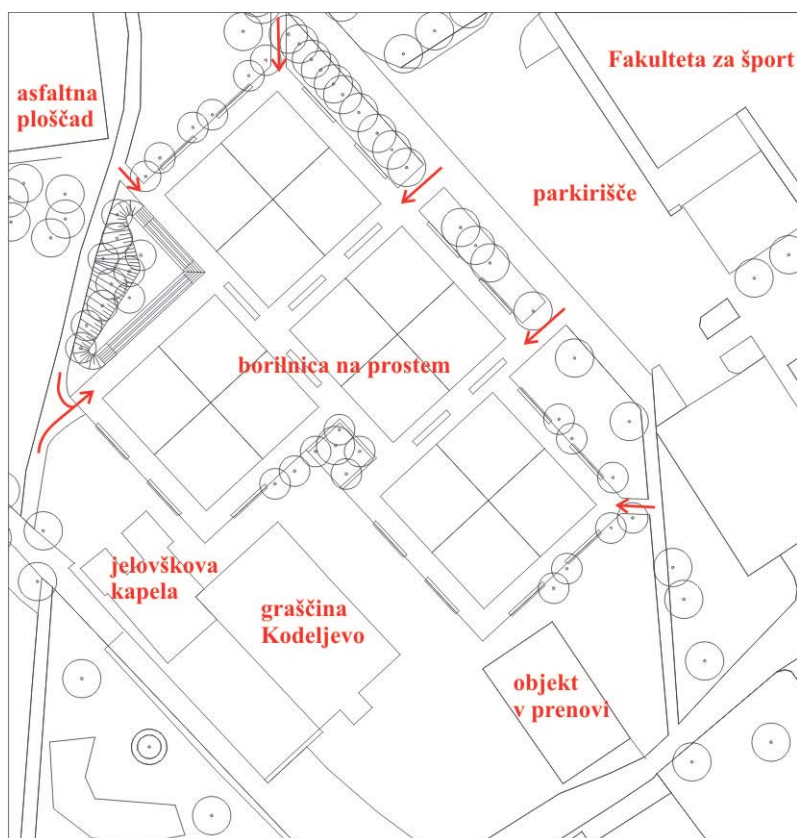
Površina je dovolj velika, ugodna je neposredna bližina dostopne ceste in parkirišča ter rahla oddaljenost od umirjenega dela parka, tako da s svojim programom ne moti okolice. Spodnja karta prikazuje obstoječe stanje površine 4 na geodetskem načrtu. Sledi predlog preureditve te površine z zasnovo borilnice na prostem v obliki črtnega tlorisa ter karte s coningom površin, komunikacijskih povezav, zelenih površin (vegetacije), urbane/športne opreme ter zastrtosti zaradi nezaželenih pogledov in zagotavljanja sence.

Slika 123:

ŠPORTNI PARK KODELJEVO/
POVRŠINA 4

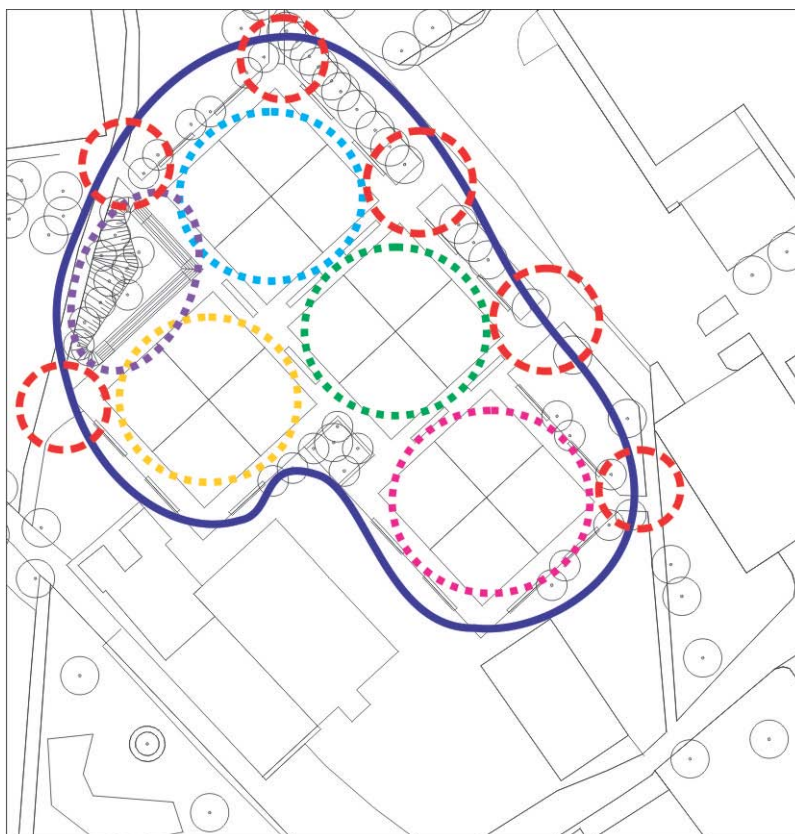
Geodetski načrt
obstoječega stanja

Slika 124:

ŠPORTNI PARK KODELJEVO /
POVRŠINA 4

Črtni tloris idejne zasnove
borilnice na prostem

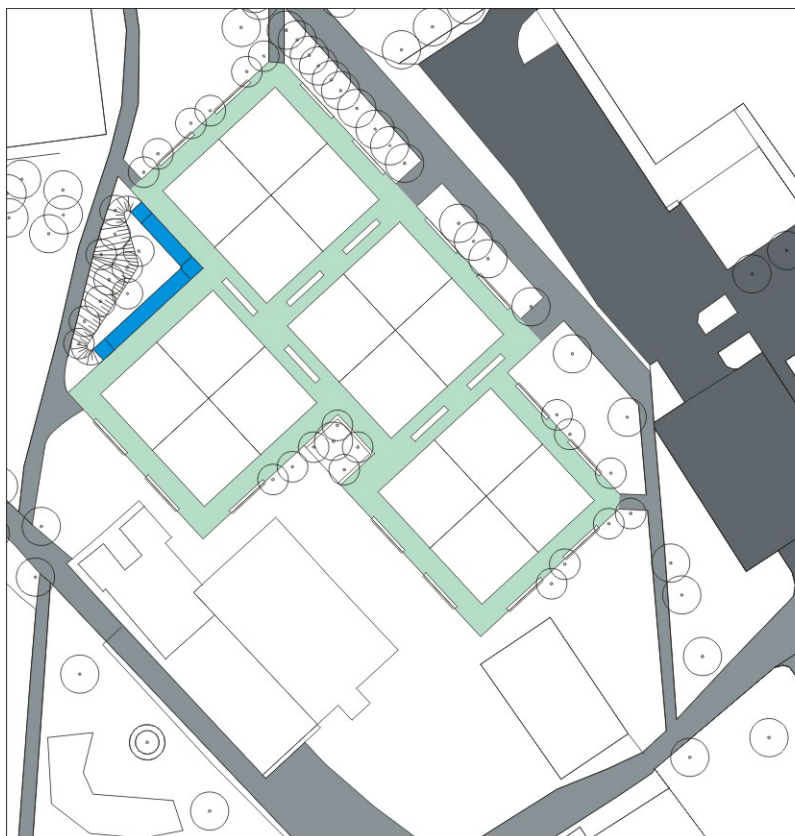

Slika 125:

CONING POVRŠIN

Legenda:

- območje borilnice na prostem
- - - dostopi / vhodi
- športne površine 1.sklopa
- športne površine 2.sklopa
- športne površine 3.sklopa
- športne površine 4.sklopa
- tribune za gledalce

Slika 126:

KOMUNIKACIJE

Legenda:

- interna komunikacija
- stopnice
- peščene poti
- asfaltirana pot / parkirišče

Slika 127:

ZELENE POVRŠINE

Legenda:

- obstoječa drevnina
- nova drevnina
- zasaditev z ovijalkami
- trata

Slika 128:

URBANA / ŠPORTNA OPREMA

Legenda:

- lesene klopi
- posebne telovadne površine

Slika 129:

ZASTIRANJE POGLEDOV

Legenda:

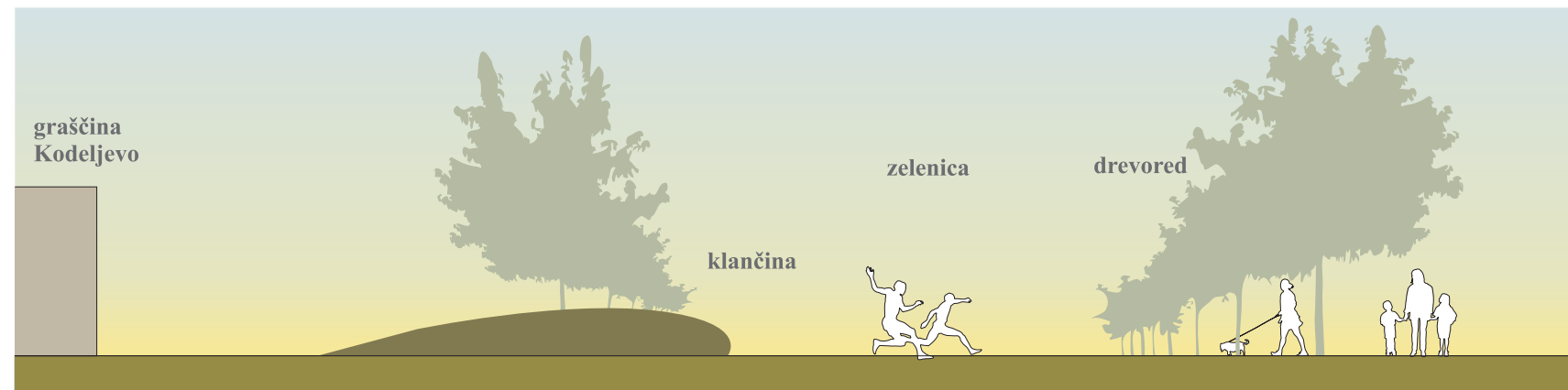
- največje zastiranje
- srednje zastiranje
- najmanjše zastiranje

5.4.1.1. Ureditvena situacija 4 (Merilo 1:250)

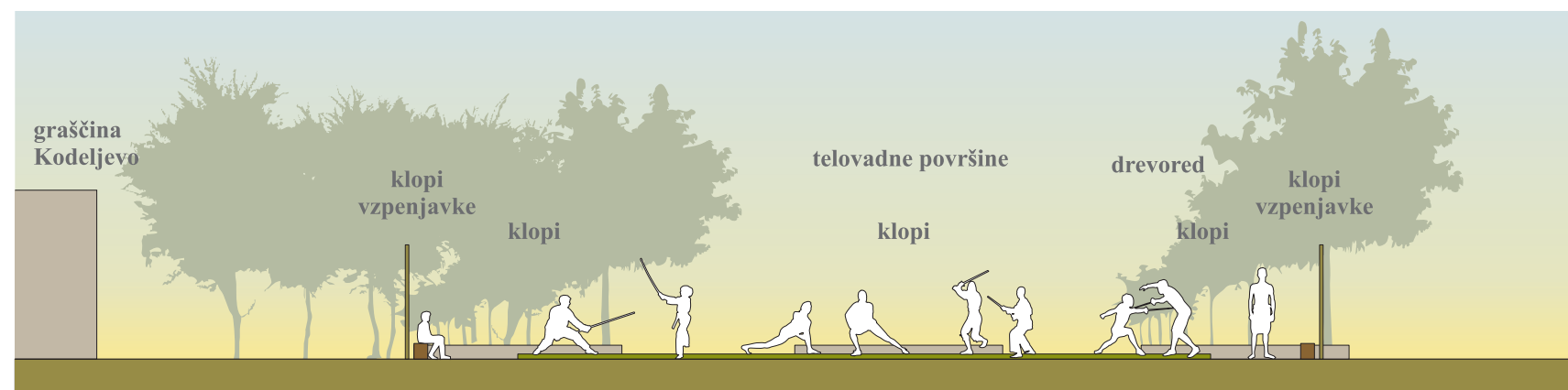

Slika 130: Ureditvena situacija 4

5.4.1.2 Prerez 4 (Merilo 1:200)

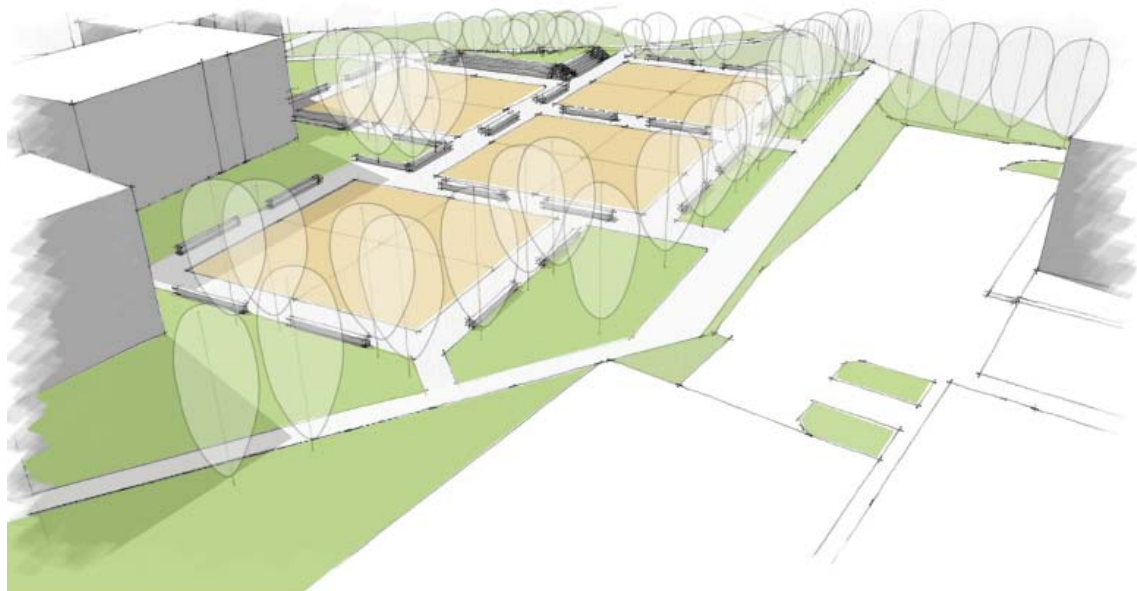

Slika 131: Obstoječi prerez 4

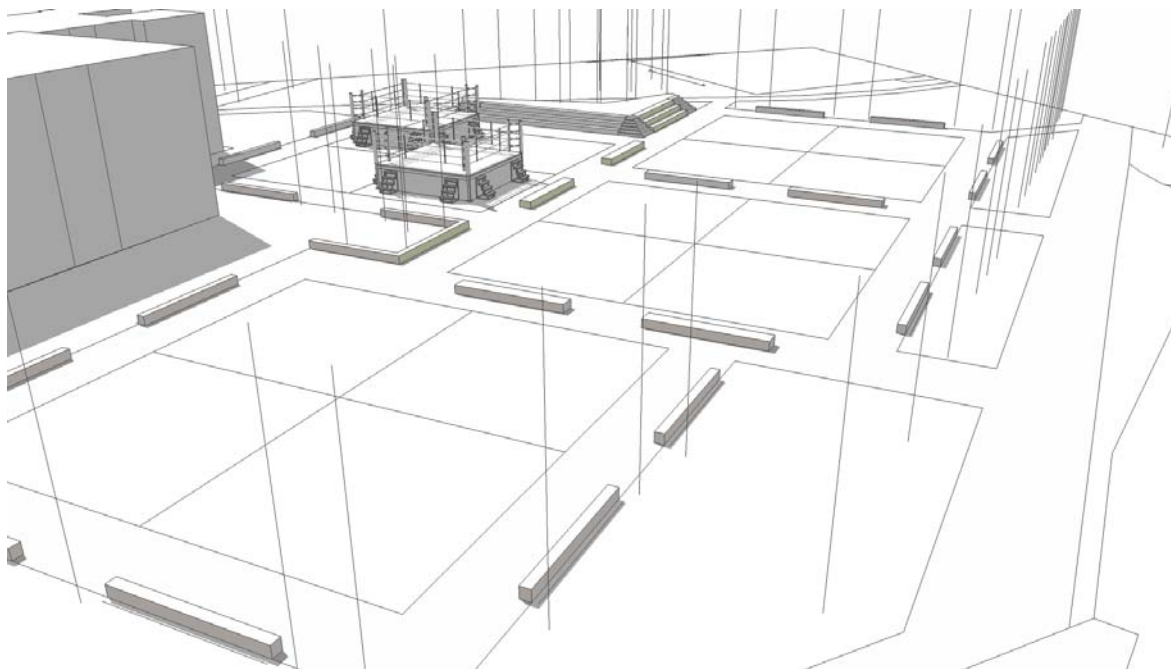

Slika 132: Prerez 4 po ureditvi situaciji 4

5.4.1.3 Prostorski prikazi 2, 3 in 4 (P2, P3 in P4)

Slika 133: Prostorski prikaz 2 (glej ureditveno situacijo 4 – P2)

Slika 134: Prostorski prikaz 3 (glej ureditveno situacijo 4 – P3)

Slika 135: Prostorski prikaz 4 (glej ureditveno situacijo 4 – P4)

6 ZAKLJUČEK

Z diplomsko nalogo skušam izpostaviti problem skupinske vadbe borilnih veščin v poletnih mesecih in predstaviti možno rešitev v obliki borilnice na prostem, oziroma športnega igrišča za skupinsko borilno vadbo na prostem. Nerešen problem prevročih telovadnic, za vadbo v poletnih mesecih, prispeva tudi k izrazitemu upadu vadečih v tem času, predvsem mladih. Hkrati, si mladi želijo poletne počitnice preživljati vedno bolj aktivno, v kombinaciji z atraktivnim okoljem. Z novimi oblikami športnih aktivnosti v mestnih parkih, kot je vadba borilnih veščin na prostem, bi lahko prispevali k privlačnosti mestnih središč, predvsem poleti, ko se ponekod kaže ravno obraten trend.

Področje športne infrastrukture, za izvajanje skupinske vadbe borilnih veščin v Sloveniji, je še precej nerazvito. Ponekod v tujini, obstajajo številne t.i. pokrite borilnice, oziroma specializirani centri, ki nudijo optimalne pogoje za razvoj mladih tekmovalnih upov ter tehničnega športnega kadra.

Na tem mestu velja omeniti tudi dogodka, pomembna za razvoj borilstva in s tem povezane športne infrastrukture. Mednarodne športne federacije, pod združenjem SportAccord, so v letošnjem letu 2009, podpisale sporazum z mestom Peking, o organizaciji prvih SportAccord iger za borilne športe (*»SportAccord Combat Games«*), ki bodo potekale od 28. avgusta do 4. septembra 2010. Tekmovanja bodo potekala v 13 različnih borilnih veščinah in športih, tako olimpijskih kot neolimpijskih. Za uspešno izvedbo borilnih iger, bo na voljo mreža petih športnih centrov, od katerih so štirje iz sklopa športne infrastrukture Olimpijskih iger 2008 (SportAccord..., 2009).

Prav tako bodo v letu 2010 organizirane prve Olimpijske igre za mlade, od 14 do 18 let, (*»Youth Olympic Games«*) v Singapurju. Od 14. do 26. avgusta, se bodo odvijala tekmovanja v 26 različnih športih, od katerih je kar pet borilnih športov in sicer boks, sabljanje, judo, taekwondo in rokoborba (Youth Olympic..., 2009).

V tem duhu bi tudi pri nas morali v prihodnje stremeti k razvoju mreže javnih pokritih površin za priprave, tekmovanja in skupinske vadbe borilnih športov in veščin. Posledično,

bi tudi borilnica na prostem lahko postala predmet načrtovanja odprtih športno rekreativnih površin.

Tudi na področju športno rekreativnega turizma, bi tovrstna športna površina v mestnih parkih, pomenila za uporabnike novo popestritev in obogatitev obstoječe ponudbe športnih dejavnosti. V povezavi s tem, predstavlja svojevrstno tržno nišo na področju športno rekreativnega turizma in kot taka lahko prispeva k večji prepoznavnosti mestnih parkov ali celo mesta.

7 POVZETEK

V toplejših mesecih, se športne dejavnosti selijo iz notranjih na zunanje športne površine. Razlogov za to je več. Vsekakor je vadba na prostem kvalitetnejša od vadbe v zaprtih prostorih. V parkih in na odprtih športno rekreativnih površinah je vedno več ljudi, saj si želijo biti blizu narave in se udeleževati v športnih dejavnostih, ki se odvijajo na prostem.

Razmere na področju standardov in smernic za oblikovanje zunanjih in notranjih športnih površin, so za številne športne discipline dobro urejene. Drugače je na področju borilnih veščin, kjer ni dovolj javnih specializiranih pokritih borilnic, za »udarjalni« del borilnih športov pa tovrstnih pokritih površin sploh ni. Vadba večinoma poteka v telovadnicah osnovnih in srednjih šol. Poleti le te postanejo prevroče za vadbo, zato je selitev borilnih veščin na zunanje športne površine smiselna.

Diplomska naloga se je idejne zasnove borilnice na prostem lotila sistematično. Najprej je bilo potrebno opredeliti pojem »borilnice na prostem«. Predstavila sem koncept borilnice na prostem, njene uporabnike ter različne športe, ki se lahko odvijajo v borilnici na prostem. Ker je borilnica v osnovi prilagojena za borilne športe, sem le-te podrobneje razdelala. Osemnajst obravnavanih borilnih športov in veščin sem razdelila v štiri sklope. Sklopi se med seboj razlikujejo po lastnostih borilnih športov in po različnih zahtevah za izvajanju vadbe.

Posledično se štiri - delnost odraža tudi v zasnovi različnih tipov športnih površin, ki se med seboj razlikujejo predvsem v sestavi športnih podlag.

Možne razporeditve različnih športnih površin znotraj borilnice na prostem sem preverila z osmimi funkcionalnimi diagrami in med njimi izbrala najbolj ustreznega.

V nadaljevanju sem določila merila ustrezne lokacije, kamor bi borilnico na prostem lahko umestili. Ustrezna lokacija bi po teh merilih morala imeti:

- status javne športno rekreativne površine ali parka,
- dovolj veliko zemljišče,
- lahko dostopnost,
- osnovno komunalno infrastrukturo,

- naravne in krajinske kvalitete in
- prisotna druga zunanja športna igrišča.

Ko so bila merila za ustreznost lokacije jasna, se je naloga lotila iskanja takšne lokacije znotraj javnih mestnih površin Ljubljane. Mesta stremijo k omejitvi avtomobilskega prometa in s tem povezanega škodljivega emitiranja v ozračje ter k spodbujanju uporabe ekološko prijaznejših prevoznih sredstev kot je kolo, javni potniški promet in podobno. Pri tem so uspešnejši, kadar gre za premagovanje krajših razdalj zato sem območje iskanja omejila na tiste lokacije, ki ne segajo izven avtocestnega ringa.

Naloga je preverila dvanajst lokacij, od katerih je sedem ustrezalo merilom za umestitev in zasnovo borilnice na prostem. Za najbolj reprezentativno se je izkazala lokacija parka Tivoli, ki je bila izbrana za testno lokacijo zasnove borilnice na prostem. Prav tako je bila izbrana tudi lokacija športnega parka Kodeljevo, ki s fakulteto in inštitutom za šport skrbi za razvoj športnih dejavnosti.

Najboljša razporeditev je bila uporabljena pri zasnovi borilnic na prostem na treh variantnih površinah parka Tivoli in eni možni površini športnega parka Kodeljevo.

Borilnica na prostem, se znotraj testnih lokacij lahko umešča kot:

- nova športna površina ali
- nov program s preoblikovanjem že obstoječe športne površine, ki se ne uporablja več ali pa uporaba zaradi neatraktivnega programa upada.

V športnem delu parka Tivoli je nekaj že obstoječih odprtih športnih površin, ki se ne uporabljajo več ali pa je uporaba majhna. Zaradi teh razlogov so bili izdelani trije primeri umestitve in zasnove v obliki preoblikovanja teh obstoječih odprtih športnih površin.

Odprte športne površine parka Kodeljevo so dobro obiskane. Športnih površin, ki se ne uporabljajo, ni. Umeščanje borilnice na prostem je možno le kot nova športna površina. Ker je park programsko zelo zapolnjen, se je za zasnovo borilnice na prostem, našla le ena ustrezna površina.

8 VIRI

8.1 CITIRANI VIRI

- AIBA - Mednarodna asociacija za amaterski boks. 2009.
<http://www.aiba.org> (18.11.2009)
- Akademija Capoeira Slovenija. 2009.
<http://www.capoeiraslovenija.si> (17.11.2009)
- Arena Bootcamps. 2009.
http://www.arenabootcamps.com/Bootcamp_Gallery.htm (01.10.2009)
- Bela knjiga o športu. 2007. Luxembourg, Evropska komisija, Urad za uradne publikacije Evropskih skupnosti: 40 str.
- Berčič H., Sila B. 2007. Ukvarjanje prebivalstva Slovenije s posameznimi športnimi zvrstmi – 2006. Šport, 55, 3: priloga str.17-26
- Bezigrad01.jpg. Google Images. 2009.
<http://www.nogomania.com/icons/stadion/bezigrad01.jpg> (13.10.2009)
- Bezigrad02.jpg. Google Images. 2009.
<http://www.nogomania.com/icons/stadion/bezigrad02.jpg> (13.10.2009)
- Bezigrad06.jpg. Google Images. 2009.
<http://www.nogomania.com/icons/stadion/bezigrad06.jpg> (13.10.2009)
- FIAS - Mednarodna federacija za amaterski sambo. 2009.
<http://www.sambo.com> (17.11.2009)
- FIE - Mednarodna sabljaška federacija. 2009.
<http://www.fie.ch> (18.11.2009)
- FIK - Mednarodna kendo federacija. 2009.
<http://www.kendo-fik.org> (17.11.2009)
- FILA - Mednarodna federacija rokoborskih stilov. 2009.
<http://www.fila-wrestling.com> (17.11.2009)
- FIS - Mednarodna savate federacija. 2009.
<http://fisavate.org> (18.11.2009)
- Gale J. 1997. Boks, skrivnosti plemenite umetnosti. Ljubljana, Mladinska knjiga: 312 str.
- Gerlovič D. 2008. Športna infrastruktura v Sloveniji. V: Zbornik 7. kongresa športne rekreacije. 2008. Ljubljana, Sokolska zveza Slovenije: 56
- Sejem prostega časa. 2006. Gimnazija Ormož (12.05.2006).
<http://www.s-gimorm.mb.edus.si/novice-SejemProstegaCasa06.html> (01.10.2009)

- Google Maps. 2009.
<http://maps.google.com> (05.11.2009)
- IAF - Mednarodna aikido federacija. 2009.
<http://www.aikido-international.org> (17.11.2009)
- IFMA - Mednarodna federacija za amaterski tajski boks. 2009.
<http://www.ifmamuaythai.org> (18.11.2009)
- IFS - Mednarodna sumo federacija. 2009.
<http://www.amateursumo.com> (18.11.2009)
- IJF - Mednarodna judo federacija. 2009.
<http://www.intjudo.eu> (17.11.2009)
- IJJF - Mednarodna ju-jitsu federacija. 2009.
<http://www.jjifweb.com> (17.11.2009)
- INSEP - Nacionalni inštitut za šport in fizično izobraževanje. 2009.
<http://www.insep.fr> (11.11.2009)
- IWUF - Mednarodna wushu federacija. 2009.
<http://www.iwuf.org> (18.11.2009)
- Javno-zasebno partnerstvo za izvedbo projekta izgradnje Plavalno gimnastičnega centra Ilirija, skupaj z garažno hišo in spremljajočim trgovskim centrom. 2009. Mestna občina Ljubljana (03.09.2009).
<http://www.ljubljana.si/si/mol/mestna-uprava/sluzbe/javna-narocila/razpisi/13552/detail.html> (25.10.2009)
- Jeršič M. 1999. Prostorsko planiranje rekreacije na prostem, priročnik. Ljubljana, Ministrstvo za okolje in prostor, Urad RS za prostorsko planiranje: 135 str.
- Leskovec B. 1999. Šport v prostoru. Ljubljana, Ministrstvo za okolje in prostor, Urad RS za prostorsko planiranje: 73 str.
- Joga – celo poletje – tudi v vašem parku. 2009. Radio 1 (02.07.2009).
<http://www.radio1.si/?p=novice®ija=5&id=22503&lid=32> (01.09.2009)
- Mestna občina Ljubljana. 2009.
<http://www.ljubljana.si> (01.10.2009)
- Neufert E. 2008. Projektiranje v stavbarstvu. Ljubljana, Tehniška založba Slovenije: 560 str.
- Nogometna igrišča Slovenije. 2009.
http://www.stadioni.org/ljubljana/sportni_park_svoboda (29.04.2009)
- Nov skatepark v Ljubljani. 2009. Mestna občina Ljubljana (03.09.2009).
<http://www.ljubljana.si/si/mol/novice/13568/detail.html> (20.11.2009)
- Pečecnik in Janković predstavila vse podrobnosti novega stadiona za Bežigradom. 2009. Dnevnik.si (07.04.2009).
<http://www.dnevnik.si/sport/nogomet/1042257909> (28.12.2009)

- Portal športne dvorane Stožice - Energoplan holding d.o.o. 2009.
<http://www.epinvest.si/index.php?sec=645> (10.11.2009)
- Sadar Vuga arhitekti d.o.o. – Sports park Stožice. 2009.
<http://www.sadarvuga.com/php/project.php?id=59> (10.11.2009)
- Savate zveza Slovenije – Zgodovina razvoja udarjalnih borilnih športov v Evropi in svetu. 2009.
<http://www.savate-zveza.si/ZG%20borilstva.htm> (10.07.2009)
- Sila B. 2007. Pogostost ukvarjanja s posameznimi športi. Šport, 55, 3: priloga 37-42
- Simoneti M. 1997. Mestne zelene površine: med ljubiteljstvom in stroko. Ljubljana, Znanstveno in publicistično središče: 205 str.
- SportAccord Combat Games, Beijing 2010. 2009.
<http://www.agfisonline.com/vsite/vnavsite/page/directory/0,10853,5148-197860-215083-nav-list,00.html> (26.11.2009)
- Strgar J. 2007. Sto vrtnih dreves in grmovnic na Slovenskem. Ljubljana, Prešernova družba: 229 str.
- Strgar J. 1994. Tivoli, ljubljanski mestni park. Ljubljana, Kmečki glas: 123 str.
- Studio Akka. 2009.
<http://www.akka.si> (10.11.2009)
- Šola mečevanja Rival. 2009.
<http://www.fencing.si> (18.11.2009)
- Športno društvo Gib. 2009.
<http://gib-sport.com> (29.04.2009)
- Športno društvo Trnovo. 2009.
<http://www.sportnodrustvotrnovo.si> (05.05.2009)
- Valvasor V.J. 1978. Slava vojvodine Kranjske, prvi ponatis. Ljubljana, Mladinska knjiga: 365 str.
- WAKO - Svetovna asociacija kimboks organizacij. 2009.
<http://www.wakoweb.com> (17.11.2009)
- Wikipedia. 2009.
http://sl.wikipedia.org/wiki/Stadion_Be%C5%BEigrad (29.04.2009)
- WKF - Svetovna karate federacija. 2009.
<http://www.wkf.net> (17.11.2009)
- WTCCF - Svetovna tai chi chuan federacija. 2009.
<http://www.cttaichi.org/english> (18.11.2009)
- WTF - Svetovna taekwondo federacija. 2009.
<http://www.wtf.org> (17.11.2009)

Youth Olympic Games, Singapore 2010. 2009.

<http://www.singapore2010.sg/public/sg2010/en.html> (05.12.2009)

Zakon o športu - Ur.l. RS, št. 22/1998. 2009.

<http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=199822&stevilka=929> (10.02.2009)

Zavod Tivoli. 2009.

<http://www.zavod-tivoli.si> (29.04.2009)

Zavod za varstvo kulturne dediščine. 2009.

<http://www.zvkds.si/sl/novice/akcenti/56-zvkds-potrdil-ustreznost-zmagovalnega-natečajnega-predloga-za-prenovitev-plecnikovega-stadiona/> (12.07.2009)

Zbornik 7. kongresa športne rekreacije. 2008. Ljubljana, Sokolska zveza Slovenije: 131 str.

Združenje športnih centrov Slovenije. 2009.

<http://katalog.sportnicentri.si> (05.05.2009)

Znamenitosti izven središča. 2009. Mestna občina Ljubljana.

http://www.ljubljana.si/si/turizem/znamenitosti/znamenitosti_izven_sredisca/stadion/default.html (27.02.2009)

8.2 DRUGI VIRI

Lynch K. 1962. Site Planning. Cambridge, MIT Press: 248 str.

Noordhuis K. T. 2002. Knjiga o vrtu za vse letne čase, prvi ponatis. Ljubljana, Prešernova družba: 480 str.

Ogrin D. 1964. Zelenje v našem okolju. Ljubljana, Prešernova družba: 142 str.

Ogrin D. 1993. Vrtna umetnost sveta, pregled svetovne dediščine. Ljubljana, Pudon Ewo: 400 str.

Šiftar A. 2001. Izbor in uporaba drevnine za javne nasade, učbenik in priročnik za sonaravno uporabo drevnine. Ljubljana, Zavod za tehnično izobraževanje: 193 str.

Tušak M., Marinšek M., Tušak M. 2009. Družina in športnik. Ljubljana, Fakulteta za šport, Inštitut za šport: 224 str.

ZAHVALA

Zahvaljujem se vsem, ki so kakorkoli pripomogli k nastajanju diplomske naloge.